

ကကြို (၁၁) အတွက် (၃) လီယူလံ ၂၀၂၁ နံ

သလုကီပု

HULEI KAWWEI

ကညီဖိနဆာ်ခိ်ယာ်ပျ်စီ

Karen Environmental Forum

ထူလံတံသ့်ညါဒီးတံတူနံခိ်ကဲ

ဖဲတံဒုးတံယာ်ဒီးခိ်ဝဲတံဆါကတီ

ပုထူလံဖိသးတဒုဒီ

ကလုာ်န့်တံတူဘဲတဖ်တံတကြးလဲကပာ်အီဘဲ - ၂

မုာ်တြီကီရုာ်ကမုာ်တံကိးသတြီ - ၇

တမုာ်တံဆါကိ်လိာ်ဟဲလီတဲာ်လါဆိာ်လိာ်တံမုာ်တံခုာ်ကရါပုဘဲ - ၁၀

တံဘျဲကသံ, ကွဲသိာ်မုာ် - ၁၇

ကီကစါဇာမါစါဘဲ - ၂၅

သ့ာ်ပုာ်တပာ်လီဒီပုဘဲ - ၃၁

KESAN

သူလှူကော်ဝေ့ ဘဉ်တၢ်ရၢလီၤအီၤလၢ ကညီဖိခိၣ်ဃၢနီၤပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်မၤပုၤဘျးစဲကရၢ

Karen Environmental and Social Action Network

တၢ်ကွဲးလၢလံာ်တဘျီအံၤအပူၤန့ၣ် တမ့ၢ်တၢ်လၢအဟံၣ်ဖျါ
ထီၣ် သူလှူကော်ဝေ့ မ့တမ့ၢ် အဲးဒံးထၢၣ်အတၢ်ထံၣ်
တၢ်ဆိကမိၣ်ဘဉ်. မ့ၢ်ဝဲဒၣ်ပုၤလီၤကဝီဖိဒီး ပုၤလၢအကွဲး
တၢ်အနီၣ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲအတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်န့ၣ်လီၤ.

သူလှူကော်ဝေ့အတၢ်ပညိၣ်

- ဒ်သိးကရၢလီၤန့ၣ်ခိၣ်ဃၢတၢ်ကစီၣ်လၢဘဉ်ထွဲဒီးပုၤ
- ဒ်သိးကဆိးကါဒီးဒုးဒိၣ်ထီၣ်ဘဉ်ကညီဝီၤဩလၢခိၣ်
ဃၢန့ၣ်ဆၢၣ်တကယ
- ဒ်သိးကဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါလီၤကဝီဖိတဖၣ်အတၢ်ထံၣ်
တၢ်ဟံးသးဘဉ်ထွဲန့ၣ်ခိၣ်ဃၢနီၤတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီ
- ဒ်သိးကမၤထီထီၣ်လီၤကဝီဖိအတၢ်သုကွဲးသုဖး, ဃီ
ထံသ့ၣ်ညါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ
- ဒ်သိးကဟ့ၣ်ခိၣ်ဃၢန့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်ကျိၤဘဉ်ကျိၤသုလၢဖိးမံ
ဒီးကညီဖိလုၤလၢထုသန့

လံာ်ကုခိၣ်တၢ်ဂီၤ - လီၤကဝီထူလံာ်တၢ်ဖိးအိၣ်မၤအိၣ်လီၤကျဲ
မ့ၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရ့ၣ်

လံာ်ကုရၢတၢ်ဂီၤ - သုးမိၤစီရိၤကဘီယူၤဟဲခးဒီးကွံာ်လီၤမ့ၢ်ပီၤ
တၢ်ဘဉ်ဒိဘဉ်ထံး, မ့ၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရ့ၣ်

လံာ်ကုခိၣ်ဒီးလံာ်ကုရၢပုၤဒိတၢ်ဂီၤ - ခုစံာ်

တၢ်ပရၢလၢအဲးဒံးထၢၣ်

ဆူဒီပုၤဝဲၣ်ပုၤဖးလံာ်ဖိခဲလၢာ်,

ပသးခုလၢပထူးထီၣ်ဘဉ်ကဒီးသူလှူကော်ဝေ့အသိတဘျီလၢပပုၤတ
ဝါအဂီၢ်ဒီးတဘျီယီသးအိၣ်စံးဘျးဘဉ်ဒီပုၤဝဲၣ်လၢအဟ့ၣ်ထီၣ်အတၢ်ကွဲး
လုၢ်ဒိၣ်ပုၤဒိၣ်တဖၣ်လၢလံာ်ရၢလီၤတဘျီအံၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

သူလှူကော်ဝေ့လၢအဟးထီၣ်တဘျီအံၤအခိၣ်တီမ့ၢ်ဝဲ “ထူလံာ်တၢ်သ့ၣ်
ညါဒီးတၢ်တူၢ်န့ၢ်ခိၣ်ကဲ, ဝဲတၢ်ဒုးတၢ်ယၢဒီးခိဝုးတၢ်ဆါကတီၢ် ပုၤထူလံာ်ဖိ
သးတဒုဒိ” လံာ်တဘျီအံၤအပူၤ တၢ်ဂ့ၢ်ပုၤလုာ်ဝဲဒၣ်ဒီးတၢ်ဝဲၣ်ထံနီၤဖး
ကလုာ်န့ၣ်တၢ်ဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်သးလၢပယီၤသုးမိၤစီရိၤထီၣ်ဟံးန့ၢ်တၢ်စိက
မိၤအဖိခိၣ်, ပယီၤသုးတၢ်ထီၣ်ဒုးကလုာ်န့ၣ်ဟီၣ်ကဝီဖိဒီးခးလီၤကွံာ်လီၤ
ကျိၤခွဲမ့ၢ်ပီၤတၢ်ဘဉ်ဒိဘဉ်ထံးဒီးတၢ်ဟးဂုၢ်ဟးဂီၤ, သ့ၣ်ပုၤအတၢ်ဘျးတၢ်
ဖျိၣ်, လီၤကဝီဖိတၢ်ထံၣ်တၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါဒီးဟ့ၣ်ပလီၤ, တၢ်ထီၣ်ထံတ
မၢၣ်, လုၢ်ဖိထီၣ်ဒီးအဂၤတဖၣ်အိၣ်ဒီးအါမးလီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်မ့ၢ်တလၢတပျဲ
ဘဉ်ဆၢၣ်ပဆၢမုၢ်လၢလၢပုၤဖးတၢ်ဖိကမၤအါထီၣ်တၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိမိၣ် လၢပ
ကညီတဖၣ်တဖၣ်အဂီၢ်စ့ၢ်ကီၢ်န့ၣ်လီၤ.

လၢခဲကတၢ်ယသးအိၣ်ကွဲးမ့ၢ်ဘဉ်ဒီပုၤဝဲၣ်ပုၤဖးတၢ်ဖိလၢကကွဲး
လံာ်ဆူအဲးဒံးထၢၣ်အအိၣ်, ကဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ထံၣ်တၢ်ဟံးသးလၢသူလှူကော်
ဝေ့အလံာ်ရၢလီၤတဘျီအံၤအဖိခိၣ်မ့ၢ်ဂုၤ, ကရၢပုၤမၤတၢ်ဖိအဖိခိၣ်မ့ၢ်ဂုၤ
န့ၣ်လီၤ. ဒီပုၤဝဲၣ်အတၢ်ဟ့ၣ်ကုၣ်ဟ့ၣ်ဖးတဖၣ် မ့ၢ်တၢ်အကါဒိၣ်လၢဆူ
ညါသူလှူကော်ဝေ့အတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဲးဒံးထၢၣ်

တၢ်န့ၣ်ကျဲလၢတၢ်ကွဲးအဂီၢ်

ပကွဲးမ့ၢ်ဘဉ်နၢလၢ နကကွဲးတၢ်ဆူသူလှူကော်ဝေ့အအိၣ်လီၤ. တၢ်ကွဲး
ဟံးဒုတပုၤအလံာ်ဖျါကဘဉ်မ့ၢ်ဝဲ ၂၀၀၀ - ၃၀၀၀ အဘဉ်စၢန့ၣ်လီၤ.
တၢ်ကစီၣ်တၢ်ကွဲးအကွဲးအဂီၢ်လၢသူလှူကော်ဝေ့အပူၤတဖၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ဝဲတၢ်က
စီၣ်ကီၢ်ကီၢ်လၢလၢ, တၢ်သံကွဲးစံးဆၢ, တၢ်တၢ်ပီၣ်အဘျီ, တၢ်ယုသ့ၣ်
ညါတၢ်ဂ့ၢ်အတၢ်ဟံးဖျါ, ပုၤတဂၤတၢ်စ့ၢ်သန့ၣ်, ဟံးထီၣ်ရီၤ, တၢ်ယုပူဘဉ်
ထွဲ, လုၢ်ဖိထီၣ်ဘဉ်ထွဲ, တၢ်ဂီၤမ့ၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကွဲးလၢဘဉ်တၢ်စဲကျဲး
အီၤလၢသူလှူကော်ဝေ့အပူၤန့ၣ်, တၢ်ကဟ့ၣ်ခိၣ်ဖးလီၤလၢစ့ယီၤ ၅၀၀ဘး
လီၤ. တၢ်ဂီၤအဂ့ၢ်ပုၤထွဲဒီးတၢ်ကွဲးန့ၣ် တဘျီကမ့ၢ်စ့ယီၤ ၁၀၀ ဘးလီၤ.
ပုၤကွဲးတၢ်ဖိတဖၣ် ကဟံးဖျါထီၣ်ယုာ်အမံးဒီးအတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၤလၢ
လၢပုၤပုၤဒ်သိးအဲးဒံးထၢၣ်ဆဲးကျိးအီၤကသ့အဂီၢ်လီၤ.

သူလှူကော်ဝေ့အိၣ်ဒီးအခွဲးအယာ်လၢကဒိၣ်တၢ်ကွဲးဒ်အကြးဝဲအသိး
မ့ၢ်ဂုၤ, ဝဲကွံာ်တၢ်ကွဲးမ့ၢ်ဂုၤသ့ဝဲန့ၣ် မ့ၢ်ပတၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါဆိစ့ၢ်ကီၢ်ပုၤကွဲး
လံာ်ဖိလီၤ. ပုၤကွဲးလံာ်ဖိကိးဂၤကဝံသးစ့ၢ်ဆူယုာ်အမံးဒီးအလီၤဆိးထံး
ဒ်သိးအလီၤမ့ၢ်အိၣ် “သူလှူကော်ဝေ့” ကဆဲးကျဲဘဉ်အီၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

သုလ္လကီဝေအပုၤမၤ သကိးတၢ်တဖၣ်

အဲးဒီးထၢၣ်
နီၢ်ဆၢၣ်မူ

ပုၤကွဲးတၢ်ဖိ

စီၤမူဆံ့
စီၤညၢၣ်ကံၢ်
စီၤဆၢၣ်ဒိဒိၣ်မူ
နီၢ်မ့ၢ်ရံၤ
လုၤဘီၣ်နီၢ်
စီၤကြၢၢ်မူ
စီၤကီၢ်ခၢၣ်
လုၤသီသ့ၣ်ဖိ

ပုၤဖးဘျုးလံာ်

နီၢ်ဆၢၣ်မူ, နီၢ်နီၢ်ဆံး

ပုၤဖဲးကံၢ်ဒီးရဲၣ်လံာ်

နီၢ်နီၢ်ဆံး

လၢတၢ်ကဆဲးကျိးကွၢ်ဒီးသုလ္လကီဝေ ဝေအဂီၢ်လံာ်ဒီးနီၣ်ဂံၢ်

KESAN/Thulei Kawwei
P.O. Box 35, Sansai Post Office,
Sansai, Chain Mai, Thailand 50210
Thailand
Tel: 098 996 5246
Email: info@kesan.asia
Website: www.kesan.asia
Facebook: https://www.facebook.com/
KarenEnvironment/

တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီၢ်တဖၣ်

အဲးဒီးထၢၣ်နိးယၢၤ

ကလုၢ်တၢ်တူၢ်ဘၣ်တဖၣ်တၢ်တကြးလဲၤကပၢ်အီၤဘၣ် - ၂

တၢ်ကစီၣ်

- တၢ်ပရၢဆူယိၣ်လိာ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ခၢၣ်ကရၢၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိ - ၅
- မ့ၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရၢၣ်ကမ့ၢ်တၢ်ကိးသတြီ - ၇
- တမ့ၢ်တၢ်ဆၢကိၣ်လိာ်ဟဲးလီၤတၢ်လၢယိၣ်လိာ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ခၢၣ်
ကရၢၢ်ပူၤဘၣ် - ၁၀
- စၢၤသ့ၣ်သီတၢ်ပၤဆၢရဲၣ်ကျဲၤတၢ်ကမ့ၢ် - ၁၄

ပၢ်န့ထီၣ်ရီၤ

- တၢ်ဘျုးကသံ, ကွဲးသိၣ်မ့ၢ် - ၁၇
- ကီၢ်ကစၢ်စၢၤစၢၤဘၣ် - ၂၅
- ခိးဒီး-၁၉ တၢ်ဆါသံသတြီဒီးကညီပုၤထူလံာ်ဖိ
အတၢ်တူၢ်နီၢ်ခိၣ်ကဲ - ၂၉
- သ့ၣ်ပုၤတပၢ်လီၤဒိပုၤဘၣ် - ၃၁
- တၤဟိဝါ - ၃၅

တၢ်ယဲၤပု

စီၤပထံလၢ် - ၃၇

တၢ်သံကွၢ်စံးဆၢ

တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်ပုၤတတၢ်တၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူစုလီၤဆိ
တၢ်မၤမူဒါခိၣ်ဘၣ်ထွဲဒီး အတၢ်တိာ်ကျဲၤတၢ်မၤတဖၣ် - ၄၁

လီၢ်ကဝီဖိအကလုၢ်

တၢ်ဒုးသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်လၢခိၣ်နီၣ်တဖၣ်ကပၢ်သ့ၣ်ပၢ်သးဝဲအဂီၢ် - ၄၄

ကသံၣ်သ့ၣ်ဂံၢ်ဝဲ

ကသံၣ်ယါဘျုးခိၣ်တၢ်ဆါအကလုၢ်ကလုၢ် - ၄၅

ထီ

- ကီၢ်သုလ္လမ့ၢ်နံၤ - ၄၈
- ဝဲၣ်ဖိကလၢလဲၤဒီးန့ - ၅၀
- မ့ၢ်ပုၤလုၢ်ဖိထီၣ်ဖိလၢနဂီၢ် - ၅၁
- ခုၣ်အဂ့ၢ်ထံးစီၤပီၢ် - ၅၃

ကလုာ်ဒူာ်တၢ်တူာ်ဘၣ်တဖၣ်တၢ်တကြးလဲကပၢ်အိၤဘၣ်

အဲဒီထောင့်

ပ မှၢ်ကွၢ်ကတၢၢ်န့ၣ်အံၤတၢ်ပိာ်ထွဲထီၣ်အခံ ဖဲပယီၤသးမ့ၢ်ဒိၣ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ကွၢ်တၢ်စိတၢ်ကမိၤဖဲလါဖျၢၤဘျၢအါရံၤဝံၤ, ပယီၤသးဒီးပၤကီၢ်လၢအဟံးန့ၢ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢလၢအပူၤတဖၣ် သုဝဲတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကး ထီၣ်ဒါကွၢ်ကမိၤလၢအပူၤထီၣ်တၢ်တဖၣ် ကဲထီၣ်ဝဲတၢ်ဖုးတၢ်ပျီၢ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်ညါန့ၣ်လီၤ. တၢ်အနီၢ်နီၢ်တခါန့ၣ် တၢ်မၤသးဒ်အံၤလၢအမ့ၢ်ပယီၤသးအတၢ်သုဝဲတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးထီၣ်ဒါကွၢ်ကမိၤန့ၣ် မၤတၢ်လံအသးယဲးယဲး ဖဲတဘျီလၢလၢပယီၤသးသ့ၣ်တဖၣ်ထီၣ်ဒုးတၢ်လၢကလုာ်ဒူာ်ဟီၣ်ကဝီၤန့ၣ်လီၤ. တန့ၣ်အံၤတၢ်မၤအသး (သုးတၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်တၢ်စိတၢ်ကမိၤ) အံၤ မှၢ်တၢ်တခါလၢဒုးအိၣ်ထီၣ်ကွၢ်တၢ်နၢ်ပၢ်ဒီးတၢ်ဒီသ့ၣ်ဒီးသးလၢကလုာ်ဒူာ်ဒီးပုၤလၢအိၣ်ဆၢထၢၣ်လၢဒိၣ်မိၣ်ကရၣ်စံၣ်တဖၣ်အဘၢၣ်စၢၤန့ၣ်လီၤ.

စးထီၣ်လၢကီၢ်ပယီၤသးမ့ၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်တၢ်စိတၢ်ကမိၤဖဲလါဖျၢၤဘျၢအါရံၤ (၁) သီလံလံန့ၣ်, ကမ့ၢ်လၢအပူၤတဖၣ်ပုၤတကးဘၣ် ကမ့ၢ်လၢကလုာ်ဒူာ်ဟီၣ်ကဝီၤ လၢခိၣ်ခိၣ်ကစၢ်ကျါတဖၣ် ဟ်ဖျါထီၣ်အတၢ်ဘၣ်သး ထီၣ်ဒါဝဲသုးမ့ၢ်ဒိၣ်သက့ထံသက့ကီၢ်ဝးဝး လၢကီၢ်ပယီၤဒီဘၣ်ညါန့ၣ်လီၤ. တန့ၣ်ဘၣ်တနံၤပယီၤသးမ့ၢ်ဒိၣ်သုဝဲတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးထီၣ်ဒါကမ့ၢ်အါထီၣ်ဝဲကွၢ်ကွၢ် ဒီးခဲအံၤန့ၣ် ပုၤသံတၢ်လံအါမး, ပုၤဘၣ်ဒီဘၣ်ထံးအိၣ်ဝဲဂီၢ်မ့ၢ်ဂီၢ်ပၤ, ဒီးပုၤ (၆၀၀၀) ဘျဲၣ် ဘၣ်တၢ်ဖိၣ်ထၢန့ၣ်လီၤအိၣ်လၢပိာ်ပုၤလံန့ၣ်လီၤ. ပယီၤသးမ့ၢ်ဒိၣ်သုဝဲတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးဘၣ်ဆၣ်သန့ၣ်က့, ထံဖိကီၢ်ဖိသက့ကီၢ်ပယီၤ ပၣ်ယုာ်ကလုာ်ဒူာ်တဖၣ် ဆဲးဟ်ဖျါထီၣ်သကိးအတၢ်ဘၣ်သး ဒီးန့ၣ်လီၤပၣ်ယုာ်ပၣ်ဂီၢ်လၢ (စံၣ်ဒိၣ်အိၣ်) (CDM) (ထံဖိကီၢ်ဖိတၢ်မၤထီၣ်ဒါပဒိၣ်တၢ်န့ၣ်လီၤတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ) န့ၣ်လီၤ. ကလုာ်ဒူာ်ခဲလၢကီၢ်ပယီၤပုၤ တူၢ်ဘၣ်တၢ်တမံၤပီၤန့ၣ်လီၤ. လၢဝဲပုၤတခါ ပယီၤမ့ၢ်ကလုာ်ဒူာ်အဒိၣ်ကတၢ်တဒူၢ် လၢဘၣ်တၢ်ဆိၣ်တံၢ်မၤန့ၢ်အိၣ် လီၤကံကဒီးတၢ်ကဲထီၣ်သးလၢအပူၤကွၢ်ဖဲ (၁၉၈၈) တၢ်ပူၤထီၣ်တၢ်အခါန့ၣ်လီၤ. လၢအပူၤကွၢ်အနံၣ်အဆံတဖၣ်အဆံန့ၣ်, လီၢ်ကဝီၤလၢအမ့ၢ်ကလုာ်ဒူာ်ကညီ, ကခွၢ်, ကရၣ်န့ၣ်, ရၢၢ်ခၢၣ်, တလၢ, ယိၤဒိၣ်ကီၢ်ဝဲဟီၣ်ကဝီၤတဖၣ် တူၢ်ဘၣ်တၢ်မံၤပီၤန့ၣ်လီၤ.

ကညီကီၢ်ဝဲအံၤ အိၣ်ဝဲဒုၣ်လၢကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံထံးတကပၤ လၢအအိၣ်လၢကညီဒီကလုာ်စၢၤဖျိၣ်ကရၢ (KNU) တၢ်ပတၢ်ဆူၣ်ဟီၣ်ကဝီၤပုၤ ဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါစ့ၢ်ကိးလၢ မ့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဖျါထီၣ်ထံလီၢ်ကီၢ်ပုၤတၢ်ဒုးအယံၣ်ကတၢ်လီၢ်ကဝီၤန့ၣ်လီၤ. စးထီၣ်လၢလါဒိၣ်စ့ဘၣ် (၂၀၂၀) နံၣ်န့ၣ် တၢ်ဒုးတၢ်ယၤအိၣ်ထီၣ်က

တၢ်လီၤ- Nu Tsen Mun Hpaulla

တၢ်လီၤ- စ့ၢ်

ကလုာ်ဒူာ်တဖၣ်ဟ်ဖျါထီၣ်သကိးအတၢ်ဘၣ်သးလၢသုးတၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်တၢ်စိတၢ်ကမိၤအဖီခိၣ်

ကညီဖီဒီးကလုာ်ဒူာ်တဖၣ်ဟ်ဖျါထီၣ်သကိးအတၢ်ဘၣ်သးလၢသုးတၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်တၢ်စိတၢ်ကမိၤအဖီခိၣ်

ဒါကလောပယီသုးဒီးပုကညီသုးအဘၣ်စၢအယီ
ထံဖိကီဖိ (၆,၀၀၀) ဘျှဲကဲထီၣ်ပုလီၤအိၣ်ကမ့ဖိ
ဒီးကွၢကဒါကွၢဆူအဟံၣ်ယီတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးတဘျီ
ခိဖျိပယီသုးမုၢ်ဒိၣ်တဖၣ်ဟဲထီၣ်ဒုးအဝဲသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.
ကညီကလုာ်လုာ်လၢအမ့ၢ်ကလုာ်လုာ်ဖးဒိၣ်တဖျါလၢ
ကီၢ်ပယီပု, အိၣ်ဆိးဖံးအိၣ်မအိၣ်ဒၣ်အတၢ်လၢခိခိၣ်
ကစၢ်ကျါ ဒီးတနီၤအိၣ်ဆိးဆီလီၤသးလၢကီၢ်ကိၣ်တဲာ်
ကီၢ်ဆၢတၢ်လီၤအါတီၤန့ၣ်လီၤ. သဝီဖိလၢချၢၣ်လွံာ်ထူၣ်
ဒီးမုၢ်တီၢ်ကီၢ်ရၣ်တဖၣ် ဟံၣ်ဖျါထီၣ်အတၢ်ဘၣ်သး ထီၣ်
ပယီသုးမုၢ်ဒိၣ် ဒီးယုထီၣ်ဝဲလၢပယီသုးကလၢလၢအ
အိၣ်လၢအဟီၣ်ကဝီၤတဖၣ် ကထုးကွၢအသးတဘျီယီ
လၢအဝဲသ့ၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၤဒီးမုၢ်တၢ်တခါလၢအ
ဝဲသ့ၣ်အိၣ်စ့ၢ်ကီးဒီးတၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဟံၣ်သးတမံၤယီ
ဃုာ်ဒီးပုလၢအိၣ်လၢကီၢ်ပယီဝဲၣ်ပုတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲလၢတၢ်ဒုးတၢ်ယၤအကတီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ပတုာ်
တၢ်ဒုးအဆၢကတီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ကညီဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ကွၢ်
ဆၢၣ်ခဲာ်တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲာ်တၢ်တဘျီယီဒီး ကီၢ်ပ
ယီပဒိၣ်တဖုဂ့ၤတဖုဂ့ၤ စးထီၣ်လၢကီၢ်ပယီန့ၢ်တၢ်သ
ဘျီဖဲ ၁၉၄၈ လံၤလံၤလံၤန့ၣ်လီၤ. ကီၢ်ပယီပဒိၣ်ဒီး
ကညီဒီကလုာ်စၢဖျိကရၢ (KNU) ဆဲးလီၤဝဲတၢ်ပ
တုာ်တၢ်ခးလံာ်တၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤဖဲ (၂၀၀၂) နံၣ်ဘၣ်
ဆၢၣ် တၢ်ဒုးတၢ်ယၤတၢ်ဘၣ်ဂံၢ်ဂုာ်ဆဲးကဲထီၣ်သးတ
လီၤလီၤ တပတုာ်နီတဘျီဘၣ်. လီၤဆီဒၣ်တၢ်, တၢ်
ဘၣ်ဂံၢ်ဂုာ်လၢကဲထီၣ်သးဖဲပုကွံာ်တယံာ်ဒီးဘၣ်န့ၣ်
ဘၣ်ထွဲလိာ်သးတၢ်ဂ့ၢ်လၢအမ့ၢ်ပယီသုးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲ
ဒ်တၢ်ဆၢအါထီၣ်သုးဒီး တၢ်တုထီၣ်ကျဲလၢကညီလီၤ
ကဝီၤပု လၢဘၣ်တၢ်သုအီၤလၢသုးတၢ်ဘၣ်ဘျး ဒီးသုး
ကလၢတဖၣ်အတၢ်ဘျးဖဲလၢသုးတၢ်လီၤတတီၤဘၣ်
တီၤအဂီၢ် ဖဲလၢအမၤတၢ်အသးလၢ (၁၉၉၀) နံၣ်အပု
လံၤလံၤလံၤန့ၣ်လီၤ.

နီၢ်ဂ့ၤဖဲ, ယဲၤသရၣ်မုာ်ကိၣ်ခိၣ်, လၢအအိၣ်
လၢချၢၣ်လွံာ်ထူၣ်, သုးက့ (၃) တၢ်ပ, ရဲၤပုးဝဲဒၣ်လၢပ
ယီသုးတၢ်တုထီၣ်ကျဲအံၤ အဘျးအဖျိၣ်တအိၣ်လၢ

လီၤကဝီၤဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်ဘၣ်. တၢ်အံၤဒုးအိၣ်တၢ်
ပျံတၢ်ဖုးလၢလီၤကဝီၤဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်, အမဲာ်ညါလီၤ
ကဝီၤဖိအဟီၣ်ခိၣ်တနီၤ ဘၣ်လီၤမၢ်ကွံာ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

“ပယီသုးတုထီၣ်ကျဲဘၣ်ဃုာ်သဝီဖိစံာ်ပျီပု
ဒီးမၤဟးဂီၤကွံာ်ပုထံာ်ကျိၤအယီ ကဲထီၣ်ဝဲတၢ်ကီ
တၢ်ခဲလၢပသးမူတၢ်လုာ်အိၣ်နီၤခိသးသမူတၢ်ဖဲအိၣ်မၤ
အိၣ်ဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပယီသုးဟဲတုထီၣ်အလီၤအိၣ်လီၤဆိး
ဘူးဒီးဒုသဝီဟီၣ်ကဝီၤ ဒီးခးနါစါကျိၤဖးဒိၣ်လၢသဝီ
ပုဒီးသဝီခိၣ်ယၤအယီ ဒုဖိသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်နာ်ဟူကျိ
သီၣ်ဒီးဃုာ်အိၣ်ခိသ့ၣ်လၢပုၢ်ပု ဒီးအိၣ်က့ၤဝဲလၢသဝီ
ပုတဘျီလၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ.”

ခိဖျိပယီသုးအတၢ်ထီၣ်ဒုး တၢ်မၤဟးဂုာ်ဟး
ဂီၤတၢ်အယီ ကညီလီၤကဝီၤဖိတဖၣ် ဘၣ်သုးလီၤသုး
ကျဲ, ကဲထီၣ်ပုလီၤအိၣ်ကမ့အိၣ်တုာ်လဲဝဲအနံၣ်လၢ
အဆံတဖၣ်အဆံလံ ဒီးခဲအံၤန့ၣ် တၢ်အိၣ်သးအနး
ဒိၣ်ကဒီးဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲပယီသုးမၤဝဲတၢ်ထီၣ်ဒုးဖး
ဒိၣ်ဖဲ (၁၉၉၀) နံၣ်လၢကညီကီၢ်စၢအပုန့ၣ် ကညီ
ကီၢ်ပုပုလီၤအိၣ်ကမ့ကမံးတံာ် ဟံၣ်ဖျါဝဲဒၣ်လၢ ပု
လီၤအိၣ်ကမ့ဖိအိၣ်ဝဲဒၣ် (၃၀,၀၀၀) ဘျှဲန့ၣ်လီၤ.

ကမ္ဘာ်လၢဖၣ်အိၣ်ဟီၣ်ကဝီၤတဖၣ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်သကီးအတၢ်ဘၣ်
သးလၢသုးတၢ်ဟံးန့ၢ်ဆုၣ်တၢ်စိတၢ်ကမီၤအဖီခိၣ်. တၢ်ဂီၤ-ခ့ၢ်

ကမ္ဘာ်လၢကီးတရံးတဖၣ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်သကီးအတၢ်ဘၣ်သးလၢသုး
တၢ်ဟံးန့ၢ်ဆုၣ်တၢ်စိတၢ်ကမီၤအဖီခိၣ်. တၢ်ဂီၤ-သုလၢတၢ်ကစီၣ်

ခိဖျိလာပယီသုးအတတ်ထိုင်ဒုးတတ်အယိ ကညီလိင်က
ဝီသုတ်တဖတ်ဘတ်ကွာ်ဆာ်ခဲဒီးတတ်ကိတ်ခဲဒ်အမုာ်
တတ်အိုင်တတ်ဆိး၊ တတ်ဆူးတတ်ဆါ၊ တတ်အိုင်တတ်အိ၊ တတ်
သုးလိင်သုးကျဲဒီး လိင်ဆိဒ်တတ် ဖိသုတ်ဒီးသးပှ်တ
ဖတ် ဘတ်ကွာ်ဆာ်ခဲဒီးတတ်ဆူးတတ်ဆါအအါကတတ်
န့ၣ်လိင်၊ ပှ်သုးအိုင်ကမ့ၣ်တဖတ် သုးလိင်သုးကျဲသကူ
ကိတ်ဆတ်တဘျူးဘုတ်အပူၤလါကညီကိတ်စိတ်ကလံးစိး
တဖတ်န့ၣ်လိင်။

ပှ်သုးအိုင်ကမ့ၣ်ခဲအံၤသုတ်တဖတ် သုတ်နိတ်ထိုင်
ကဒါကတတ်လါအလဲခိဖျိဒီးတူၣ်ဘတ်တုာ်ဝဲလါအပူၤ
ကွံာ်သုတ်တဖတ်န့ၣ်လိင်။ ပယီသုးသုတ်တစုဆုတ်ခိတ်တ
ကး တတ်မဆုတ်မစိးအိုင်တုာ်ဝဲလါပူၤလံးလံးလံးန့ၣ်
လိင်။ စီလိင်ဝါ၊ ယဲဒါကရူၢ်ခိတ်၊ သုတ်နိတ်ထိုင်က့ၤဝဲ
အတတ်တူၣ်ဘတ်ဝဲအလုာ်ပယီဝဲနိတ်ဆိးအခါဝဲ (၁၉၆၀)
န့ၣ်အပူၤန့ၣ် ပှ်လိင်ကဝီဖိသုတ်တဖတ် ပယီဖိတ်အိဒီး
ဘတ်ကဲပိတ်တတ် (ပှ်ဝဲတတ်ဖိ) လါအမုာ်ဝဲတတ်မကမတ်
ပှ်ဂုၢ်ဝီခွဲးယာ်တခါန့ၣ်လိင်။

စီလိင်ဝါစံးဝဲ “ပှ်သုတ်ဝီဖိလါဘတ်ကဲပယီပှ်
ဝဲတတ်ဖိတဖတ် ဘတ်ဒီးဒီးသံဝဲဒီးန့ၣ်ညါန့ၣ်လိင်။ ပပါယီ
ဘတ်မုတ်ပိတ်ဒီးသံဝဲဒ်အကဲပယီပှ်ဝဲတတ်ဖိအခါန့ၣ်လိင်။
တတ်ဂုၢ်အံၤမုာ်လါပယီသုးမာ်သဝီဖိသုတ်တဖတ်ဟးလါ
တတ်မာ်ညါဒီးခွဲးပှ်ကွံာ်မုတ်ပိတ်လါမာ်ညါန့ၣ်လိင်။ အဝဲ
သုတ်ဟးလါနလိင်ခဲဒီးနဲၣ်နးဒီးကျိန့ၣ်လိင်။”

လိင်ကဝီဖိအတတ်တူၣ်ဘတ်ခိတ်ဘတ်သုတ်တဖတ်
န့ၣ်တကတတ်ကတတ်ဝဲနိတ်ဘျီဘတ်။ ပယီဒွဲၣ်အူအိုင်
ကွံာ်ဝဲစီလိင်ဝါအဟံၣ်အိုင်ဝဲ (၃) ဖျာ်လံးန့ၣ်လိင်။ ဝဲ
လါအဝဲလုာ်ပယီန့ၣ် အဝဲစိတ်ယုတ်ဝဲဒီးအဟံၣ်ယိတ်
ပီးတတ်လိတ်တန့ၣ်ဘတ်အယိ ဝဲလါပယီဒွဲၣ်အူအဟံၣ်တ
ဘျီလါလါန့ၣ် အူအိုင်ပုတ်ယုတ်ဝဲဒီးအတတ်ဖိတ်လံးလါ
အအိုင်လါဟံၣ်ပူၤခဲလါန့ၣ်လိင်။

စီလိင်ဝါစံးဝဲ, “တတ်ကဲထိုင်အသးသုတ်တဖတ်
အံၤ မုာ်ဝဲတတ်ဖိတ်တတ်ယာ်အကိတ်ခိတ်သုတ်န့ၣ်လိင်။ ပယီ
သုးမုာ်ဒိတ်တဖတ် မဒုတ်တတ်အတတ်သီဝဲတတ်မိတ်မအသး
လိင်။ အဝဲသုတ်မသံပှ်ကိးဂးဒီး တကွာ်ဝဲပှ်ဖိသုတ်, ပှ်
သးစာ်, ပှ်သးပှ်နိတ်တကဘတ်။”

ပယီသုးဟံးန့ၣ်တတ်စိတ်ကမိတ်အိုင်လံ ၆ လါ
ယုတ်ယုတ်လံ, ထံဖိကိတ်ဖိလါကိတ်ပယီဒီးတဘုတ် စး
ထိုင်ဆာ်ခဲဘတ်ဝဲဒီးတတ်စုဆုတ်ခိတ်တကး, တတ်မဆုတ်
မစိး ဒီးတတ်ဆူးတတ်ဆါ လါပယီသုးမုာ်ဒိတ်ဒီးပှ်ပူၤထိုင်
တတ်ဖိတဖတ်အဘတ်စၤ လါဝုၢ်ပူၤမုာ်ဂုၤ ဒီးလါကလုာ်န့ၣ်
ဟိတ်ကဝီဒီးထံဆာ်ကိတ်ဆါသုတ်တဖတ်န့ၣ်လိင်။ န့ၣ်ကလုာ်
သုတ်တဖတ်လဲခိဖျိတုာ်ဘတ်ဝဲတတ်သုတ်တဖတ်အံၤယဲးယဲး
လံးန့ၣ်လိင်။ ဘတ်ဆတ်ပှ်ပယီဖိသုတ်ဘိတ်သစာ်သုတ်
တဖတ်အံၤ မုာ်တတ်ဒုးဖုသံနိတ်အဝဲသုတ်လါ တတ်အံၤဟဲ
စိတ်န့ၣ်အဝဲသုတ်တတ်မလိ ခိဖျိသုတ်ညါဘတ်ဝဲန့ၣ်ကလုာ်
ဖိသုတ်တဖတ် တူၣ်ဘတ်တုာ်ဝဲတတ်မအမနးသုတ်တဖတ်
အံၤနးနးကလဲာ် ဖးယံာ်လံးန့ၣ်လိင်။ ■

ကမ္ဘာ်လါချာ်လွံာ်ထိုင်တဖတ်ဘတ်စိတ်ပှ်ဖျဲးအသးသမုလာ
ပယီသုးတတ်ဒုးတတ်ယာ်အယိ, တတ်ဂီၤ-KPSN

တတ်ဘတ်စိတ်ပှ်ဖျဲးသးသမုလာတတ်ဒုးတတ်ယာ်အယိ, ဖိသုတ်ဒီးသးပှ်အကိတ်
တူၣ်ဘတ်တတ်နးကတတ်, တတ်ဂီၤ-ခဲဒ်

တၢ်ပရၢဆူယိၣ်လိာ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ခၢၣ်ကရၢၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိ

ဆု.

ယိၣ်လိာ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ခၢၣ်ကရၢၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိ,
“မံၤသုအိၣ်မ့ၢ်ဆိးဟးကိးဂးဒဲးတက့ၢ်.”

လၢတၢ်ဆၢကတီၢ်ကီၢ်ဂီၤ, တၢ်ဒုးတၢ်ယၤ
ဒီးခိဝံး-၁၉ တၢ်ဆူးတၢ်ဆါအဖီခိၣ်, ပထံၣ်လိာ်
ပသးမ့ၢ်တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲဲအယိ သးအိၣ်ကွဲးဟ့ၣ်ဒုး
သ့ၣ်ညါသုဒီးဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါလိာ်သးတဆံးတ
က့ၢ်မ့ၢ်ဒီးအံၤလီၤ. ပသ့ၣ်ညါပဝဲဒုၣ်ကိးဂးဒဲးလၢ
စးထီၣ်ဖဲသုးဟံးန့ၣ်ဆူၣ်တၢ်စိတၢ်ကမီၤဝံၤအလီၢ်
ခံ တၢ်သဘံၣ်သဘုၣ်အိၣ်ဒိၣ်ထီၣ်အါထီၣ်လၢကီၢ်
ပယီၤတဘျီအံၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. တကတီၢ်ယိတၢ်မၤ
သံမၤဝီ, တၢ်သုတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးဒီး တၢ်ဒုးတၢ်
ယၤန့ၣ်အိၣ်ဒီးဒုၣ်တၢ်လၢကလုာ်ဒုၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အ
ဟီၣ်ကဝီၤပူၤန့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိးအဘူးကတၢ်
ဖဲလါမးရှၢၣ် ၂၇ သီအနံၤန့ၣ် ပသ့ၣ်ညါဘၣ်လၢပယီၤသုးအကဘီယုၤဟဲးခးလီၤတၢ် ဒီးတ့ၢ်လီၤမ့ၢ်ပိာ်
လၢဒုၣ်ဘူးနီၣ်ဟီၣ်ကဝီၤပူၤအယိ, ပှၤသံ, ပှၤဘၣ်ဒိ, ဟံၣ်ယိ, တၢ်သုၣ်ထီၣ်တၢ်ဟးဂုၢ်ဟးဂီၤအိၣ်ဝဲ
အါမး ဒီးကမ့ၢ်တဖၣ်ဘၣ်ယုၤမ့ၢ်ဟးဖျိးအိၣ်ခူသ့ၣ်က့ၤလၢပှၤလၢက့ၢ်န့ၣ်လီၤ. ပထံၣ်ဒီးန့ၣ်ဟူတၢ်အံၤ
မၤဘၣ်ဒိပသးဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ယထံၣ်လၢကမ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အသးတဆံးသးတဟးဂီၤဒီးဘၣ်
န့ၣ်လီၤ. ပသ့ၣ်ညါလၢပအိၣ်ဒီးတံၤဖိသကိးဖိဒီးပခိၣ်ပနၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢအဂဲၤဆၢထၢၣ်သတြၢၤဒီးပှၤ ဖဲ
တၢ်ကီၢ်တၢ်ဂီၤအဆၢကတီၢ်အယိန့ၣ်လီၤ.

ယနၢ်လၢယိၣ်လိာ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ခၢၣ်ကရၢၢ်ကမ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ် တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲဲမ့ၢ်အိၣ်ထဲလဲၣ်ဘၣ်ဆၣ်
သုအိၣ်ဒီးသုတၢ်တူၢ်န့ၣ်ခိၣ်ကဲအယိ ပအိၣ်ဘၣ်ဒီးလၢပမိာ်ပာ်ဖဲဖုတၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲ ဒီးဖဲးသကိးမၤသကိး
တၢ်ဒီးအလီၢ်အိၣ်ဝဲအသိးန့ၣ်လီၤ. ပဝဲပှၤထူလံၤဖိသ့ၣ်တဖၣ် ပအိၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်ညါထူလံၤ ဒီးတၢ်ဘၣ်
ထွဲဘူးဘူးတၢ်တံၢ်ဒီးန့ၣ်ဆၣ်တၢ်ဘၣ်တ့, ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်, သ့ၣ်ဒိၣ်ဝၣ်ပှၤ, ထံကျိထံကွာ်, ပိာ်လဲၣ်ပိာ်
တြၢၤ ဒီးဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိမံၤလၢသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပတၢ်ဘၣ်ထွဲဘူးတၢ်အဖီခိၣ် ပအိၣ်ဒီးတၢ်ဟံးကဲန့ၣ်ဆၣ်
တၢ်ဘၣ်တ့ ဒီးတၢ်အိၣ်ကတီၢ်အီၤ သုသ့ဘၣ်ဘၣ် ဒ်သိးန့ၣ်ဆၣ်တၢ်အိၣ်ယၤတဖၣ် ကဟ့ၣ်ဆၢက့ၤပှၤ
တၢ်အိၣ်ကူအိၣ်လၢ ဒီးတၢ်အိၣ်ကူးအိၣ်ပှၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤ တၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်တၢ်တိာ်ကျဲ

တဖၣ် ကွၢ်ထဲကျိၣ်စ့ဒီးတၢ်ဖိတၢ်လံၤတၢ်ထူးထီၣ်တၢ်ထီၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်အယီၤ မၤဟးဂီၤကွံာ်ဝဲဒၣ်ပှၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိအတၢ်ဘၣ်ထွဲဒီးန့ၣ်ဆၢၣ်အဖီခိၣ် ပှၤထူလံၤဖိမဲအ့ၣ်ပှၤသွဲးတဖၣ် ဟ့ၣ်ဒုးပလီၤတ့ၢ်ဝဲလၢတၢ်ဆါသံသတြိၣ်တဖၣ်ကလီၤဝဲသ့ ဒီးခိဖျိလၢပှၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိတဖၣ် မၤဟးဂီၤတ့ၢ်လံၤ အသယီၣ်ကတီၤ လၢအဒီသဒါအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အယီၤ ကဘၣ်သဂၢ်ဒီးတၢ်တတၢ်တနါဖးဒိၣ် ဖိလၢမုၢ်မဆါတနံၤအံၤအသိးန့ၣ်လီၤ.

ဖဲတၢ်ဒုးတၢ်ယၤဒီးခိဝုး-၁၉ တၢ်ဆါသံသတြိၣ်အတၢ်တတၢ်တနါလီၤဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘ့ၣ်အဆၢကတီၢ် ပှၤထူလံၤဖိသ့ၣ်တဖၣ် အနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲ ဖိအလုၢ်အလုၢ်အထူသန့အိၣ်အသိး ဟံးထီၣ်ဝဲဂ့ၢ်ဝီတဘျီယီၤ, ဖိပစံးတၢ်အဖီ, ပဝဲကညီဖိတဖၣ် ပမၤဝဲဒၣ်တၢ်ဝီၢ်ဟံၣ်ဝီၢ်ယီၤ ဒီးတၢ်ဒုၣ်တၢ်ထုတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တကးဒံးဘၣ်, ပှၤထူလံၤဖိတဖၣ် လၢအကစၢ်အကျိၣ်အကျၢ်ဒၣ်ဝဲ ယုထံၣ်န့ၣ်သကိးတၢ်အစၢလၢအဖိးမံဒီးအဟီၣ်ကဝီတၢ်အိၣ်သးန့ၣ်လီၤ. ပှၤထူလံၤဖိလၢအိၣ်မူဘၣ်လၢအမိၢ်ပာ်ဖုဖဲအကီၢ်အပှၤတဖၣ် မ့ၢ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်တ့ၢ်လံၤဒီးတၢ်မၤပျံၤမၤဖုးအီၤအကလုာ်ကလုာ်န့ၣ်က့, အါတက့ၢ်အဝဲသ့ၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်အတၢ်မၤသ့မၤန့ၢ် လၢအဒီဘၣ်အသးဒီးတၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲတဖၣ်ဒီးတၢ်ဆါသံသတြိၣ်အတၢ်အိၣ်သးန့ၢ်ဝဲဒၣ်ဂ့ၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

ကမုၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိလၢယီၣ်လိာ်တၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်ကရၢၢ်, သုဂုာ်ကျဲးစးအဂ့ၢ်ကတၢ်လံၤ. သုပာ်ဖျါထီၣ်သုတၢ်မၤဂ့ၢ်တဖၣ်အစၢ လၢဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘ့ၣ်ထံၣ်သ့ၣ်ညါပာ်ပနီၣ်အီၤသ့လံၤ. ဘၣ်ဆၢၣ်, ပယီၤပဒိၣ်လၢအဟံးယာ်သုးမိဖိရဲၤ ဒီးပယီၤကလုာ်ဒိၣ်စိသန့အံၤ တတုာ်လိာ်ပာ်ပနီၣ်ပတၢ်မၤဂ့ၢ် ဒီးပတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်တဖၣ်ဒံးဘၣ်. တၢ်မၤအိၣ်ဒံးဝဲအါမးလၢပဘၣ်မၤအီၤလီၤ. မ်ပသုတတ့ၢ်စၢ်လီၤပဂံၢ်ပဘါတဂ့ၢ်. ထီဘီန့ၣ် မ်ပကသံကွၢ်လီၤပသးလၢ “ယၤန့ၣ် မ့ၢ်ယမ့ၢ်ကညီပှၤထူလံၤဖိစ့ၢ်ကိးခါ. ယၤန့ၣ် ယတၢ်ဘၣ်ထွဲဒီးယမိၢ်ပာ်ဖုဖဲအကီၢ်ဝဲဘူးဒံးစ့ၢ်ကိးခါ. ယၤန့ၣ် ယတၢ်အိၣ်မူတၢ်ဖဲးတၢ်မၤတဖၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢအစိာ်မူဒီးမၤဂ့ၢ်ထီၣ်ယမိၢ်ပာ်ဖုဖဲအကီၢ် ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်န့ၢ်သါယၤလုာ်လုာ်ထူသန့တဖၣ် လၢဖိစိလံၤစိလၢခံတဖၣ်အဂီၢ်စ့ၢ်ကိးခါ.”

လၢခံကတၢ် အဲၣ်ဒီးဆၢဂ့ၢ်ဆၢဝါသ့, “မ်ယီၣ်လိာ်တၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်ကရၢၢ်အိၣ်ကအိၣ်ခိးတက့ၢ်. မ်ပကညီထူလံၤဖိ အတၢ်စံၣ်ညီၣ်ပာ်လီၤသးခွဲးယာ် ကဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါပာ်ပနီၣ်အီၤသက့ၤဆးဒးတက့ၢ်. မ်ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘ့ၣ်ပှၤထူလံၤဖိ ကဒိၣ်စိထီၣ်က့ၤ ဒီးပဟ့ၢ်ပဟီၣ်ခိၣ်အသးသမူ လၢပဖိပလံၤဒီးတၢ်မူတၢ်မဲတဖၣ် ကအိၣ်မူသးဝးဝဲအစိစိအယာ်ယာ်န့ၣ်တက့ၢ်.

ယုယုဆူပတၢ်မၤနာ်ဖိတၢ်,

(စိဖိလံၤစ့ၢ်ထွါ)

ပှၤပဟ့ၢ်ဆ့ၣ်နီၤ, ယီၣ်လိာ်တၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်ကရၢၢ်
မ့ၢ်တြိၣ်ကီၢ်ရဲၣ်, ကီၢ်သုလုၤ

မုာ်တြီာ်ကီာ်ရူာ်ကမ္မာ်တက်ကီးသတြီ

ဖုထီာ်ပှာ်

“ပတတူာ်လီာ်သုးမီာ်စီရီတက်ပာ်း ပတသးလီစုာ်ကီးတက်ဂုာ်ထီာ်ပသီထီာ်တက်တီာ်ကျးဖးဒီာ် နီထံတမာ်တဖာ်ဘာ်.”

ကီးနံာ်ဒဲးဖဲလါမးရှာ် ၁၄ သီအနံာ်န့ာ် တက်မာ်
ဝဲဟီာ်ခိာ်ဒီဘုာ်တက်ကဟုကယာ်ထံကျိထံကွာ်ဒီးတက်
ထီဒါထံတမာ်သုာ်တဖာ်အမုာ်နံာ်န့ာ်လီာ်. ကညီကမ္မာ်
လါအအိာ်လါယိာ်လီာ်ကျိကံာ်နံာ်သုာ်တဖာ်စုာ်ကီး ကီး
နံာ်ဒဲးန့ာ်အဝဲသုာ်တဖာ်ရဲာ်ကျဲမာ်ဝဲမုးတက်ရဲာ်တက်ကျဲ
လါမုာ်နံာ်အဝဲအံာ် ဒီးပာ်ဖျါထီာ်သကီးအတက်ဘာ်သး
သုာ်တဖာ်န့ာ်လီာ်.

လါဆီဖာ်တက်လါတနံာ်အံာ် မုာ်နံာ်အဝဲအံာ်န့ာ်,
ကမ္မာ်လါယိာ်လီာ်တက်မုာ်တက်ခဲာ်ကရုာ်လါဖွာ်လီ, ဘု

သိာ်ဒီးလူသီကီာ်ဆာ်သုာ်တဖာ် ဟဲပာ်ဖျိာ်ထီာ်အ
သးအါနံာ်ဒဲးနံာ်လါအပူကွံာ် ဒီးပာ်ဖျါထီာ်သကီးအ
တက်ဘာ်သးလါချံပူမုာ်ဂုာ်, လါထံကံာ်ခိာ်မုာ်ဂုာ် ဒီးလါ
ပယီသုးကလါသုာ်တဖာ်အမဲာ်ညါန့ာ်လီာ်. ဒီန့ာ်အ
သီး ကမ္မာ်လါလူသီကီာ်ဆာ်ထးခိတကပစုာ်ကီး ရဲာ်
ကျဲမာ်ဝဲမုးတက်ရဲာ်တက်ကျဲအံာ်န့ာ်လီာ်. ကမ္မာ်အတက်ယု
ထီာ်တဖာ်လါဆီနံာ်ဒဲးနံာ်လါအပူကွံာ်စုာ်ကီးန့ာ်လီာ်.
ကမ္မာ်သုာ်တဖာ်အိာ်ဒီးတက်ဘာ်ယိာ် ဒီးပျံဘာ်ဖုး
ဘာ်ဝဲပယီသုးသုာ်တဖာ်အတက်ဆီာ်တံာ်မာ်န့ာ် ဒီးအ
တက်မာ်အမာ်နးကညီကမ္မာ်သုာ်တဖာ်လါကျဲအါဘီန့ာ်

ပုထုလံဖဲလါမုာ်တြီာ်ကီာ်ရူာ်တဖာ်ပာ်ဖျါထီာ်အတက်ဘာ်သးလါပယီသုးကလါအမဲာ်ညါလါတတူာ်လီာ်သုးမီာ်စီရီတက်ပာ်ဘာ်. တက်ဂီ-ခ့စာ်

■ တက်ကစီန် ■

လီး၊ လာတာနဲ့အယီ မှာတြီကညီကမျာလအကထိ အကလး ရဲဂ်ကျဲကီးသတြီဟ်ဖျါထီဂ်သကီးဝဲအတာ ယုထီဂ်သုဂ်တဖဂ်လာတာသးတဖျါန့န့လီး။

မှာတြီကီရဲဂ်တာကရကရဲဝဲကျဲခိဂ်ပဒိဂ် စီထူအဲဂ်စံးဝဲလး၊ “ကမျာအတာဟ်ဖျါထီဂ် အတာ ဘာဂ်သး ကီးသတြီထီဂ်ဒီးလံာ်ဒီသါတာဂ် မှာဝဲ။

- ၁. ကလုာ်ဒိဂ်စံးသန့ဒီးမိစီရိသန့ကဘာဂ်လီဖျါ
- ၂. တာ်ကဘာဂ်တြျါသံကွာ် (၂၀၀၈) တာ်ဘျာခိဂ်သုဂ်
- ၃. တာ်ကဘာဂ်ဒုးအိဂ်ထီဂ်ဖဲဂ်ဒေရါဒိဂ်မိဂ်ကရုာ်စံာ် ကီာ်စာဖျါ
- ၄. တာ်ထဲသီးတုးသီးဒီး နီာ်ကစာ်တံာ်ညီဂ်ဟ်လီသး ခွဲးယာ်ကဘာဂ်အိဂ်
- ၅. ဘီမာ်စာဖျါကရုးဒီးဟီဂ်ခိဂ်ဘီမာ်ထံကီာ်တဖဂ် တဘာဂ်မသကီးတီးဒီးပယီသုးဘာဂ်

၆. ပယီအသုးကလးလအိဂ်ပဟီဂ်ကဝီတဖဂ် ကဘာဂ်ထုးကွာ်အသး

၇. (NLD) ပဒိဂ်ဒီးထံဖိကီာ်ဖိဟ်ဖျါထီဂ်အတာဘာဂ်သး လာတာ်ဖိဂ်ယာ်အီတဖဂ်တာ်ကဘာဂ်ပျဲလီကွာ်အီ

၈. တာ်တဘာဂ်တုထီဂ်ထံတမာ်လာပဟီဂ်ကဝီပူ ဘာဂ်, အဂုာ်တဖဂ်န့န့လီး။”

လါဖျါတြျါအါရံ ၁ သီ, ၂၀၂၁ နံာ်အံ ပု အါဂသုဂ်ညါဝဲလကီာ်ပယီသုးမိစီရိဟံးန့ဆုဂ် ကွာ်တာ်စိတာ်ကမိအယီ ထံဖိကီာ်ဖိတဖဂ်တဘာဂ် သးဒီး ထီဒါဟ်ဖျါထီဂ်အဝဲသုဂ်အတာဘာဂ်သးန့န့လီး။ ဒ်န့အသီး ကညီဖိလးမှာတြီကီရဲဂ်တဖဂ်စုာ်ကီး စး ထီဂ်လး ၂၀၂၁ န့လီလံာ်လံာ် အဝဲသုဂ်ဟ်ဖျါထီဂ်အ တာ်ဘာဂ်သး လာပယီသုးကလးလအိဂ်လာအဟီဂ် ကဝီပူသုဂ်တဖဂ် ကထုးကွာ်အသးခဲလာ်န့န့လီး။ ဒီဖျါလးသုးဟံးန့ဆုဂ်ကွာ်တာ်စိတာ်ကမိအဖိခိဂ် မှာ

ပုထူလံာ်ဖိလးမှာတြီကီရဲဂ်တဖဂ်ဟ်ဖျါထီဂ်အတာဘာဂ်သးလာတတုာ်လိာ်ပယီသုးမိစီရိအတာ်ဟဘာဂ် ဒီးတသးလီစုာ်ကီးထံတမာ်တာ်တိာ်ကျဲလးအဟီဂ်ကဝီပူဘာဂ်. တာ်ဂီ-ခဲစဲာ်

တြိကမျာ်တဖၣ်တဆိကတီၢ်အတၢ်ယုထီၣ်ဘၣ်, မ့ၣ်တခီ ပၢ်ဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကိးအတၢ်ဆိၣ်ထွဲကမျာ်လၢအအိၣ်လၢပူၤဖျါတဖၣ်ဒီးကလုၣ်အဂၢၤတဖၣ်အတၢ်ပၢ်ဖျါထီၣ်ဒီး အတၢ်ယုထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်တြိကီၢ်ရှၢၣ်ခိၣ်န့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ် ဂုၢ်ကျဲးစးရဲၣ်ကျဲးမုးတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲးသ့ၣ်တဖၣ်ထီၣ်ဘဲန့ၣ်ဒိၣ်န့ၣ်ထီၣ်အဆၢကတီၢ် ဖိသိးကမျာ်သ့ၣ်တဖၣ် ကသ့ၣ်ညါစီၣ်မဲၣ်စီၣ်နီၣ်ဒီးန့ၣ်ပၢ်တၢ်အိၣ်သးလၢအကဲထီၣ်တဖၣ်ဂ့ၤဂ့ၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အါန့ၢ်အန့ၢ် မ့ၢ်ဖိသိးပုၤလၢတၢ်ချၢ, လၢထံၣ်ဂ့ၤကီၢ်ဂၤဒီးပုၤလၢအိၣ်ဒီးတၢ်စိကမိလၢကဆၢတဲၣ်တၢ်တဖၣ် ကထံၣ်သ့ၣ်ညါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိလီၤတၢ်လီၤဆဲးလၢကမျာ်သ့ၣ်တဖၣ်ယုထီၣ်ဝဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ■

ပုၤထူလံးဖိလၢမ့ၢ်တြိကီၢ်ရှၢၣ်တဖၣ်ပၢ်ဖျါထီၣ်အတၢ်ဘၣ်သးလၢတတုၢ်လိာ်ပယီၤသးမိၤစိရီၤအတၢ်ပၢ်ဘၣ်ဒီးတသးလီၤစ့ၢ်ကိးထံတမ့ၢ်တၢ်တီၢ်ကျဲးလၢအဟီၣ်ကဝီၤပုၤဘၣ်. တၢ်ဂီၤ-ခ့ၣ်

တမ္ာ်တမ်ာ်ဆာ်ကိာ်လိာ်ဟဲလီာ်တဲာ်လာ်သိာ်လိာ် တမ်ာ်တမ်ာ်ခုာ်ကရမ်ာ်ပူာ်ဘာ်

သုလုာ်ကီုဂုာ်

၀: ထီာ်လာ်ပယီာ်သုးမိာ်စီရိဟံးန့ာ်ဆုာ်တမ်ာ်စီ
တမ်ာ်ကမိာ်ဖဲလါဖျါတြုာ်အါရံထီာ် ၁ သီ
၂၀၂၁ နံာ် ဝဲအလီာ်ခဲ ပယီာ်သုးတဖာ်ထီာ်ဒုးဒီးမာ
ဒါာ်မဘာ်ဒီတမ်ာ်လာ်ခိာ်ကျဲဒီးကလံာ်ကျါ လာ်ကညီပု
ထုလံာ်ဖဲလာ်အအိာ်ဆိးဖဲလိာ်တမ်ာ်တမ်ာ်ခုာ်ကရမ်ာ်၊
မုာ်တြီာ်ကီုဂုာ်အပူာ် ဒီးမဘာ်ဒီဆါပုကမုာ်အါဒဲအါဂ
ဒီးပုကမုာ်အါန့ာ် ၇၀.၀၀၀ ဂ ဘာ်ယုာ်မုာ်ဟးဖျိးဒီးပု
နီာ်ဂံာ် ၉၀ မျးကယာ်ဖဲမုာ်တြီာ်ကီုဂုာ် ဘာ်ကွာ်ဆာ်
မဲာ်ဒီးပုဂုာ်ဝီတမ်ာ်ကိာ်ခဲအဂုာ်န့ာ် ကညီတမ်ာ်ဆီာ်ထွဲမ
စာတမ်ာ်တမ်ာ်ခုာ်ဘုးစဲကရမ်ာ်ပူာ်ထီာ်ဝဲဒုာ်န့ာ်လီာ်.

တမ်ာ်ကဲထီာ်သတုာ်ကလံာ်ဖဲလါမးရှာ် ၂၇ သီ၊
ဟါခိ ၇ န့ာ်ရံာ်ဘျဲာ်ဖဲဒုာ်ဘျဲာ်နီာ်ဟီာ်ကဝီ၊ ခိဖျိ
လာ်ပယီာ်အကဘီယုာ်ဒုးသုးဟဲဒီးတမ်ာ်အလိာ်ကမုာ်
သံ၊ ဘာ်ဒီဒီးတမ်ာ်ဟးဂုာ်ဟးဂီအိာ်ထီာ်ဝဲဒုာ်အါမး
န့ာ်လီာ်. ကမုာ်သုာ်တဖာ်ဖုးသံပျီာ်ဂီစံာ်မုာ်ဟးဖျိးလာ
မုာ်န့ာ်တမ်ာ်ခဲ ဒီးဟံာ်ဖဲလိာ်တဲာ်နီာ်လီာ်မုာ်ပြီပြါ ယုာ်လိာ်အ
သးတဘာ်လာ်ဘာ်န့ာ်လီာ်.

နီာ်ခဲာ်ရံာ် ပုကွာ်ထွဲပုလီာ်အိာ်ကမုာ်ဖဲအပု
ဘာ်မုာ်ဘာ်ဒါ၊ ဒုာ်ဘျဲာ်နီာ်ဟီာ်ကဝီအံးစဲးဝဲလာ၊
“ကဘီယုာ်ဟဲဒီးတမ်ာ်သတုာ်ကလံာ်ဒီးယဘာ်ယုာ်ပု
ယဖိတဂဲာ်အီတဂဲာ်လာ်တမ်ာ်ခဲတမ်ာ်န့ာ်ကျါအံးမုာ်တမ်ာ်
ကိာ်ခဲဒီးဒီလီာ်. ကဘာ်ယုာ်ဖဲလဲာ်တသုာ်ညါ၊ ဆိ
မိာ်လာ်တဘျီအံးဒုာ်သံလီာ်. ကလာ်ဂုာ်ဒီးပဟံာ်ဖဲလိာ်ဖဲ
ကိးဂပုဖျိးဂုာ်လီာ်.”

ဒဲန့ာ်အသိး. စီယီာ်ရု၊ လုာ်သီကီုဆဲာ်ခိာ်၊
မုာ်တြီာ်ကီုဂုာ်စဲးဝဲလာ၊ “ဖဲတမ်ာ်ကဲထီာ်အသးတန့ာ်န့ာ်၊
ကျိသုာ်န့ာ်ဟဲလီာ်တဲာ်ဘာ်လာ်အိာ်တမ်ာ်အလီာ်ဒီးယ
ဟံာ်ဖဲလိာ်ဖဲဒီးယပုမာ်သကိးတမ်ာ်ဖဲခဲလာ် ၆ ဂဘာ်ဒီ
ဒီးမုာ်ယလံာ်ခွါန့ာ် စုးကွာ်အသးဖဲန့ာ်လီာ်.”

ဖဲ ၂၀၂၀ နံာ် ဒီး၂၀၂၁ နံာ် ထီာ်သီအဆာ်က
တီာ်န့ာ် ယိာ်လိာ်တမ်ာ်တမ်ာ်ခုာ်ကရမ်ာ်ကမုာ်ဒီးထံဖိ
ကီုဖဲလာ်အမုာ်ပုထုလံာ်ဖဲတဖာ် နဲာ်ဖျါထီာ်တမ်ာ်ဟးသး
ဒီးယုထီာ်လာ်ပယီာ်သုးကလာ်ကဟးထီာ်ကွာ်လာ်အ
ဝဲသုာ်အတမ်ာ်အိာ်တမ်ာ်ဆိး. တမ်ာ်ဖဲအိာ်မအိာ်အလီာ်တ

ကဘီယုာ်ဒီးတမ်ာ်အလိာ်ကမုာ်ဟံာ်ပီ. ကျိဒီးတမ်ာ်သုာ်ထီာ်ဟးဂုာ်ဟးဂီဖဲဒုာ်. တမ်ာ်ဂီ-ခဲာ်

ဘူးဘျီနဲ့လီ၊ င်နဲ့အသိးဖဲလါဒ်ဘဲဘာ် ၂၀၂၀ နံနံ
နံနံ ကညီတံထုင်ဖျးသုးမုာ်ဒ်ထုးထီင်ဘိးဘာ်ရဲလီ၊
လံာ်ဒီးယုထီင်ဝဲလါ ပယီသုးကလာ လါအအိင်ဆီ
လီအသးဖဲခွင်အဲင်ယုင်တံဖတ်ပြးအဖီလံာ်တံလီ
ခဲလံာ်, ကဘာ်ထုးကွံာ်အသုးကလာဖဲ ၂၀၂၀ နံနံအ
လံာ်နံနံလီ၊ ပယီသုးတဒိကနံဒီးတလူပိာ်မထွဲဝဲ
တံလုထီင်တဖာ်ဘာ်အမဲာ်ညါ ခးလီကျိဖးဒ် မျိာ်
တဖာ် ဒီးဖဲ လါယနူအါရံ ၂၀၂၁ နံနံအပူ ပုကမုာ်
ထံဖီကီာ်ဖီ ၅,၃၀၀ ဂါလါမုာ်တြိာ်ကီာ်ရဲဒီးဟီင်ကဝီ
လါအဘူးလိာ်သးဒ်အမုာ်ချာ်လွံာ်ထုင်ကီာ်ရဲတဖာ်
ဘာ်ယုာ်မုာ်ဖျးဝဲဒ်နံနံလီ၊

ပယီသုးမိစီရီထီင်ဟံးနံတံတံစီတံကမီ
ဝံအလီာ်ခံ, ကညီသုးမုာ်ဒ်ဘာ်မလံးထီင်တံအိင်
အကျါလါပယီသုးကလာလါအအိင်ဆီလီအသးဖဲ
မုာ်တြိာ်ကီာ်ရဲအပူ ဘာ်ဆာ်, ပယီသုးတဖာ်ဆဲးဟူး
ဂဲခးလီကျိဖးဒ်ဆုသဝီကမုာ်အကျါ ဒီးမပျံမဖုး
ဝဲသဝီဖီအပိ ပုသဝီဖီလါအကယာ်တဖာ် ဘာ်ဟး
ယုာ်အိင်ကဒုလါပျံကျါထံခံကွံာ်စီးနံနံလီ၊

တံသုာ်ညါဘာ်လါမးရှာ် ၂၇ သီ ကညီ
သုးမုာ်ဒ်လါမုာ်တြိာ်ကီာ်ရဲလဲထီင်ဒီးမနဲဝဲဒ်ပယီ
သုးကလာတံလီတတီလါအအိင်ဆီလီအသးဖဲ
သံမုာ်ထာ် ဖဲယိာ်လိာ်ကျိကံာ်နံနံလီ၊

စးထီင်မုာ်တနံအဝဲနံ, အခိင်ထံးကတံာ်တ
ဘျီလါ ၂၅ နံနံအတီာ်ပူဖဲမနုာ်ပျီလီကွံာ်အလီာ်ခံ,

ပယီသုးအကဘီယူဟဲခးလီကဒီးတံအဆိကတံာ်
တဘျီဖဲကညီကီာ်စဲာ်အပူနံနံလီ၊ ကဘီယူကွဲးတ
ဖာ် ဟဲခးလီဒီးကွံာ်လီမုာ်ပိာ်ဖဲ ဒုာ်ဘူးနိာ်ဟီင်ကဝီ
ဖဲ မုာ်တြိာ်ကီာ်ရဲအဝဲလီာ်ခိာ်သုာ်ဒီးတံသုာ်ထီင်
လါအိင်ဘူးအိင်တံဖဲနံနံတဖာ်နံနံလီ၊ ဖဲနံနံတနုာ်ပီ
အတီာ်ပူ ပုသံဝဲဒ် ၃ ဂါ ဒီးပုအဂါ ၁၀ ဘာ်ဒိဝဲ
ဒ်နံနံလီ၊ လါခံတနံကဘီယူဟဲခးလီကဒီးတံဖဲ
ဒုာ်ဘူးနိာ်သဝီဒီးသဝီကပိာ်ကပတဖာ် ဒီးလါယံာ်သီ
အတီာ်ပူနံနံ ကဘီယူဟဲခးလီတံတဘျီဒီးပုသံ
ဝဲဒ် ၂၀ ဂါဒီးဘာ်ဒိဝဲအါနံ ၄၀ ဂါ နံနံလီ၊ ပုသ
ဝီဖီ ၅,၅၀၀ ဂါ ဘာ်ယုာ်ပူဖျးအသးဆုယိာ်လိာ်ကျိ
ဝံဘးခီလါကီာ်ကွိာ်တဲာ်တကပ ဘာ်ဆာ်လါခံသီအ
တီာ်ပူ ကီာ်ကွိာ်တဲာ်ပုဘာ်မုာ်ဘာ်ဒါတဖာ်မအကွဲက
ဒါကွဲဆုအတံာ်လီာ်တံကျဲနံနံလီ၊

ပဒိင်စီထဲဒါ, မုာ်တြိာ်ကီာ်ရဲခိာ်ခဲးဝဲလါ,
“ကီာ်ပယီသုးစံးဝဲလါ အကဘီယူဟဲခးလီတံတ
ဖာ်အံ၊ မုာ်တံမကဲာ်ကဒါကွဲ ကညီတံထုင်ဖျးသုး
မုာ်ဒ်အတံာ်ထီင်ဒုးဟံးနံ ပယီသုးကလာတနီလါ
မုာ်တြိာ်ကီာ်ရဲအပူနံနံလီ၊ ဘာ်ဆာ် ဒီးသနုထီင်
အသးလါ မုာ်တြိာ်ကီာ်ရဲခိာ်နံဒီးလီာ်ကဝီဖီတဖာ်အ
တံာ်တဲအဖီခိာ် ပယီသုးအတံာ်ထီင်ဒုးလါကဘီယူတ
ဘျီအံနံနံ မုာ်ဒ်အတံာ်ရဲာ်တံကျဲအကွဲအခိတခါလါ
ကဟံးနံကွံာ်လီကဝီတံဒ်စီလါ မုာ်တြိာ်ကီာ်ရဲအ
ဂီာ်နံနံလီ။”

ကဘီယူခးလီတံအပိသဝီဖီယိာ်လိာ်ကျိကံာ်နံတဖာ်ဘာ်ယုာ်အိင်ကဒုဒီးဘာ်ခီယီဆုကီာ်ကွိာ်တဲာ်တကပ၊ တံဂါ-ခွဲစံာ်

ပယီသုးအကျိခွဲးမုာ်ပိာ်လအဟဲးလီဒီးကွာ်လီဝဲတဖာ် မဟးဂီတံာ်သုာ်တံာ်ဖျးအလီာ်ယုာ်ဒီးတံာ်အဂုးအဂါအါမံး တံာ်ဂီ-ခုဲာ်

“ထံဖိကီာ်ဖိကမုာ်သုာ်တဖာ်ဘာ်သုာ်မုာ်ဟးဖျးစိာ်တံာ်တနံာ်, မုခိာ်အးစူအယိ ကဲထီာ်တံာ်ကီတံာ်ခဲဒိာ်မးလအတံာ်အိာ်တံာ်ဆိး, တံာ်အိာ်တံာ်အိာ်ဒီးတံာ်အိာ်ဆူာ်အိာ်ချတကပန့ာ်လီ. ပုလအတူာ်ဘာ်တံာ်နးတဖာ်လီဆိဒုာ်တံာ်ပိာ်မုာ်, ဖိဒဲဖိသုာ်ဒီးပုသးပုာ်တဖာ်အဂုာ်န့ာ် ကီာ်ရုာ်ခိာ်တဲအါထီာ်ဝဲဒုာ်န့ာ်လီ.”

ပယီသုးအတံာ်မသံမဝီကမုာ်လအတဖိးသဲးဘာ်, မဒုာ်ဖဲအသး, ဟးယုဖိာ်တံာ်, ဂုာ်န့ာ်ဆူာ်ပုသဝီဖိအတံာ်စုလီခိာ်ခိာ်အံး ဒုးအိာ်ထီာ်တံာ်ပျံတံာ်ဖုးလအကမုာ်ပုလီကဝီဖိတဖာ်အဂီာ်ဒိာ်ဒိာ်မုာ်မုာ် ဒီးဖဲလါအုဖျာ်တတ်န့ာ် ပယီသုးစးထီာ်ခးကမုာ်အချဲလအဟးထီာ်ဟးလီယုအိာ်နီာ်ကစာ်မုာ်ဝဲကျိာ်စုတံာ်ဟဲန့ာ်မုာ်ဂုး, ဆုာ်န့ာ်ပုလုာ်မုာ်ဟးဖျးဖိတဖာ်အတံာ်ဖိတံာ်လံး တံာ်အိာ်တံာ်အိာ် ဖဲယိာ်လီာ်နံးတဖာ်ခဲလကန့ာ်လီ.

မကဒီးဖဲလါအုဖျာ် ၂၇ သီ ဂါခိအနံး ကညီသုးမုာ်ဒိာ် လဲထီာ်မန့ာ် ပယီသုးကလအတံာ်လီာ်မံာ်ရါ

ထာ် လအဆိလီအသးဖဲ ယိာ်လီာ်နံး, ဒီးသုးကလအတံာ်လီာ်အံးကွာ်ဆါခဲဒီးတလီာ်အသးဒီးကီာ်ကွီာ်တဲာ်အသဝီလအမုာ်သိာ်လဲထာ် (မဲစါမဲလဲး) န့ာ်လီ. ခိဖျိကညီသုးမုာ်ဒိာ်တဖာ်မန့ာ်အဝဲသုာ်သုးကလအယိ အဝဲသုာ်အကဘီယုဟဲးလီကဒီးသဝီလအဆိလီအသးဖဲယိာ်လီထံကျိကံာ်နံးတဖာ်န့ာ်လီ. ကမုာ်သုာ်တဖာ်ဘာ်စးထီာ်ယုာ်အိာ်ကမုာ်ဒီးတနီခိယီဆူကီာ်ကွီာ်တဲာ်ပုန့ာ်လီ.

ပယီသုးမုာ်ဒိာ်အတံာ်ထီာ်ဒုးဒီးမအာ်ကမုာ်ဖိဖဲမုာ်တြီာ်ကီာ်ရုာ်တဖာ်အါထီာ်ဆူာ်ထီာ်, ဆုာ်အါထီာ်အသုးမုာ်သံာ်ဘိအဂံာ်အဘါ, အကဘီယုဒီးကဘီယုဖိ (ဇြ) တဖာ် ဟဲယုာ်ပုယုာ်ပီလအတံာ်ဖိခိာ်ဒီးကွာ်ဟုာ်ကွာ်စူာ်ဒီးဒိန့ာ်တံာ်လီာ်တံာ်ကျဲအဂီမဲအံးခဲအံးန့ာ်လီ. လအတံာ်န့ာ်အယိခါဆူညါတံာ်ဘာ်ယိာ်အိာ်ဝဲဒုာ်ဒိာ်ဒိာ်မုာ်မုာ်လအ ပုကမုာ်ကဘာ်သုာ်မုာ်ဟးဖျးအါထီာ်ဒီးပုဂုာ်ဝီတံာ်ကီတံာ်ခဲတံာ်နးတံာ်ဖျိာ်ကအါထီာ်ဝဲဒုာ်န့ာ်လီ.

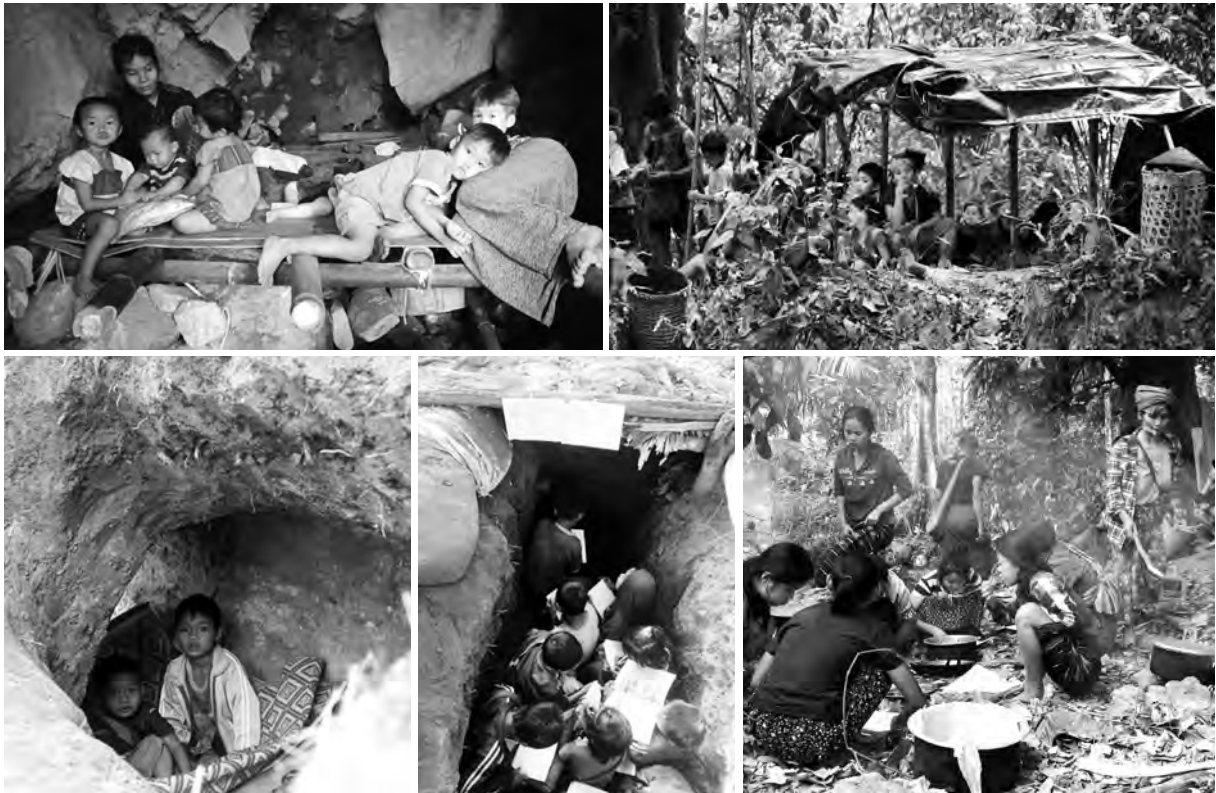
ကညီသုးမုာ်ဒိာ်လဲထီာ်မန့ာ်ပယီသုးကလအတံာ်လီာ်မံာ်ရါထာ်လအဆိလီအသးဖဲယိာ်လီာ်နံးတံာ်လီာ်အကျါတတံာ်. တံာ်ဂီ-KPSN

သရၣ်စီၣ်ဦးဝု၊ မၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရၣ်ဂ့ၢ်ဂီၤအူတၢ်တိ
စၢမၤစၢဒီးကသံၣ်ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါခိၣ်စံးဝဲလၢ၊ “တၢ်ကဲ
ထီၣ်အသးဒ်အံၤ ကမ္ၢၢ်ဘၣ်ယုၢ်မံၤဖျိးအိၣ်ကဒုလၢ
ပုၢ်ပုၤ၊ တၢ်စုၤ၊ ထံနိတကဆိၤ၊ စိၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်အိတကူ
တလၢ ဒီးတၢ်ကီတၢ်ခဲအဂၤအိၣ်အကလုာ်ကလုာ်လီၤ၊
တၢ်တိစၢမၤစၢဒုတၢ်လိၣ်ဘၣ်အိၣ်သပုၢ်ကတၢ်လၢပုၤ
ယုၢ်မံၤဖျိးသ့ၣ်တဖၣ်အံၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ။”

ခိဖျိလၢကမ္ၢၢ်ဘၣ်ယုၢ်မံၤဖျိးဒီးက့ၤအိၣ်လၢ
အကစၢ်တၢ်လီၤတဘျုးဒီးဘၣ်အဖိခိၣ်၊ ကညီတၢ်အိၣ်
ထွဲမၤစၢတၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်ဘျးဝဲကရၢ ယုထီၣ်ဝဲထံဂုၤကီၢ်ဂၤ
ပုၤမၤစၢတၢ်၊ အဘျးကတၢ်ဒ်အမုာ်ကီၢ်ကီၣ်တၢ်ပဒိၣ်
လၢကဟ့ၣ်တၢ်ဒိသဒီးဟ့ၣ်အိၣ်ကဒုပုၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲ
လၢအဘၣ်ယုၢ်မံၤဖျိးလၢပယီၤသုးအတၢ်ထီၣ်ဒုးဒီးတၢ်
မၤအမၤသီ၊ ပျဲပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်အိၣ်ထွဲမၤစၢကရၢခၢၣ်စးတ
ဖၣ်လၢကန့ၣ်လီၤမၤစၢပုၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲလၢအအိၣ်ဝဲထံ
ဆၢကီၢ်ဆၢတၢ်ဘၣ်ဂံၢ်ဂုၤအလီၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ။ ဒ်န့ၣ်အ

သိး တ်ကဘၣ်ဆိကတီၢ်တၢ်မၤစၢပယီၤသုးမုာ်သံၣ်ဘိ
တၢ်မၤစၢခဲလၢ် ဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်မၤသကိးတၢ်တပုၤ
ယီၤလၢတၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ။

ဖဲ ၁၉၉၄ နံၣ်အတီၢ်ပုၤ ပယီၤသုးကလၢလၢ
အဆီလီၤအသးဖဲပုၤထူလံၤဖိအတၢ်လီၤတၢ်ကျဲ လၢမုာ်
တြီၢ်ကီၢ်ရၣ်အပူၤအိၣ်ဝဲဒၣ် ၂၅ ဖျၢၣ် ဘၣ်ဆၣ် တနံၣ်
ဘၣ်တနံၣ် ပယီၤသုးတဖၣ်ဟဲဆီလီၤအါထီၣ်အသုး
ကလၢဒီးဖဲ ၂၀၁၂ နံၣ် တၢ်ဆဲးလီၤမံၤဖဲပနီၣ်ဒီးတၢ်
တဲသကိးတၢ်ပတုာ်တၢ်ခးဝံၤအလီၤခဲန့ၣ် ပယီၤသုးအ
ကလၢအါထီၣ်ဝဲ ၆၅ ဖျၢၣ်န့ၣ်လီၤ။ ပယီၤသုးတဖၣ်
လုာ်သ့ၣ်ခါပတၢ်ဝဲဒၣ်တၢ်ပတုာ်တၢ်ခးအတၢ်အါလီၤ
ဒီးမၤအါထီၣ်အသုးမုာ်သံၣ်ဘိ၊ မၤဂုၤထီၣ်အသုးကလၢ
ဒီးခးလီၤတၢ်လၢကမ္ၢၢ်ပုၤထူလံၤဖိသ့ၣ်တဖၣ်အသိးအ
ကျါ လၢကဟံးန့ၢ်အဝဲသ့ၣ်ခိၣ်တယာ်အကျဲအဂီၢ် ဒီး
ဖဲ ၂၀၂၀ နံၣ်န့ၣ် ပယီၤသုးကလၢခဲလၢ်အိၣ်ဝဲဒၣ်အ
ဖျၢၣ် ၈၀ ဘျုးဖဲမုာ်တြီၢ်ကီၢ်ရၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ။ ■

ပယီၤသုးတၢ်ဟံးန့ၢ်တၢ်စိတၢ်ကမိၤ၊ ထီၣ်ဒုးကညီကမ္ၢၢ်လၢခိ လၢကလံၤကျါ၊ ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ကီတၢ်ခဲဒိၣ်ဒိၣ်မုာ်မုာ်၊ တၢ်ဂီၤ-ခ့ၣ်

စာသွဲာ်သီတက်ပာဆှာရဲာ်ကျဲာ်တက်ကမံာ်

စီာ်မုဆံာ်

တက်ကမံာ်ကမီာ် မှတမံာ် တက်တယာ်တက်ဘာ် အာဘာ်သီသွဲာ်တဖာ် မာဘာ်ဒီဒီးမာပား ဂီဝဲပခိာ်ယာနုဆာာ်, တက်မံာ်လက်က လုာ်စာသွဲာ်သွဲာ်တဖာ်, ပှာတတတက်အိာ်ဆုာ်အိာ်ချ သွဲာ်တဖာ် ဒီးတက်အိာ်မုာ်ဆိးပာသွဲာ်တဖာ် အါထီာ်ဝဲ ကွာ်ကွာ်အယိာ် ဖဲသိးတက်ကတြီပဒီဒီးပာဆှာရဲာ်ကျဲာ်တက် ကမံာ်ကမီာ် (တက်တယာ်) လာအကျိာ်အကျဲာ်ဘာ်ဘာ် ကသုအဂီာ် ခုစဲာ်အပှာမာတက်ဖိသွဲာ်တဖာ်ဟ်ဖိာ်ထီာ် အသးဒီးမုာ်တြီာ်ခီလုာ်ကီုသရဲာ်သွဲာ်တဖာ်ဝဲ ဟ့ာ်ဝဲ တက်သိာ်လိဒီးတက်ကုာ်လိာ်တက်ပိာ်ဘာ်ပား တက်ပာဆှာ ရဲာ်ကျဲာ်တက်ကမံာ်ကမီာ်တက်မာလိလာ မုာ်တြီာ်ခီလုာ်ကီု ဖဲလါမးရှာ် (လါသ့ကီ) ထီာ် ၃ သီ တုာ်လာ ၅ သီ, ၂၀၂၁ နံာ် ဖဲမုာ်တြီာ်ခီလုာ်ကီု ဒှာ်ဘူးနိာ်သဝီ, ပုကု

ကရုာ်, မုာ်တြီာ်ကီာ်ရှာ်, ကီာ်သုလုာ်န့ာ်လီာ်. တက်သိာ် လိတက်ကုာ်လိာ်တက်ပိာ်ဘာ်ပာဆှာရဲာ်ကျဲာ်တက်ကမံာ်က မီာ်တက်မာလိ တက်ပညိာ်မုာ်ဝဲ မုာ်တြီာ်ခီလုာ်ကီုဖိသွဲာ် တဖာ် ဖဲသိးကဒီးန့ာ်, ကနာ်ပာ်ဒီးကဆိးကါဝဲ တက်ပာ ဆှာတက်ကမံာ်ကမီာ်တက်ရဲာ်တက်ကျဲာ်အကျိာ်အကျဲာ် တက်ဆိ ကမိာ်ဆိကမး ဒီးကံာ်ခိာ်ထံးတက်ဘျာ်ခိာ်သွဲာ်တဖာ် ဖဲ သိးအဝဲသွဲာ်ကအိာ်ဒီးတက်သုတက်ဘာ်လာကသုာ်ထီာ် ပှာတတလာ အလာအပှာဒီးတက်အိာ်ဆုာ်အိာ်ချ ဒီးယုာ် ကာတက်မုာ်တတအဂီာ်န့ာ်လီာ်.

စီာ်ဆာ်ဒီဒိာ်မု, ခုစဲာ်ခိာ်ယာနုဆာာ်ပီညါဝဲ ကျိာ်ခိာ်လာအရဲာ်ကျဲာ်လဲဟ့ာ်ဝဲတက်သိာ်လိအံးစဲာ်ဝဲလာ, “ပလဲဟ့ာ်တက်သိာ်လိအံးမုာ်လာယထံာ်လာပှာတတပှာ တက်တယာ်အတက်ဂုာ်ကီာ်အိာ်ဝဲဒီးယနာ်လာပကြားမာဂုာ်

ခီလုာ်ကီုဖိသွဲာ်တဖာ် ဟ်ဖျါထီာ်အဝဲသွဲာ်အတက်ထံာ်ဘာ်ပားတက်ပာဆှာရဲာ်ကျဲာ်တက်တယာ်ဆုအတံာ်သကီးအအိာ်. တက်ဂီာ်-ခုစဲာ်

ထီၣ်တၢ်ပၤဆၢရဲၣ်ကျဲၤအကျိၤအကျဲၤ န်သိးပကအိၣ်ဘၣ် လၢခိၣ်ယၤန့ၣ်ဆၢၣ်လၢအကဆီၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပယုထၢ ဝဲမ့ၢ်တြီၢ်ခိလုၣ်ကိၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်အံၤမ့ၢ် ပုၤဒိၣ်တုၣ်ခိၣ်ပွဲၤဒီးကဘၣ်ကဲထီၣ်ဒိဂ့ၤတဲာ်ဘၣ်အဂီၢ် န့ၣ်လီၤ. တမ့ၢ်ထဲလၢအကိၣ်ကရၢၢ်ပုၤဘၣ်, အဝဲသ့ၣ်မ့ၢ် က့ၤဆူအဟံၣ်ဒီးအတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၢ်စ့ၢ်ကီးဟ့ၣ် ခိဟ့ၣ်နီၤလီၤဝဲသ့ၣ်စ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ.”

တၢ်သိၣ်လိဒီးတၢ်ကူၣ်လိာ်တၢ်ပိၣ်တၢ်ပၤဆၢ ရဲၣ်ကျဲၤတၢ်ကမ့ၢ်ကမိၣ်တၢ်မၤလိအံၤယံာ်ဝဲ ၃ သီ ဒီး လၢတၢ်တသီအတီၢ်ပုၤ တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်သိၣ်လိဘၣ်ယး ဒီး ခိဝံး ၁၉ (Covid-19) တၢ်ဆူးတၢ်ဆါအဂ့ၢ်အကျိၤ, တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၤအခိၣ်ထံးဘၣ်ယး ခိၣ်ယၤန့ၣ်ဆၢၣ် ဒီးအတၢ်လဲၤတရံးအသးသ့ၣ်တဖၣ်, တၢ်မူတတၢ်အ တၢ်ရူဒိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်, ဟီၣ်ခိၣ်ဒိဖျၢၣ်ဒီးလီၢ်ကဝီၤ ခိၣ် ယၤန့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ဝံၤ န်သိးပကအိၣ်ဘၣ် ရဲၣ်ကျဲၤတၢ်ကမ့ၢ်ကမိၣ်ကသ့အဂီၢ် တၢ်ဟ့ၣ်ဒိဟ့ၣ်တဲာ် အီၤစ့ၢ်ကီးလၢ ယိၣ်လိာ်တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်ကရၢၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢခံသီတသီအတီၢ်ပုၤ တၢ်ဟ့ၣ်ခိဟ့ၣ်နီၤဘၣ်ယးတၢ် တယၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်, တၢ်ပၤဆၢရဲၣ်ကျဲၤတၢ်တ

ယၢ် (တၢ်ကမ့ၢ်ကမိၣ်) အကျိၤအကျဲၤသ့ၣ်တဖၣ် ဒီး တၢ်ကမ့ၢ်အကလုာ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်မနုၤလဲၣ်, ဒီးတၢ် ဟ့ၣ်ဒိဟ့ၣ်တဲာ်အီၤလၢ တၢ်ဆိတလဲက့ၤတၢ်တယၢ်ဆူ တၢ်အိၣ်ယၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အဒိ တၢ်ကဘၣ်က့ၤ သူဆိးကိက့ၤ ဖးလးစံးတုးဖၢ (plastics bags) ဒီး ဖးလးစံးတုးအကိ (plastics bottles) သ့ၣ်တဖၣ်, ဒီး ဖၣ်က့ (Cardboard) သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ဒ်လဲၣ် အဂ့ၢ်န့ၣ် လီၤ. တၢ်ဟ့ၣ်အဒိဝံၤအလီၢ်ခံ မ့ၢ်တြီၢ်ခိလုၣ်ကိၣ်ဖိသ့ၣ် တဖၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢ ကက့ၤဆိတလဲက့ၤ ဖးလးစံးတုးအကိ (plastics bottles) ဆူအဝဲသ့ၣ်တၢ် လိၣ်ဘၣ်တက့ၤစုာ်စုာ်အဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢခံကတၢ်တ နံၤ မ့ၢ်တြီၢ်ခိလုၣ်ကိၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ် လဲၤလီၤယုထံၣ်သ့ၣ် ညါ ပျီပုၤတၢ်ကမ့ၢ်ကမိၣ် (တၢ်တယၢ်) တၢ်အိၣ်သးလၢ ပုၤတတၢ်အပူၤဒီး လၢအဝဲသ့ၣ်ထံၣ်သ့ၣ်ညါအဖီခိၣ်ပာ် ထံနီၤဖးဝဲဝံၤဒီး ဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲအဝဲသ့ၣ်တၢ်ပာ်ထံနီၤဖး ဒီး တၢ်ထံၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢ အဝဲသ့ၣ်အတံၤသကိးသ့ၣ် တဖၣ်အအိၣ်န့ၣ်လီၤ.

အါန့ၢ်အန့ၣ် န်တၢ်မၤကွၢ်အဖီခိၣ် (Survey) မ့ၢ်တြီၢ်ခိလုၣ်ကိၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ် န်သိးပကအိၣ်ဘၣ်

ခိလုၣ်ကိၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ် ဂဲၤဒိဝဲန့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်မူတတၢ်လဲၤတရံးအသး, တၢ်ဒီးသန့ၤထီၣ်အသးသ့ၣ်တဖၣ်. တၢ်ဂီၢ်-ခုၣ်စါ

■ တက်ကစီန် ■

တက်တယာ်လၢအကျိအကျဲဂ့ၤတၢ်ဘၣ်အဂီၢ် အဝဲသ့ၣ်ဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲခါဆူညါတၢ်လၢကဘၣ်မၤအီၤသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဝဲစ့ၢ်ကီၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ယုထံၣ်သ့ၣ်ညါအပူၤမ့ၢ်တြီၢ်ခိလ့ၣ်ကိဖိသ့ၣ်တဖၣ် အိၣ်ဒီးတၢ်မ့ၢ်လၢလၢ ခိၣ်န့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ကဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲဝဲကျိတၢ်ဘၣ်ဒီးတၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျါသ့ၣ်တဖၣ် လၢကပၤဆၢရဲၣ်ကျဲတၢ်တယာ်လၢ ပုၤတတၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ကိဖိအကျိနီၢ်ရၣ်ဆံၣ်ဝါစံးဝဲလၢ, “တၢ်မၤလိဝဲအံၤကဲဘျးဒိၣ်မးလီၤ. ဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ပၤဆၢရဲၣ်ကျဲတၢ်တယာ်အကျိအကျဲအံၤဘၣ်စးထီၣ်ဟူးဂၤဒီးဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ဟ်မ့ၢ်တၢ်လၢယကမၤအဆိကတၢ်လီၤ. ယကဘၣ်စးထီၣ်မၤလၢယနီၢ်ကစၢ်ဒ်သိးကကဲထီၣ်ဒိဂ့ၤတဲာ်ဘၣ်လၢပုၤတတၢ်ပူၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.”

ကိဖိသးစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤထံၣ်ဝဲဒၣ်လၢတၢ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်သဝီဖိတၢ်မၤလိ ဒ်အမ့ၢ် တၢ်ပၤဆၢရဲၣ်ကျဲတၢ်ကမ့ၢ်ကမိၣ်အကျိအကျဲ ဒ်သိးပုၤသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်ကသ့ၣ်ပၤဆၢရဲၣ်ကျဲတၢ်တယာ်, ဒီးတၢ်ပၤဆၢရဲၣ်ကျဲတၢ်ကမ့ၢ်ကမိၣ်တၢ်မၤလိအံၤ တၢ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်အီၤစ့ၢ်ကီၤဆူ

ပုၤကိဖိသ့ၣ်တဖၣ် စးထီၣ်လၢ တီၤဖုၣ်ကိ တုၤလၢတီၤထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢန့ၣ်အမဲာ်ညါန့ၣ် ပုၤတကစ့ၢ်စ့ၢ် ကဘၣ်လူၤပိာ်မၤထွဲတၢ်သိၣ်တၢ်သီသ့ၣ်တဖၣ်ဒီး တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ဟ်လၢပုၤမၤလိတၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ကဘၣ်လူၤပိာ်မၤထွဲအီၤစ့ၢ်ကီၤန့ၣ်လီၤ. ဒီးခိလ့ၣ်ကိဖိတဖၣ် မ့ၢ်လၢစ့ၢ်ကီၤဝဲလၢ တၢ်ကဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်တယာ်လၢအပူၤဖျး ဒ်သိးဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်လဲၤမၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးဒီးမၤဟးဂီၤအီၤသ့, ညီဝဲတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်မၤလိသၢသီအတီၢ်ပူၤဒ်တၢ်မၤကွၢ်အဖီခိၣ်တၢ်အစၢဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ မ့ၢ်တြီၢ်ခိလ့ၣ်ကိဖိသ့ၣ်တဖၣ်မၤလိန့ၣ်ဝဲတၢ်မၤလိလၢအဘၣ်ယး တၢ်ပၤဆၢရဲၣ်ကျဲတၢ်ကမ့ၢ်ကမိၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ဟ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢအဝဲသ့ၣ်တၢ်မၤလိန့ၣ်တၢ်အါခါအပူၤ အဖီ, အဝဲသ့ၣ် သ့ၣ်ညါဝဲလၢ ဖးလးစံးတုး (plastics) သ့ၣ်တဖၣ် တၢ်ကဘၣ်ဆိတလဲက့ၤအီၤဆူတၢ်သ့ၣ်ဆိးကါအီၤ, ဒီး လၢတၢ်ကသ့ၣ်ဆိးကါ ဖးလးစံးတုး (plastics) အလီၢ်န့ၣ် တၢ်ကဆိးကါဝဲလၢသ့ၣ်တဖၣ် ဒ်မိၢ်ပာ်ဖံဖုမၤတ့ၢ်ဝဲလၢညါအသိး, ဒီး မ့ၢ်သ့ၣ်န့ၣ် တၢ်ကဘၣ်ဆိးကါ ဖးလးစံးတုး (plastics) အါန့ၣ်တဘျီစ့ၢ်ကီၤန့ၣ်လီၤ. ■

ခိလ့ၣ်ကိဖိသ့ၣ်တဖၣ် ဟ်ဖျါထီၣ်အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ထံၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢကဘျါရဲၣ်ကျဲ တၢ်တယာ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤသ့ၣ်တဖၣ်

တၢ်ဘျၢ်ကသံ, ကွဲသိၣ်မ့ၤ (သုခိးသေအဖျၢ်ညိ)

လုာ်နီၤ (ထံသဒိၣ်ထံ) ဘုသိၣ်

ပုၤ သးပုၤအတၢ်ကတိၤအိၣ်ဝဲ- (ဒုၣ်ကသံတတၢ်အိၣ်-ညၢ်ကသံ တတၢ်အမဲၢ်ဒီးဘိၣ်သိၣ်ကသံအုၣ်တဖျၢ်သးတၢ်) လီၤ. မ့ၢ်ဝဲတီၢ်ဝဲ သမိးလီၤ. ပယီၤကလုာ်ဒိၣ်စိအဘိအမုၢ်တစိဘၣ်တစိ-စးထီၣ် လာပယီၤစိပအဆိကတၢ်တဂၤလၢအမ့ၢ် (အဘိရာဇာ) ဒီးလီၤဆူ (အနော် ရထာအလောင်းဖုရား) ဒီးတုၤလီၤဆူ-၁၉ စိကယု (အောင်းဆန်းဇော်မင်း၊ အောင်မင်း) ဒီးခဲအံၤ-စိပအိၣ်လဲ (မင်းအောင်လှိုင်) အံၤန့ၣ် မ့ၢ်ဒုၣ်ပယီၤ ကလုာ်ဒိၣ်စိစၢသ့ၣ်တစိဘၣ်တစိန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ဟံၤလီၤအသးလၢကဒိၣ် စိလုာ်ဘာဝဲလၢန့ၣ်ကလုာ်ခဲလၢအဖိခိၣ် နီၤစိပ (မင်း-ဘုရင်း)- (သခင် မျိုးဟေ့ဒို့ဗမာ) အသိးန့ၣ်လီၤ. အမံၤတဖၣ်အိၣ်ဝဲထဲလံာ်မဲၢ်ဖျၢ်-အ, အ, အ န့ၣ်လီၤ.

သရၣ်ဘိမိ, ပုၤကွဲးလံာ်မံၤဟ့ၣ်သ့ၣ်ဖျၢ်

အဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢအကလုာ်ဆၢအဒိၣ်ဆံၣ်, ကျၢ်သ့ၣ်ဂံၢ်ကဆိၣ်ထီၣ်လွံာ်ဘၣ်ဆၢ တၢ်နီၤနီၤတခါမ့ၢ်ဒုၣ် (အကလုာ်ဆၢကွဲးစိ-အသးခၣ်ဒ်နီၤပီၤစိ) အသိး ဒီးပုၤမဲၢ်ညါဆိၣ်ဆိမိ-ပုၤလီၤခဲဆိၣ်ဘၣ်အိ) န့ၣ်လီၤ. ဒီးဒ်သိးပယီၤကလုာ်ဒိၣ်စိ-သုးမိစိရီၤအံၤကလီၤပျီၤဒီးဟါမံၤကွံာ်အဂီၢ်, ကလုာ်န့ၣ်ဖိၣ်စုကဝဲတဖၣ် ဒုးထီၣ်အိၣ်ဒီးယံာ်တၢ်မးကယံာ်ကီၤလၢန့ၣ်ဆံၣ်ဖျိၣ်န့ၣ် (၇၂) နံၣ်အတီၢ်ပုၤလံ. တုၤခဲအံၤတဝံၤဒီးကတၢ်ကတၢ်ဒ်းဘၣ်.

ကီၢ်ပယီၤန့ၣ်ကတၢ်သဘျၢ်လၢအဲကလံးအအိၣ်ဝဲ-၁၉၄၈ နံၣ် ဒီးကညီစးထီၣ်တၢ်ဟံၤဆၢဝဲ-၁၉၄၉ နံၣ် ဒီးတုၤလီၤဆူဆၢကတီၢ်ခဲအံၤန့ၣ် ကီၢ်ပယီၤခိၣ်နီၤအဂ (၁၀) တဖၣ်မ့ၢ်ဝဲ- (စပ်ရေးသိုက်-ဘဦး-မန်းဝင်းမောင်-နေဝင်း-စန်းယု-စိန်လွင်-မောင်မောင်-သိန်းစိန်-ထင်ကျော်-ဝင်းမြင့်) တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးကညီဖိကီၢ်ခိၣ်တဖၣ် မ့ၢ်ဝဲ- (စုၣ်ဖိသုၣ်-ဘးဘူကွံာ်-စကီၤလၢတီ-ဟာထၢ်သၣ်မ့-မါဘးစာ်-စိဘိၣ်မ့-စိဘးသုၣ်-တၢ်မျၢ်ဘိဒီး မူတူစုဖိခဲအံၤန့ၣ်လီၤ. လၢကညီခိၣ်နီၤခွဲၤအကျါ-ပုၤလၢအမံၤဒိၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်, မၤလိဘၣ်ပတီၢ်ထီၣ်ညါလၢကီၢ်အဲ ကလံးဒီး-ဘုန့ၣ်, ပကံၢ်န့ၣ်ပီၤရီၤမံၤလၢဒိၣ်လၢအမ့ၢ် (Barrister at Law-BL) န့ၣ်အိၣ်ထဲ-ဘးအူကွံာ်တဂၤဇီၤလီၤ. မ့ၢ်ပယီၤခိၣ်နီၤ (၁၀) ခဲလၢကယုန့ၣ်ပုၤကျၢ်ဘၣ်ကျၢ်သ့-ခဲအုၣ်ပျၢ်ဘျၢ်-အီထီၣ်မ့ၢ်လၢ, ကျၢ်လီၤမ့ၢ်လု-ပုၤဖျိ သဲးပီၤရီ-နၢတၢ်သိၣ်တၢ်သီ (Barat Law) တဖၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်အ (Barat Law) အခိပညီမ့ၢ်ဝဲ- (ပုၤအဲၣ်တၢ်လံၣ် တၢ်လီ) နၢသဲးတၢ်ဘျၢ် (Lawyer) ပီၤရီ (ပုၤလီၤတၢ်ဖိ) တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ကြးလၢအလဲၤပ-လီကီၢ် (Lao) န့ၣ်လီၤ.

စူၣ်ကွံာ်ဟံ (အိၣ်ဆါ) စုၢ်ကိး တကဘုးဘၣ်. ဖဲဟီၣ်ခိၣ်တၢ်ဒုးခဲဘျီတဘျီန့ၣ် လီၤန့ၣ်ဝဲအဲကလံးဘိမုၢ်လၢ အမုၢ်လီၤန့ၣ်တသ့ဝံၤဒီး လီၤန့ၣ်ကဒီးမုၢ်ဟဲထီၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်မုၢ်ထီၣ်တကပၤလၢအမ့ၢ် (ပုၤယံၣ်ပုး-နံၣ်ပုး) ပုၤ ယပၣ်ဖိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အိၣ်ဆါအံၤမ့ၢ်တဖျိပီၤရီ- Barat Law ဘၣ်ဆၢ (လီၤတၢ်သုးမးခိၣ်ဖုၣ်ဖုၣ်ဖိ) အယိပုၤဖါအံၤ တကဘာဘၣ်. အပၢ်တဂၤအမံၤမ့ၢ်တမုၢ်ဘၣ်ဆၢမ့ၢ်ပုၤဖျိထီၣ်ပီၤရီလၢအဒီးစးလၢကွံာ်ချာတခါလီၤ. အမံၤန့ၣ်ပမ့ၢ် ကိးလၢကညီကျိၣ်တခါမ့ၢ်ဝဲ (ဖါတံာ်ယဲသဲ) လီၤ. မ့ၢ်လၢ (ရွှေဇဦးဖာသား) ဖါ-အဖိခါလီၤ. အူန့ၣ်လီၤန့ၣ်ဘးအူကွံာ် လၢအူစုၢ်တၢ်ဒုးစးထီၣ်သီသီအခါလီၤ. လၢန့ၣ်လံၤလံၤအူန့ၣ်မၤဝဲ (Cease fire-အပဝဲအခတ်ရပ်ဝဲ) လီၤ. ဖဲန့ၣ်

ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးအဖွဲ့အစည်းများ၊ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန (KNDO) သုံးဖိတ်ဖိတ်အိတ်
ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန (ဆန်ပြုတ်-ဆုပ်ပြန်) ဒီးဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန
အခါနဲ့လမ်း၊ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန (ဝါးခယ်မ) ဖိ-အူနူးအံ၊ လီနူးပျက်ကီရီ (ဖိုလွင်တီး) စီးဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန
ထံမူခံသဝီတခီတနာဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန (ပိုလ်ယဉ်အေး) အတတ်ကွဲမုတ်-ကလံနာအီအယ်
ဖဲ ၁၉၅၃ နံနံနံ-သုးခိဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန (၁၅၀) ဂ၊ မကွဲဒုဒါခီဖိုတတ်ပတ်လီစုကဲဒီးကွဲလီဆူ
ဖဉ်အဉ်တုလုဝ်ယဉ်ထဉ် (မိဉ်လဲဉ်) ဖဉ်လဲလီ၊ ဒီးတတ်မအသးအံ၊ တတ်တတ်ဝဲတခီလါ (၁၅) သီလီ၊
ဒုဒါတတ်ကွဲတရံးအံ၊ ဒုးဝဲလါတပုဉ်သိဉ်ဒီးတလီမုတ်ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ အဝဲဒီးအသုးဖိခဲလတ်ဘျဲအခိဉ်ဟဲကွဲ
ထီဉ်ကဒါဒီး ပယီခိဉ်နာဆုထီဉ်ကွဲအီလါကဘီလါ ကြုတ်တုဝ် (ကျုဒီး) နံနံလီ၊ ဒီးစီးဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန
ယီကျိတ်တဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန (ပကတိပယီသု-ပယီ
လီအိဉ်ပညဉ်ယု)

ဒ်နံအသိး (နေဝင်း) လီနူးစုကီးပျ (ခနုဖြူ) မါဘးစာ်, စကီလါတီဒီးဖုတ်မုတ်ဘီတဖဉ်လါအစီဖဉ်
ဝဲဒီးဖဲ ၂၀၁၂ နံနံနံပျ (ငပုးတီ-သိန်းစိန်) လွဲနာ်ကဒီးပျပံတခးဖိ (ပုလုဒီး-မုတူစုဖိ) တုလီဆူပျဖဲဝဲဖိ
(မင်းဘူး၊ မင်းအောင်လှိုင်) အစီအံဖဉ်လဲလီ၊ ဒ်လဲဉ်ဂုဂု, ကညီတတ်ပာ်ဆါအိဉ်ဂါဆိးကျဲလဲလါ (၇၂) နံနံ
အတီပူလီ, တကဒ်ကဒါဒီးမနုပျီတလီပျီဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ အိဉ်ဖဉ်မနုပျီသုးလီသုးကျဲ (Resettlement) ဒီး (KNU)
အလီခါသး (မနုပျီ) ပြုလီအသးဆူဟီဉ်ခိဉ်ဒီးဘုဉ်လါကညီဖိတဖဉ်အသုဉ်ကံသးလဲလါတတ်ထီဉ်ဒုးမ
လီပျီအီတနာဝဲဒုဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ဒီးလါ-၇၂ နံနံအတီပူ ပဒုးလီပျီကွဲပယီကလုဉ်ဒိဉ်စိပဒိဉ်တဖဉ်လါအ
မုတ်-ဖဆပလါ မဆလါ နဝတါ နအဖ-ဒီး (NLD) ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန, (Democracy) ကးပြုလါမုတ်မဆါတနံအံနံလီ၊

ကီပယီအံ, တစီဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနဝဲလါသုဉ်ထီဉ်အထံအကီလါအမုတ် (ပဌမ-ဒုတိယ-တတိယ-
စတုတထမြန်မာနိုင်ငံတည်ထောင်ခြင်း) ခီဖိုခိဉ်နာ်တစီဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနလီ, မုမုဒ်နံဒီး (ပဌမမြန်မာနိုင်ငံ
တော်) ခဲအံပကစံးလါပယီစီပျ-အောင်လှိုင် (မင်းအောင်လှိုင်) ဘျီဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနအီနံနံခါ, ယဲယ
ထံဉ်လါပျလါကမလီပျီကွဲကီပယီယဲစီတစီအံကမုတ်စီပျ (အောင်လှိုင်) အံလီ, ဒီးစးထီဉ်မဝဲဖဲမုန်နံ
(၁.၂.၂၁) လါမုတ်တရီကွဲထံကီတတ်စိကမီဒီး ပိဉ်ထွဲထီဉ်အခဲလါကမုတ်သံထီဉ်ဘးအဂ (၇၀၀) ဘျီ
လံနံနံလီ, ဒီးတတ်အံကီညါနံဒီးလါကညီတတ်ပာ်ဆါအလါ (၈၆၀) ဘျီအတီပူကညီဖိကမုတ်ဒီးသိဉ်ဒုသံ
တုလံအဂ (၈၀၀၀) ဘျီလါအပဉ်ဒီးကီခိဉ်စီဘးအူကွဲ ဒီးသုးခိဉ်ကျဲဝဲခုတ်တဖဉ်နံနံလီ, လိဉ်ဝဲဆူလဲဉ်,

ဒ်လဲဉ်ဂုဂု-ယဲယထံဉ်လါ (မုဉ်အိဉ်လဲး) အံမုတ်ပျတဂလါတတ်ယုထာအီ (ယုယုထာ, မုဉ်ကီလံ
ယုထာ) အီဒု-တဲတသု ဒီးတဲတဘျီဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန, မုပျလါထီဉ်ဖဲအနာ်, တတ်လီအီလါထွဲဉ်ဖိထိးဖိ, ပျမုဉ်ပျအကံဉ်
ကါဆူး-နာသအုးဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနကနံနံနံ, မုပျလါအဒုတဂဒီးခိဉ်မားအသးအယ်, ယစံးလါအမုတ်ပျ (ခိဉ်
မားဒု-Commando) ဒီးဟ်အီလါပယီမထုဂု (အာဖာနည်) ခံဂတဂနံနံလီ, ဒ်ခရံဉ်ဖိလံဉ်စီဆံ (မးသဲ ၅း၉)
စံးဝဲအသိးပမုတ်တဲလါ (မုအီးလဲး) အံမုတ်ဝဲ (GOD) ယုအဖိခွါဒု-ပျကီပယီဖိအကကွဲ-၅၀ ဘျီ, ကဆိဉ်
တချီခံဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနလီ, အဝဲမုတ်ပျလါအမုတ်ယုမုတ်ကီပယီထံဖိကီပယီဖိအကကွဲယဲဆံဘျီလါအအိဉ်ဒီးတတ်
ထံဉ်တတ်ပသးတတ်ပညိဉ်တမံယီလါ တတ်ကဒုးလီပျီမကတတ်ကွဲသုးမိစိရီဒီးပယီကလုဉ်ဒိဉ်စိသနူအကီအ
ယီနံနံလီ, အယီပကီးအီလါ The son of GOD မုတ်တဂု, မုတ်တကြးဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန ပမုတ်ကီးခိဉ်ချါကွဲအီလါ
The son of DOG-ထဝံဉ်-အဖိခွါဒုး ကကြးကစီဒီးမုတ်--ကမုတ်ပျလဲဉ်...

အယိ၊ ပှဖါအံကမုာ်ပယီစီပလခံကတၢ်တဂလအမုာ် (ဘုရင်အောင်လှိုင်-မင်းအောင်လှိုင်) နှံင် လီ၊ ဒီကမုာ်ပယီစီပလခံကမတၢ်၊ မလီပျီကွံင်သုးမိစီရီလကီပယီအတၢ်စံင်စီပလခံကသုင် ထီင်က့ (ဒံင်မိင်ခြံင်စံင်ကီစဖိုင်) အသီလာ ၂၁ စီကယအံန့င်လီ၊ အယိ၊ အဝဲကြးကကီဝဲဒီးတၢ်လကပီအယိ၊ ယနလကီ (Gambia) ကတၢ်လိာ်ဒုးအီအီ (Beer) ဒီး ICC, ICJ ကကတီပာ်န့အီဖဲတဝီ၊ ဖဲထူ ဖးဒိင်တကီလအကီာ်ဘိအဂီလီ၊ တၢ်လအမဲတဖၣ်-ပှမတသ့၊ မတဘၣ်၊ မတဘျီနီတဂဘၣ်၊

ဒ်တၢ်ဂုာ်ခိင်တီတဲဝဲ-(တၢ်ဘျီကသံ-ကွသိင်မ့) အသိးဒီးဒ် (ဘိင်သိင်ကသံအုၣ်တဖဲသးတၢ်) အသိး- မုအီၣ်လဲာ် (သုးကီၣ်ကး) အံ မတၢ်ဖဲအခိၣ်တီကလီလီ၊ ခးသံအထံဖိကီဖိဒုးဒီးဒ်(ယုာ်အထီၣ်ဒွဲၣ်လကဘုဖီ) နူကီလကတနာ-သးဟ့လကရါခါ (ကုလားမနီၣ်၊ ရခိုင်မဲ) အသိး, လဲကွံာ်လီကဘီယုမုာ်ပီလကခွဲၣ် ကီစံၣ်ဒီးအ (ကွာ်လဲာ်ဘီ) အလံာ်ကီကတၢ်တဖၣ် လဲထီၣ်လီဘျီလီယုးလကသုးက့-၅, ကီမုာ်တြီ ဖဲလါမု ထီၣ်သီသီဒီးဘၣ်နးလက-ပှမုာ်ပှ, ဖိဒဲမိသုးဒီးသုၣ်ကသးပှတဖၣ်လီ၊ ပှမဲလကမုာ်ဒုၣ်ဒါလအဝဲသုၣ်အဂီလီ၊ ထွံၣ်မိယဲ, အကူာ်ပံလီဖဲဒီးဘုးကသံတဒုၣ်လဲာ် မုာ်ယုာ်ခိတၢ်ဘၣ်အမဲာ်ညါန့ ကခးဝဲလအကီဖုၣ်ဖိလီ၊

ဒ် (သုးခိးသေအဖျိညါ) အသိး, ကွမုာ်ဝဲကညီဖိခိၣ်နါလအနါဘျီဒီးအပူတၢ်တၢ်သုၣ်တဖၣ်လက အမုာ်-KNU (တူယု) DKBA (တိကျး)-PC (ဟံးသံး) ဒီး BGF (သံယုာ်ဘီးတၢ်) တဖၣ်ခဲအံလီ၊ ကွမုာ်ဒီးတၢ်စီ ဝဲခိဖျိအစုလအဝဲတၢ်သ့ၣ်ဒီးနာဆဲနာမုာ်တဖၣ် လကလုာ်ကပုာ်လုးကဖီလီ, တၢ်ကူာ်တရံးဖိပံးအကျဲလီ၊ စံးဝဲလက-(ဟံးယာ်ကျာ, ကာစာ) NCA လအသးသမူကအိၣ်ကအိၣ်ခိးအဂီတက့, နီာ်နီာ်တခီ-NCA လ (သိန်းစိန်) ကွးဝဲလအစုအံ (မင်းအောင်လှိုင်) ယီာ်လီကလဲကွံာ်ဝဲလအခိၣ်ဖဲသုးဖဲလကမုာ်နဲ (၁.၂.၂၁) လဲလဲယုာ်ဒီး (၂၀၀၈) ထံကီတၢ်သုၣ်ထီၣ်ဆီလီခိၣ်တယာ်တၢ်ဘျီခိၣ်သုၣ်န့လီ, လကတၢ်ဂုာ်အံဒုၣ်လဲာ် ကရသုဖုလပယာထီၣ်အီယုာ်ဒီးမိဖဲမဲာ် KNU ခိၣ်နါခိၣ်လုာ်နါကျိးတဖၣ်သုၣ်ဟုသုၣ်ဟဲၣ်, သးသယုာ်ဒီး ယာဘၣ်အီသုၣ်, သုၣ်နီၣ်သယုာ်ဒီးမိပျီသီဘၣ်ဒီးဒုၣ် (NCA) လအပာ်ဝဲလအသးခိၣ်မု (ရံၣ်ခိၣ်အ့) ဒီး (နီၣ်ကွအုၣ်) လအဂီလီ, ဒီးလက NCA (နီၣ်ကွအုၣ်) အဘိၣ်ဖးဒိၣ်အပူတခီအိၣ်ဒီးစုဒီလကီမုာ်ဂီပ ယုာ် ဒီးတခွဲဖးဒိၣ် (၇) ဘုၣ်လအကနုၣ်အုၣ်ဒီးအစုၣ်အဝဲန့လီ, ဒီး NCA အံကညီကရုာ်လွံာ်ဖုအခိၣ်အနါတ နီာ်ပာ်ဝဲဒ်-လံာ်စီဆဲ-လံာ်တၢ်အါလီအီလီအသီလအအိၣ်ဒီး (စံးထီၣ်ပတြာမုအီလဲ) န့လီ, လကလံာ်စီဆဲ အံအဂီ အဝဲသုၣ်မုာ်ဘၣ်လဲယုာ်ဆုကီာ်ဘီမုာ် (နေပြည်တော်) တနံတဘျီဒုၣ်လဲာ်-လဲဝဲကဲဒီးပာ်ဝဲလကတၢ် လဲအိၣ်ဝဲၣ်မု (ဖုးကနး) အသိးလီ, ပယီခးသံဆုၣ်မဲာ်ကဲမဲာ်အပှကလုာ်မုာ် (နီာ်မုာ်နီ) လကဒွဲၣ်လဲဒီး (စီအိၣ်မု) လကလုာ်သီကီဆၣ်န့ တအဲးထီၣ်အထးခိၣ်ထဲတစုမုာ်ဖိဒီးကကျာသးထွဲဝဲတခီဝဲ-တဲတသ့ဘၣ်,

လက KNU ခိၣ်တပျာ်-နါတတၢ်ယဲာ်ဂအကျါ အိၣ်ဝဲဒုၣ်တဂခံဂလအတီရးသံ (by heart) အလံာ် စီဆဲ- NCA အံပာ်လအဆါဒိၣ်အဆါဖဲလဲာ်ဒီးလံာ်ဖဲလဲာ်တကျါစံးဝဲဒ်လဲာ်ဒီးတီာ်နီၣ်ဝဲဘၣ်ပာ်လအက ဘျးပဆဲးအါဆဲးအါဒုၣ်လဲာ်လီ, မုမုာ်စီအိၣ်လးအလံာ်ကညီတၢ်စံင်စီတခီတဖးဒီးကွာ်ဘုးကျါဘုးဝဲနီဘျီ, နီာ်နီာ်တခီစီပအီလဲဒီးစီပမုထီတကွာ်ဘုးကျါဘုး, ထိးဘုးအီဒုၣ်လဲာ်နီတဘျီဘၣ်, ဒီး NCA အံမုာ် တအုးဖိတဒုလအကဲဘျးလကသုးကီၣ်ကးကရုာ် (စစ်ကောင်စီ) ဒ် (မြောက်ပြည်နယ်တောင်) လိၣ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်, နဲၣ်အီတအုးအသိးလကမုအီလဲဆိးကါဒီးသုဝဲလက KNU ပျါတြီ-ကရုဆဲးဖးလွံာ်ဖုအဂီလီ, ဒီးယုာ်တၢ်သး ဒီဝဲမဲးမဲးအယိ, အဖိအမါအကီာ်ဘိစဲဒီးသယိ, ထီၣ်ဘီဒီးကပြါကပြါဝဲန့လီ, စီဘးအူကွံာ်တၢ်ဂုာ် ၄ ထံၣ်

န့ၣ် မ့ၣ်ဒ်သိးပကလီဖး (၄) မုလကကွးဒီးလီပကိာ်လၢ (နေပြည်တော်) အဂီၢ်တခီခါ...ပခိၣ်ပနာ် (leader) ပခိၣ်-our head, ပနာ်-buffalo သ့ၣ်ဧ, မ့ၣ်သုကဲထီၣ်ဘၣ်လံ-ပနာ်လၢအမးအိၣ်သုၣ်လီၤကျးဒီး သုခိၣ် န့ၣ်ခံန့ၣ်တမၤလၢတၢ်တခီခါ. သုမ့ၣ်ကဲထီၣ်ပနာ်တခီ-ပတလဲၤဒုဘျးသးတနာ်ဒီးဖံၣ်အဲၣ်နီၣ်လၢသုနာ်တကံၤထံး ဘၣ်. ပယီၤဖိစံးဝဲဒၣ် (ကျဲးပးစောင်းတီး) တမ့ၢ်ဘၣ်ခါ.

ပုၤသးပျၢ်ဟ့ၣ်ပလီၢ်ပုၤလၢထါ (ညၣ်ပီၢ်ဘီနအိၣ်လၢဖျဲ-သုတအ့ၣ်နါစိတခွဲ) လီၤ. နီၢ်ဆၢအဲၣ်-NCA မ့ၢ်နီၢ်ကွဲအ့ၣ်-တခွဲလၢအကန့ၣ်အ့ၣ်ဖျဲ အိၣ်ဒီးအစုၣ်အာဒုၣ်လဲာ် လၢပမ့ၢ်ယုၢ်လီၤအီၤဒီးကမၤလီၤမၢ်ကွံာ်ကညီဖိ ခဲလၢာ်လၢကီၢ်ပယီၤဖိပီၢ် (သမိုင်း) အပူၤန့ၣ်လီၤ. (NCA) အံၤတမ့ၢ်ဖဲတဝီလၢပကိာ်ဘီအဂီၢ်, တမ့ၢ်မ့ၣ်အုၤတဖျၢၣ်လၢပခိၣ်အဂီၢ်ဒီးတၢ်ကပီတဖျၢၣ်လၢပကညီတၢ်ဟံၤဆၢတၢ်လဲၤကျဲအဂီၢ်ဘၣ်. ဒီပုၤဝဲၤသးဘီကညီဖိ (ပျီၤစျီဘျဲ)-(ပုၤကြမ်းယံၣ်ထွဲ) သ့ၣ်ဧ, မ့ၢ်တသံဒီးလၢတအုၣ်ဒီးဘၣ်. တၢ်ဆၢကတီၢ်အိၣ်တ့ၢ်ဒီးဒုၣ်ထဲၤစျးကိာ်ဖိလၢ ပကီၢ် လၢပကဘျးထီၣ်ကွံာ်တခွဲဆၣ်လၢအမ့ၢ် (NCA) အံၤလီၤ. ဆၢကတီၢ်မ့ၢ်စူးမ့ၢ်ကွံာ်လၢ, စဲၤလဲၤပဂီၢ်ဒီးပမ့ၢ် ဟီၣ်ထွဲတၢ်နီၢ်ထံလီၤဆံၣ်လီၤလူ (crying over the spilt milk) ဒုအဘျးတအိၣ်ဘၣ်. န (လသၢတုၤနးပိုင်းငင်) ပယီၤဖိစံးဝဲလၢအမ့ၢ်-(လၢကပီၤခါ-လ့ၢ်ဘဲဝါ) အသိးဒီး ဆၢကတီၢ်မ့ၢ်လဲၤပူၤကွံာ်ဒီးစဲၤခဲတခီကကဲထီၣ် (ထံဖိ ယုၤလၢဟံၣ်ခိၣ်ထံး-နတအုၣ်ထံဖိလီၤသံး) န့ၣ်လီၤ. မိပသုတစံးလၢ (ခဲမ့ၢ်ဆ့ၣ်-tomorrow) အိၣ်ဒုၣ်တၢ်ထီဘီ တဂ့ၤ. သုတခိးတၢ်ဆၢကတီၢ်သုးနံၤသုးသီဒ် (မဲာ်တဲးလဲးသၢကပီၤထံ-ယုာ်အသးဟါမ့ၢ်တနံၤ) အသိးတဂ့ၤ. အရူၤဒိၣ်ဝဲလံခဲအံၤအယိထါစံးဝဲ - (မိာ်ဖိမ့ၣ်ဧမၤချ့ချ့-မ့ၣ်အုၤအိၣ်ဆ့ၣ်ကလီၤပူၤ) - (ပာ်ဖိခွါဧမၤတဲးတဲး-မ့ၣ်အုၤအိၣ်ဆ့ၣ်ကထီၣ်တဲာ်)

ဒီးပယီၤသုးမိဖိရီအံၤ အိၣ်ဒီးအတၢ်တိာ်သံ (မီထီၣ်-Motto) တၢ်ကိးသတြီလၢအစံးဝဲ- (ဘယ်သု ခွဲခွဲဒိုၤမကွဲ-အမြဲစည်းလုံးမည်) ဖဲန့ၣ်အခါဘၣ်ဝဲတီဝဲစုာ်ကိးလီၤ. မ့ၢ်လၢ (အာဏာရှင်-ဖင်တုၤန့ၣ်. (ခင်ည့ၣ်န့ၣ်) ခွဲ-ကချင်-၂ ဖွဲ, ကရင်နီ-၃ ဖွဲ, KNU-၄ ဖွဲ. ကွဲပြဲန့ၣ်လီၤ. ပယီၤဖိတၢ်ကတိးဒီးအိၣ်ဝဲ (ဖြို-ပြို/ဖြည့်-ပြည့်/ ပျက်-ပျက်/ဖြဲ-ဖြဲ/ဖြတ်-ဖြတ်/ဖြေ-ဖြေ/ဖြန်း-ဖြန်း/ချက်-ကျက်/ချေ-ကြေ/ချိုး-ကျိုး/ချန်-ကျန်/ချ-ကျ/ ခွဲ-ကွဲ) တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ခဲအံၤတခီဖျါလၢ- (မင်းအောင်လှိုင်ခွဲ-တနိုင်ငံလုံး ကွဲပြဲ၊ မင်းအောင်လှိုင်ဖျက် - NCA ပျက်) ဒီးဖျါစုာ်ကိးလၢ-ကိုယ်ကိုယ်တိုင်ခွဲအားလုံးကွဲပေမဲ့၊ ကိုကိုယ့်ချစ်သူ-ကုက်ကွာ်ချစ်သူ၊ ကာစီနီချစ်သူ- တိုင်းပြည်ရဲ့အလှတန်ဆာ (ပြည့်တန်ဆာမောင်ချစ်သူ) BGF ရှိသေးတယ်။ (လိုဝဲလယ်) ဘၣ်ဆၣ်ပုၤလၢကမၤနၢၤ စီၤပၤ (မင်း-အောင်လှိုင်) န့ၣ်အိၣ်ဒီးတဂၤလၢအမ့ၢ်စီၤပၤ (ကိုနိုင်)-၈၈ စၢၤသ့ၣ်ကွဲဖိအိၣ် (မင်းအောင်လှိုင်ကိုနိုင်- မင်းကိုနိုင်) န့ၣ်လီၤ.

KNU ခိၣ်နာ် (သဲၣ်ပုၤ) သ့ၣ်ဧ-နီၢ်နီၢ်တခီတကြးလၢပတဲသုဒ်အံၤကီၢ်ဘၣ်. အဂ့ၢ်ဒ်လဲာ်-မ့ၢ်သုအိၣ်မ့ၢ် လၢပမဲာ်ညါ-မၤတ့ၢ်တၢ်ဟံၤဆၢလၢအနံၣ်နံၣ်ဆံၣ်ဘျဲၣ် တၢ်ယုထၢထီၣ်သုလၢကမ့ၢ်လၢ (ဒံၣ်မိာ်ခြံၣ်စံၣ်) အကျဲလၢအ ပူၤကွံာ်လွံၢ်နံၣ်လၢ (မန်းအောင်ပြည်စိုး) လၢအနၢပယီၤအစိကဲ (မဲကော်မရှင်ဥကက္ကဋ္ဌ) ဒီးဝါယံ (ဦးသိန်းညွန့်) လၢ-ပြည်ခိုင်ဖြိုးကရၢစိတခီဖိၣ်ပျံၤလၢယၣ်ဘျးသအါအလီၢ်ခံန့ၣ်လီၤ. ပတဲသုဒ်အံၤန့ၣ်လီၤကဲာ်ဒ်ပလီၢ်သုပသး ထွံၣ်မိာ်တၢ်လၢကီၢ်ချာ်ပိာ်လဲာ်ဝဲတခီ ဒီးလီၤကဲာ်ဒ် (အ့ၣ်ကိာ်လိာ်သိာ်က့ၤခံပူၤဒီးဒ်ထဲာ်လဲၤလၢကျိာ်မိာ်ညါ) အသိး လီၤ. နီၢ်နီၢ်တခီပဘၣ်ယိာ်လၢတၢ်သ့ၣ်ဂီၤဆူၣ်-နၢဆ့ၣ်နၢမ့ၣ်လၢအခးဖျိးဒီးယုၤလီၤကဲာ်လီၤတ့ၢ်အသးလၢ (၇၂) နံၣ် အတီၢ်ပူၤလၢအပာ်ယုာ်ဒီး (ဘးအုၤကွဲအသ့ၣ်နၢဆ့) ဒီး (စဲခ့ၣ်) အသ့ၣ်နၢမ့ၣ်တဖၣ် တပူၤသုခိၣ်ဘၣ်အယိလီၤ. (ကြည့် , Look, ကွာ်-မၤ)

ခဲအံင်ကီပယီတင်အိင်သးထီရီန့ၣ်ပုလၢအမဲၣ်ချံတဘျီၣ်ဒီးပၢ်သံးတဖၣ် ကွၢ်ဝဲဖျါတြၢ်ကလၢလီၤ. ထံကီပၢ်ပၢ်စီကွီ (အုၣ်ချုပ်ရေးယန္တရား) လီၤတကူၢ်လံ, သးဂ့ၢ်ဝီစီကွီ (စစ်ယန္တရား) စ့ၢ်ကီးဘူး ထီၣ်လၢကလီၤပျီၢ်လံ. ပါပါသးမ့ၢ်ဒိၣ် (ဖေဖေတပ်မတော်) ကဲထီၣ်လၢ (သူပုန်) ဒီး KIA, KNLA သးမ့ၢ်ဒိၣ် ကဲထီၣ်က့ၤလၢ (ပြည်သူ့တပ်မတော်) လံ. တၢ်ယုၢ်ဆူကီၢ်ဘီမ့ၢ် (နေပြည်တော်) န့ၣ်တဂ့ၢ်န့ၢ်တၢ်သန့ပသးလၢ ထံဖိကီဖိကမ့ၢ်ဒီး တၢ်ယုၢ်ဆူ (မ့အီလဲၤ) အအိၣ်န့ၣ်တဂ့ၢ်န့ၢ်တၢ်သန့ပသးလၢကရၢမိၢ်ပျၢ် KNU ဘၣ်. (ကညီတၢ်ပၢ်ဆၢအဆၢဒိၣ်-၁၉၄၉, အဆၢဖိဘးအူကွံတၢ်ဂ့ၢ်လွံၢ်ထံၣ်)

ယဲယကၢၣ်ဖးလံာ်စီဆံ့အယိ, ယတနၢ်ပၢ်ကဲာ်ဆိးဘၣ်. အယိ, ပုလၢအနၢ်လံာ်စီဆံ့ဒီးလံာ်စီဆံ့ပျံၤအီၤ တဖၣ် သုသုတဒးဘၣ်ထွဲနါစီလံာ်စီဆံ့တၢ်တဲဒီးကလုာ်ဂ့ၢ်ဝီတၢ်ဂဲလိာ်တဂ့ၢ်. ကရၢၢ်တဖုစံးဝဲလၢသါတၢ်လဲၤကွဲ န့ၣ်ဘၣ်ဝဲဒ်လံာ်စီဆံ့တၢ်တဲ (တုပုၤကညီအကျဲဘၣ်ယွၤအသးဒီးဒုးယုၤဒုးဖိးအဒုၣ်အဒါဒုၣ်လဲာ်ဒီးအီၤလီၤ. မ့မ့ၢ် ဒ်န့ၣ်သၢပျၢ် (တုပယီအကျဲဘၣ်မုၢ်ကီလံာ်အသးကဒဲကဒဲအန့ၢ်ဒီးမး (အဲနံၣ်မၢ်) တက့ၢ်လီၤသၢၣ်. (KNU အခိၣ်မၤန့ၢ်ပျီ-အဆၢဖိ- DKBA -KNLA/PC - BGF

ဒီပုၢ်ဝဲၢ် (ပျီၢ်စီၤဘျဲ) BGFသုၣ်စၢ, မ်သုသုတကဲထီၣ်ပုၤန့ၣ်ပယီအကျဲ (Burmese Guide Force) ဒီးပယီ တၢ်ဝဲတၢ်နါ (Burmese Ghost Force) အသုးတဂ့ၢ်. ဒီးသုတကဲထီၣ်- Global Positioning System (GPS) လၢကဆုၢ် ပယီဆူသုးက့ၤတဂ့ၢ်. သုမ့ဒါမ့ၢ်ဒ်သိးကကွၢ်စူၣ်ဒီးဒီသဒါ-ကွီၣ်တဲၣ်. လီကီၢ်, တရူး, -ဘဲကလါဒီးဂ်ဒီး အ့ဖယၢ်လၢကီၢ်ဆၢလီၤ. သုးက့-၅ တမ့ၢ်ထံဂကီၢ်ဂၤဘၣ်. အကမ့ၢ်တဖၣ်မ့ၢ်ဒုၣ်-ပျီ, စီၤ, ဘျဲ, ပအိၣ်တီသု ဒီးယိဒိၣ်လီၤ. သုးက့-၅ ဂၤက့ၤအကမ့ၢ်, အိၣ်ဒ်အကျိၣ် ဒီးတလဲထီၣ်ဒုးကိကီၢ်ထူဒီးဒုရၢမတံဘၣ်. ဒီဖျိ ပယီနီကွဲၤသုအယိ-သုမ့ၢ်လဲၤန့ၣ်လီၤဖျိၣ်ဘၣ်ဖုးလၢကီၢ်မ့ၢ်တြီၢ်ထါစံးဝဲဒ်အံၤ,

- မ့ၢ်တြီၢ်ပုၤဘီယုၤနးယုၤ-ဖိပၢ်ဝဲဒ်အိၣ်ဆိးသု
- မ့ၢ်တြီၢ်ပုၤဘီဂဲၤနးဂဲၤ-ဖိပၢ်ဆိးသုအိၣ်ဝဲဒ်
- မ့ၢ်တြီၢ်ပုၤစီအလီၢ်မံ-မ့ၢ်ယုၤစီဒုးအိၣ်မ့ၢ်ဆံ့
- မ့ၢ်တြီၢ်ပုၤစီအလီၢ်ဂဲၤ-သံမ့ၢ်ထံၣ်စီဒုးတဘျဲ
- ❖ ခုယုၢ်ဒုခုယုၢ်ပိာ်ကျဲ-ကီၤကျဲၣ်ဒုကီၤကျဲၣ်ပိာ်ကျဲ
- ❖ ပိာ်ကျဲခိၣ်သံခွဲသံခွဲ-ပိာ်ကျဲလၢသံခွဲသံခွဲ
- ❖ ယီၢ်လီၤဘၣ်ထံကီၢ်ဖိၣ်ယဲ-ဖိၣ်ယဲခးသံအီၤလၢက့ၤ
 - ခုယုၢ်ကီၤကျဲၣ် (ပယီသုးဒီး BGF)
 - ထံကီၢ်ဖိၣ်ယဲ (ကီၢ်မ့ၢ်တြီၢ်)
 - ဖိၣ်ယဲသုးခိၣ်ကျၢ်ဒိၣ်, သုးက့ခိၣ်စီမ့ၢ်ဟဲဒီးအသုးဖိ

(DKBA) စ့ၢ်ကီးခဲအံၤပယီဆိတလဲကွံာ်အလံာ်မဲၣ်ဖျါဆူ-BKDA န့ၣ်အကစၢ်တသုၣ်ညါဝဲဘၣ်. (B- ဗမာ K- ခိုင်းစား, D-ဒွဲ, A-အဖွဲ) ဒီးကဲထီၣ် (BKDA) (ဗမာခိုင်းစားတွဲအဖွဲ) လံ. PC န့ၣ်မ့ၢ်ဒုၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ် ကီၣ်ကးလၢအမ့ၢ် (Peace Concil) လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ပယီထုးတပျၢ်အခိပညီလၢ (ပစ်ကောင်စီ) လၢမ့ၢ်လိၣ်တခီ ကခးအီၤဒီးရဲၣ်လီၤအီၤတဒုတဒုန့ၣ်လီၤ. BGF တခီမ့ၢ်ဝဲ (Burmese Guide Force, Burmese Ghost Force ဒီး GPS လၢကနဲၣ်ပယီက့ၤအဂီၢ်ဒီးမ့မ့ၢ် KNU တခီမ့ၢ်ဝဲ- Karen Never Unite) န့ၣ်လီၤ.

■ ဟ်ဒူထီရို ■

ဖဲ (DKBA) အိၣ်ထီၣ်သီအခါ, သးခိၣ်ကျါမ့ၣ်ဝဲ (ကွီၤသါ) လာအမ့ၢ်ပုၤဘူးဒးဖိလၢသးက့-၁, ပုၤတမိး ဒီးသဝီဖိန့ၣ်လီၤ. ခဲအံၤတခီ (DKBA) အသးခိၣ်ကျါမ့ၢ်ကးလၢကစၢ်ယွၤအပုၤယုထာ (သးခိၣ်မိၤရွဲ) လၢထံၣ်ဂ့ၢ် သီသဝီတခီန့ၣ်လီၤ. အယံ, ကမ့ၢ်ဝဲ (၅ မိၤရွဲ-Deuteronomies) ဝံၤဒီးကမ့ၢ်ဝဲ (၆ မိၤရွဲလၢလံာ်စီဆုံလီၢ် လံၤအချၢ (Out of Bible) လီၤသၢ်. ပသ့ၣ်ညါဘၣ်လၢယွၤယုထာစီမိၤရွဲလၢကဆုၢ်အပုၤဂီၢ်မ့ၢ်အိၣ်စရုလးဒီးတီၢ် သ့ၣ်ဖးပီၣ်လဲၣ်ဂီၢ်ခိၣ်ကွးကလၢလီၤ. မ့မ့ၢ် (DKBA) စီမိၤရွဲလၢဝဲၣ်ရမတံ (မြဝတီ) ခဲအံၤတဂၤတခီ ကြး လၢအဆုၢ်အပုၤကလၢကညီဖိဒီးတီၢ်သ့ၣ်ဖးသ့မ့ၢ်ကျိခိၣ်စ့ၢ်ကိးမိၣ်. နဲလဲၣ်ဂ့ၢ်-မံသုတတီၢ်သ့ၣ်ဖးအါထီၣ် (KNU) နီတခီလၢတဂ့ၤ. ဘးအူက့ၢ်တၢ်ကတိၤလွံၢ်ထံၣ်ဒီးလီၤဖး-၄ ဖုန့ၣ်ဘၣ်တ့ၢ်မးလံ.

ဖိဒိၣ်ခွါတၢ်အဲၣ် (ချၢဝဲသ့) ဧ-မံနသုတကဲထီၣ် (မင်းအောင်လှိုင်ချၢဝဲသ့) ဒီးကဲထီၣ်-ဘီကွီၣ်ဟဲ (ရန်သူ-မုန်းသူ) တဂ့ၤ. နစံးလၢနဟံးယာ်စ့ၢ်ကိးဘးအူက့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်လွံၢ်ထံၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်လွံၢ်ထံၣ်န့ၣ်ပၣ်ယုၣ်ဒီး တၢ်လဲၤထီၣ်ဒုးသးက့-၅ ဧါ. ကျဲလၢနပုၤသးဖိလဲၤထီၣ်ခဲအံၤန့ၣ်မ့ၢ်ကျဲလၢဘးအူက့ၢ်လ့ၢ်လီၤဝဲဖဲအိၣ်မုဒ်ဒီးအ ခါလီၤ. လၢအပူၤကွံာ် (၇၁) နံၣ်န့ၣ်-ဝဲၣ်ဖၣ်ပုၣ်မ့ၢ်ဝဲ KNU လီၢ်ခါၣ်သးဒီးဘးအူက့ၢ်အိၣ်ဝဲဖဲန့ၣ်, မၤဝဲခိကရဲး ဖဲန့ၣ်ဝံၤ, လဲၤလီၤဝဲဆူ-ကတၢ်တံး ဒီးအတၢ်လဲၤကတၢ်ဝဲဖဲထီၣ်ကိးကိလၢ (PC) အိၣ်ဝဲခဲအံၤန့ၣ်လီၤ. အယံ သုမ့ၢ်ဟူးဂဲၤလၢဟီၣ်ကဝီၤအံၤဒီးသုခိၣ်အါခိကယီၢ်ဘၣ်-ဘးအူက့ၢ်အခိၣ်လီၢ်တဆူဆူဒီးမ့ၣ်ပီၢ်ကကိးဖးထီၣ်- တူၢ်ဟံၢ်, တူၢ်ဟံၢ်လီၤ. ဒီးသုကတူၢ်ကျါဘၣ်ဖးမိၣ်.

ဖိဒိၣ်သးဘိ, သိၣ်ဒူသးစၢ်လၢ (B G F) သ့ၣ်ဧ-သုသုတကနၣ်ထဲလၢခိၣ်နၢ်အတၢ်နဲၣ်လီၤလၢ (မင်းအောင်လှိုင်ချၢဝဲသ့) အယံတဂ့ၤ. သုလၢလဲၤဒီလၢတဝီၢ်-၁၀၀ န့ၣ် သၣ်ဟုသၣ်ဟဲၣ်ဒီးသးကွံာ်အီၤတဂ့ၤ. ထံၣ်တၢ်လၢအထီၤလၢခါဆူညါသုတၢ်အိၣ်မုအဂီၢ်တက့ၢ်. ဘျံးက့ၤသုခိၣ်လၢအချၢ-သုတလီၤဒိသံလုၤတက့ၤဘၣ်. သုသးသမ့မ့ၢ်တၢ်လုၢ်ဒိၣ်ပွၤဒိၣ်လီၤ. သုတပျဲသၣ်ဘုလၢမၤဖိဝါထါ-မၤခီစး လၢသုစိၣ်န့ၣ်အုၣ်န့ၣ်ပိးအလီၤက လီၤကလီၤတဂ့ၤ. အလၢကပီၤတအိၣ်ဘၣ်. သုပုၤကလၢကညီဖိလၢအကကွံာ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘုၣ်ညါအဲၣ်ဘၣ်သု ဒီးမ့ၢ်လၢတၢ်လၢသုလီၤ. သုမ့ၢ်တုၤလၢသးက့-၅ ကစၢ်ကျါ, တၢ်လီၢ်ဘၣ်, မ့ၢ်လီၤဖျိၣ်တတီၢ်တီၤဒီး စုးလီၤကွံာ် သုကျိလၢဟီၣ်ခိၣ်လီၤ, ဒီးယၤထီၣ်သုစုခံပယူဖိးဖိးတက့ၢ်. သုဂီၢ်မိၣ်ဒီပုၤဝဲၣ်လၢ-သးက့ ၅ သိၣ်ဒူတဖၣ်အ သးတအၢလၢသုဖိခိၣ်ဘၣ်. အဒုၣ်အဒါပယီၤသးဝါယံ, ယးဖံ-န့ၣ်အုၣ်န့ၣ်န့ၣ်လၢ-သံမ့ၢ်ထၣ်လၢသံတမုၣ်တ ဖၣ်အဝဲသ့ၣ်တူၢ်လီၢ်, ဒုးအိၣ်, ကဟုကယာ်ကူစါယါဘျဲဝဲဒီးခဲအံၤအယံဝါထီၣ်ဒီးဘီၣ်ပျံလံ. (ဘၣ်ဆၣ်ဘၣ်ပ လီၢ်သးလၢသးကညီပုၤ) ဒံး သုဝဲသုခိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်န့ၢ်ဝါယံတက့ၢ်လီၤ.

ဖိဒိၣ်သးခိၣ် (မောင်ချၢဝဲသ့) ဧ-မံနသုတကဲထီၣ်သးခိၣ် (မံးခံးသ့) တဂ့ၤ. ဖဲလၢပမံးခံးသ့ခီဖျိ- မါနံၣ် (Money) ကျိၣ်စု-လီၢ်လၢ-ခွဲးယာ်-တၢ်မံၤဟူသၣ်ဖျါဒီး န့ၣ်ဒါကျးဘၢပမံးလၢပမါနံၣ် (Money) ပမၤဘၣ်န့ၣ်ဒါတၢ်ဘၣ်သး ဒီးဘၣ်ဒိဆါက့ၤလၢပပုၤကလၢကတခီတၢ်လီၤ. သးက့-၅ သးဖိအကျိၣ်ချဲအိၣ်ဒၣ်ဖဲ အယီၢ်ဒုလီၤ ဘၣ်ဆၣ် ထီၣ်ဒုးမၤန့ၢ်န့ၢ်ဒါတၢ်လီၢ်လၢယီၣ်န့ၢ်ခိၣ်ပျဲထီၣ်-၈ တီၤလံ. မၤန့ၢ်စ့ၢ်ကိးန့ၢ်ဒါအိၣ် ခိၣ်သၣ်အုၣ်သံဃးနါတဖၣ်ထီၣ်ပူမးဒ်သ့ၣ်မုၣ်တြံာ်အသိးလီၤ. ကျိၣ်ချဲလၢယီၢ်ဒုလီၤလၢာ်တသ့လၢနီၣ်ဘျီမးလဲၣ်. န (BGF) သးဖိဒုအကျိၣ်ချဲအါဝဲ-ဖိကဲထီၣ်ဖိၣ်ယဲ, မါကဲမုၣ်ကမဲ (၁၁) ဂၤလံ. နဲနကွဲမုၣ်နပုၤကလၢကပျိၣ်ဖိစီဖိ ဒ်ထါပျိၣ်အုၣ်ယၢဝဲအသိး (ဟ့-ဖျိဖိဂဲၤထဲ, ဟ့-ရီၤဖိဂဲၤထဲ-ဟဲက့ၤမၤစၢ-မ့ၢ်အီၤလဲၤ) လီၤ. မံသုတမ့ၢ်ဒ် (ဟ့-ပျိၣ်ဖိဂဲၤထဲ-ဟ့စီဖိဂဲၤထဲ-လဲၤဒုးသကိး, သးက့ ၅-တဂ့ၤသၢ်.)

ဒီပုဂံဝါသုဉ်ဇာ-မဟါမဆါဒီးအစိစါအယဉ်ယဉ် (ပယီကလုဉ်ဒိဉ်စိ) မှ်တင်ဒါလီလီ၊ တဟူးတဝး ဘဉ်ဝဲဒီး တဆိတလဲအတင်ဟ်သးဘဉ်. ဒ်အဲကလံးခိလနံပုယုမလဲအိဉ်ကီဝါသိဉ်လိအါအသိး ဆိးကါဝဲတိ သုဉ်ဖးဟပြး (သွေးခွဲအုဉ်ချုပ်) သနူ-(Divide and Rule) လီ. စံးဝဲလသါတဖး KNU ဒီးအလီခါသးဘဉ်. သါဒုးဒုဉ်သုးကု-၅, ဘီကီဉ်ဟဲ, စါမုဉ်ဟဲလအမိဂံသဉ်ဟဲဒီးအခိဉ်ကါ (ကျာဒိဉ်) လာတသးလီတင်မုဉ်တင် ခုဉ်တဖဉ်န့ဉ်လီ. မုဉ်ဝဲတိဝဲသမိးလီ. ဘီကီဉ်ဟဲမုဉ်ပုအနာဖံ, ပုခိဉ်ကါလအပုကလုဉ်ခါဆူညါအဘျဉ်အတီ အဂီလီ. အခိဉ်ကါအယိ, ပယီကျိချုံအလီပျါတဘျးဆူညါ, လအခိဉ်သဉ်-တသံဘဉ်ဒီးအိဉ်မုဉ်ဖဲဒီးတုခဲ အံ, တမုဉ်ပုလအအိဉ်တင်ဝံဉ်တင်ဆါကိဉ်ခူးထီပးဘဉ်ဆဉ်အတင်အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချုဂုကစီဒီး, အတင်အိဉ်ခိဉ် သုဉ်မုဉ်ဒုဉ်ဘဉ်ကအတင်ကပီလီ. တအိဉ်သံးဂါသံးဝါ-မဲခိဉ်ဘံယုနီတမံဘဉ်. တအိဉ်သဘျဉ်သးသဉ် မိဉ်ထူမိဉ်ခူးဘဉ်. မုဉ်နီမုဉ်ထံ (လှံဖးထံ) တခါဒု အိဉ်ဝဲဒီးနံဒီးနု, ခဉ်ဖံကလုဉ်, နအိဉ်ပိဉ်အခံနကသံတခိ, တဝဲလံဉ်တဲလီတင်ဒီး ပုလီတင်န့ဉ်သးဟ့ဝဲလီ.

ဒီပုဂံဝါဇာ, တယံလအဘဉ်. ပယီအစိကကတင် ဒီးအဘီအမုဉ်ကသံနူယဲဘဲကွံဉ်လီ. ဒ်အတင်က တါအိဉ်ဟ် (ဒို. ဗမာတေ့အနောက်ဘက်ကိုတခါပြေးရအံ့မယ်) န့ဉ်မုဉ်ဒုဉ်ခဲအံလီ. အဝုဉ်ခိဉ်မုဉ်ဝဲ (ရတနာပုံနေပြည်တော်) လပူမနါတခိ ဒီးသးဟ့ဝဲကညီဖိဖုတကူဉ်အသုဉ်ခိဉ်လိထံး-ယိဉ်တကူဉ်- ဝုဉ်တကူဉ်လအမုဉ် (ရန်မကုန်) လအဂီဒီးခးသံဝဲကိးနံဒီးလီ. ခဲအံကမုဉ်ဒီးပုပယီဖိလအဝုဉ်တကူဉ်, မါတလု, ဝုဉ်ယိဉ်ထဉ်တဖဉ်-ယုဘဉ်အိဉ်သဉ်ဒီးမုဉ်လံဆါထံဉ်ဝဲ-KNLA သုးဖိ (ကီဝါသူလု) လကလဲမအစါ အဝဲသုဉ် ဒ်အတင်ကတါအိဉ်ဟ်ဝဲ (အရှေ့ဆီကမင်းကလေး-လမ်းမသာလို့ မလာသေး) အသိးန့ဉ်လီ. ကီဝါသူလုမုဉ်ပုမုဉ်ထီဉ်ဖိဒီးကခွဉ်မုဉ်ပုကလံးစိးဖိလအဝဲသုဉ်အဂီလီ. လကလုဉ်န့ဉ်ဖိဉ်စုကဝဲအကျဲ (K) အိဉ်ဝဲသယုဉ် (K3K) လအမုဉ် (Kachin, Karen ဒီး Karenni) လီ. K လါ (ကန္တတ္တရတီ) တဖျဉ်ဒုဘျဉ်ဘျဉ် နးလဲဉ်. ကရုဉ်နံဉ်ထံဖိကီဝါဖိလ (လွဲကီဝါ) ဒု ဆဲးထုဝဲလဲးလိးလံ, အိဉ်ကုဒုဉ်ခိဉ်နါအမုအဒါလီ.

ဖဲ-၁၉၉၀ နံဉ် အလီခံန့ဉ် မနုပျီအမံပိသထြီလအမုဖးဖိဒီးနုယိကပုဉ်လုဉ်တုဆူဝုဉ်တကူဉ် ခိဖျိ ပယီကျိဖိဒီးစုကဝဲကရုဉ်အဂါတဖဉ်ဟဲဟံးန့ဉ်ခိဉ်တယံလအမနုပျီယုဉ်ဒီးကလုဉ်န့ဉ်တဖဉ်န့ဉ်လီ. ဖဲန့ဉ် (ခင်ညွန့်) စးထီဉ်တီသုဉ်ဖးဝဲ-National Democratic Front (NDF) ခိဖျိ-ကခွဉ်ဒီးဖဲ-၁၉၉၄ နံဉ်န့ဉ်-ကခွဉ် KIA ကုအီယုးသကိးကသုထံတခူးယီ ဒီးသဉ်မံညါ (ခင်ညွန့်) ဒီးကခွဉ်ကွဲမုဉ်ဒီးဒုဉ်လဲဉ် KNU ကီဝါခိဉ်ဘိဉ်မုဉ်ဒီး KNU အနာဘူးကဒုခံတခိ, KNU တပဉ်ထွဲအယိ, (KIA) ထံဉ်ဒီးဝဲလအ (KNU) တအဲဉ်တင်မုဉ်တင်ခုဉ်ဒီး (ဘိဉ်မုဉ်) အံအခိဉ်ကါဒ် (ဘီကီဉ်ဟဲ) အခိဉ်ကါအသိးန့ဉ်လီ. ကခွဉ် (က.ချင်) ကုလဲကလံဉ်မသကိးတင်ဒီးသုး ပဒိဉ် (ခင်ညွန့်) လါ-၁၇ နံဉ်အတီပု တုလီဝဲဆူ ၂၀၁၁ နံဉ်န့ဉ်လီ. ဖဲန့ဉ် ပယီထူတကူဉ်ကဒါကခွဉ်- စးထီဉ်ကဒါတင်ဒုးဒီးတရံးအခိဉ်ဆူ (က.ရင်) လကလဲကလံဉ် (ဒုး) ဒီး (KNU) အခိဉ် (မုယုလုဒီး) ဖဲ ၂၀၁၂ နံဉ်ဒီးမသကိးဖိဝါထါ, ဘံယဉ်ဘုယုလိဉ်သးတုခဲအံန့ဉ်လီ.

ဒီးတုမုဉ်- KNU အုဉ်မိး NCA တခွဲကနဉ်တဘျီ-ကခွဉ်စံးဘဉ် (KNU) ဒ်လဲဉ်-သိဉ်မုဉ်ကျိဒိဉ် (KNU) ဇာ-ပကမဉ်ဘဉ်တုဉ်တဘျီန့ဉ်နထံဉ်ပုမဲဉ်ချုံလီတမုဉ်ဘဉ်ဇါ. ဖဲန့ဉ် (က.ရင်) စံးဘဉ် (က.ချင်)-သုကမဉ်ဘဉ် တုဉ်တဘျီဒီး-ပကမဉ်စါကွါတဘျီကွါသဉ်. (ထီဒါ) -(ဒိုကရင်လဲ-တခါလောကံးမုဉ်ပါရစေ..) (ထီဒု) ဒီး- ၁၇ နံဉ် (Ceasefire) အံဟဲစိဉ်နုကုပုကခွဉ်ဖိလအ,

(၁) ကခွဉ်သုဉ်ပဟံဉ်လဲအိဉ်ဖဲဒီးကနဲးလအတရုးကီဝါဘူးကလုဉ်

■ ဟ်ဒူထီရီ ■

(၂) လာ်လါတဖၣ်လဲၤမေ (Stage Show) လာတရူးကီၢ်ဘူးကလၢ်

(၃) ကခွၢ်သးစၢ်မုၢ်တဖၣ်လဲၤမေတၢ်ကဲထီၣ်တရူးသံၣ်မါ-န့ၢ်ဘၣ်ယုၢ်တၢ်ဆါ

(၄) ကခွၢ်ခွါသးစၢ်တဖၣ်လုၢ်လၢ်ဟးဂီၤခိဖျိသုဆိးကါကသံၣ်မုၢ်ဘျီန့ၢ်လီၤ. (မၤဒၣ်မစါ-ခိးကွၢ်ဒံးဆူညါ)

ကဲ-ကဲ-ကဲ, ပဲ (ကနဲစုၣ်) KNU ငု ပကမၣ်စါကွၢ်ပုၤထီၣ်တၢ်ခွံန့ၣ်လံၤ. တၢ်အံၤကဟဲစီၣ်န့ၢ်ပပုၤကလုၢ် လာတၢ်ဟ့ၣ်ကနၤပုၤခါလဲၣ်. ခဲအံၤကညီဖီၣ်စုကဲၤဟီၣ်ကဝီၤတၢ်လုၢ်တၢ်စိလၢအကါဒီၣ်လၢဒုးယၤဂ့ၢ်ဝီအဂီၢ်ခဲလၢ်ယၢ်ယၢ် (သုမ့ၢ်ခဲတုၤသုမ့ၢ်ထၣ်) ဒီးယိၣ်လိာ်ကျိကၢ်ခိၣ်တဖၣ် ပယီၤသုးထံးလီၤအခံးဒီးအုၣ်ဆါလီၤလံၤ, ဒ်အဖုဖးဒီၣ် (အိၣ်ဆါ) မၤလိာ်တၢ်အဝဲသ့ၣ်လၢ (တောင်မှန်လျှင်အောင်လံစိုက်ကြစို့လေ၊ လွှမ်းစော့ဖို့ဒို့တန်ခိုး) ပိာ်ထွဲထီၣ်အခံ ပပုၤကလုၢ်ပျီၤတီၤသုမုၢ်တဖၣ် လဲၤဆူတရူးကီၢ်တညီဒီးတလိာ်လဲၤဘၣ်. တရူးခွါ-တရူးဖုပုၤလၢအမါအိၣ်ဟ်သၢဂၤတဖၣ် (မဲာ်ခံးသု) ကျဲၤဝဲဒီးဟဲက့ၤကဒါက့ၤဆူပအိၣ်တၢ်လီၢ် (ကိကိၣ်ဝုၢ်သီ) တခီလီၤ. (မၤဒးချစ်သု) ကွဲမုၢ်ဝဲဒီးတၢ်တုၢ်လိာ်ကွၢ်ထွဲတခီအိၣ်လၢ (ဗိုလ်ဝါသိန် -တရူး) အဖိခွါ (မၤဒးမင်းဦး) အစုပူၤလီၤ. ထံဆးလၢပုၤဝဲဒီးဟီၣ်န့ၣ်-ဟီၣ်ထဲ (hotel) မုတကဲၣ်သံလါ Banglo-Cassino, တၢ်တၢ်ကျိၣ်တၢ်စု (ဖာလာ) ယဲသဲ, ပိာ်မုၢ်သးစၢ်ဆါလီၤအိၣ်တကီဖိဖးဒီးဒီၣ်ခိၣ်ဘးတဖၣ်အိၣ်ဂီၢ်မုၢ်ဂီၢ်ပၤ ဒီးလီၤကဲဒ်ကုထီၣ်ဖံးထီၣ်လၢသုမ့ၢ်န့ၢ်အသိးလီၤ. (လဲၤတဂ့ၤစီၣ်လဲၤတဂ့ၤ)

ဖဲလၢပယီၤသုးမိၤစိရီၤအတၢ်ဆါနးထီၣ်ဒီးဘူးကသံဝဲ ခိဖျိစိကမိၤတၢ်ဆါအယံာ်ထာအခါ-KIA-ကခွၢ်ဟ့ၣ်ကနၤဟ့ၣ်ဒုးသါအီၤကဲၤသါမု (Oxygen) ဖးဒီၣ်တဖျၢၣ်ဖဲ ၁၉၉၄ နံၣ် ဒီးအိၣ်ဆူၣ်ထီၣ်, ဘီၣ်ထီၣ်သိထီၣ်ဒီးဆဲၣ်ကရၣ်အသးလၢ ၁၇ နံၣ်အတီၢ်ပူၤလီၤ. ဒီးဖဲလၢတၢ်ဆါအဂၤဟဲဆီၣ်သနံးကဒီးသုးပဒီၣ်ဒီးဖဲလၢအတၢ်ဆါနး-မဲာ်ဘျီဝါအခါန့ၢ် (Karen Never Unit) - KNU ပျၢၢ်လံၣ်မၣ်, ပျၢၢ်တုၤယုၤ- (မုယုၤပျၢၢ်ဝဲ) ဟ့ၣ်ကညီဒုးသါအီၤကဒီးလၢ (ကဲၤသါမု) Oxygen ဖးဒီၣ်တဖျၢၣ် စးထီၣ် ၂၀၁၂ နံၣ် ဒီးတုၤခဲအံၤလၢ-ခွံန့ၣ်အတီၢ်ပူၤလီၤ.

ဒီပုၤဝဲၤပုၤန့ၢ်ညီတၢ်ဖိ (ကညီဖိ) သ့ၣ်စၢ-ပယီၤဖိတဲဝဲ (ငါးကြင်းဆီနှင့် ငါးကြင်းကြော်) ဒီးမၤဝဲခဲအံၤလီၤ. ညၣ်ယိဝါမုၢ် KNU ဒီးသုးက့-၅ လီၤ. ညၣ်ယိဝါအသိမုၢ်ဝဲဒၣ် (တကျွန်းပြန်-ကိုကိုးငြိမ်းမောင်) ဒီး DKBA တကျော့ပြန် BGF (ကုကတ္တီချစ်သု) တဖၣ်န့ၢ်လီၤ. (မၤဒၣ်မစါ-ခိးကွၢ်ဒံးဆူညါ)

- ❖ ယိၣ်လိာ်ကျိလၢအပျိ, ပုၤလိာ်ကျိလၢအနါဒီးဘုလိာ်ကျိစၢ-ကရၢ်ယၢ်ကီၢ်မုၢ်တြီၢ်ဂ့ၤဂ့ၤတက့ၢ်.
- ❖ ကစၢ်စီဆံ-ဘုသိၣ်, န့ၣ်လိဒီးလုၤသီဖိဒုသ့ၣ်စၢ-ဒီသဒါဘၣ်နထံဖိကီၢ်ဖိတက့ၢ်.
- ❖ ကစၢ်စီဆံ-ပျိဂီၤသီသံၣ်စၢ-ကွၢ်လီၤဒီးဆိၣ်ဂ့ၤဘၣ်ကီၢ်မုၢ်တြီၢ်အဖိအလံတက့ၢ်.
- ❖ ဖါဝဲကွီ-န့ၣ်ဒုၣ်ကွီ-ကဆီထၢၣ်ကွီ-ဘျါနါကွီ-တရံၢ်ကွီစၢ-ဒီသဒါဘၣ်သုးက့-၅ တက့ၢ်.
- ❖ တၢ်အုးဝါပၢ်အပျိပျိလုၤစၢ-ဘုၣ်ဘျးမၤကဒါဘၣ်ပယီၤသုးဒီး (BGF) အမဲာ်လၢကခးလိာ်က့ၤသးကဒဲကဒဲဒီး-ဖိကဲထီၣ်ဖိၣ်ယဲမါကဲမုၢ်ကဲတက့ၢ်.
- ❖ ဖံးဒီၣ်-ဖံးမုၢ်ယဲၤဖဲစၢ-ကွီၣ်တဲၣ်ကျဲၤနဖိနလံၤလၢအယုၢ်ထီၣ်ဆူမဲာ်ယဲာ်ထၣ်ဖဲလၢတဘျီနလဲၤခိတဲာ်ဘၣ်ဖဲတၢ်က့ၤစီၣ်နၤဆူဝုၢ်ကံာ်မဲန့ၣ်လံၤ. မၤမူထီၣ်က့ၤတၢ်အၢၣ်လီၤလၢနယုထီၣ်တၢ်ဒီးနတၢ်ဆိၣ်ယိၣ်လၢအပျိတဖၣ်တက့ၢ်. ■

လၢ-လုဘီနၢ် (ထံသဒီၣ်ထၣ်) ဘုသိၣ်
အိၣ်တမံၤ-ဝုၢ်ဘဲဒံၢ်ကီၢ် (ဝံးထီရယၢ်), ဘွဲဒီၣ်အိးစုထွဲလုာ်...
၁၅.၅.၂၁-မုၢ်ဘျီန့ၢ်

ကီၢ်ကစၢ်ဖၢမၤစၢၤဘၣ်

တံညၣ်ကံၢ်, လူၤသီဖီဒုပုၤတၢၤ ပုၤန့ၣ်တၢ်ခိၣ်ကျၢ်

လၢ ထံးလၢသီန့ၣ်ပုၤထီၣ်သ့ၣ် ပုၤယူၤထံတအိၣ်ဒ်ဘၣ်အခါန့ၣ် အိၣ်ဒ်ပုၤတၢၤထဲတခါဧၤလၢအယၢၤထီၣ်ဘၣ်သ့ၣ်ဒိၣ်ကစၢ်, ဝၣ်ပုၤကစၢ်, ထံကစၢ်, ကီၢ်ကစၢ်, ကစၢ်ကလိကစၢ်န့ၣ် မ့ၢ်ဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ. ပုၤလၢအယၢၤထီၣ်ဘၣ်တၢ်ဒ်အံၤအသိးတဖၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ကညီပုၤထူလံၤဖိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤအထီၣ်ဂီၢ်ထီၣ် ဒီးလီၤစၢၤဘၣ်ထွဲဒ်ပၢအတၢ်လီၤစၢၤတကပၤ ဒီးမိၢ်အတၢ်လီၤစၢၤတကပၤအယံအါထီၣ်ကွၢ်ကွၢ်န့ၣ်လီၤ. ခိဖျိအဝဲသ့ၣ်အါထီၣ်ဂီၢ်ထီၣ်ဒီးဆဲးမးအသးအဖီခိၣ်, ငူသဝီအိၣ်ထီၣ်ဝဲဒ်တဖျၢၣ်ဘၣ်တဖျၢၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢသဝီတဖျၢၣ်အပူၤန့ၣ် ဖး (ဟံၣ်) မ့ၢ်အိၣ်ထဲ ၇ ဖျၢၣ်ဧၤဘၣ်ဆၣ်ဒီး ငုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲအကီၢ်ခိၣ်/ကီၢ်ခၢ်, ဒီးနီၤဖးလီၤဝဲတၢ်လုၢ်တၢ်ဟံၣ်အဆၢဆူငူသဝီအဂၤတဖျၢၣ် ဒီးအတၢ်လုၢ်တၢ်ဟံၣ်အဆၢအတလီလၢအအိၣ်ဝးတရံးအသဝီန့ၣ် ကိးဝဲလၢအကီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢ (ကီၢ်) ဖိလၢအအိၣ်ဒ်ထဲသဝီန့ၣ်ဖျၢၣ်အံၤန့ၣ် တၢ်

ကဘၣ်ပၤအိၣ်ဒ် ကီၢ်ခိၣ်ဒီးကီၢ်ခၢ် မ့ၢ်ပုၤဘၣ်မုၢ်ဘၣ်ဒါလၢပျဲတုၤလၢသဝီကီၢ်အဝဲအံၤ ဒီးတၢ်သိၣ်တၢ်သီစ့ၢ်ကိးပုၤတုၤဝဲဒ်လၢကီၢ်ခိၣ်ကီၢ်ခၢ်အစုပူၤန့ၣ်လီၤ. ငူသဝီကီၢ်တဘျံးတကါအဖီခိၣ် တၢ်လိၣ်သုလိၣ်စွဲနီၢ်ကီၢ်မ့ၢ်အိၣ်တမံၤလၢလၢန့ၣ် ကဘၣ်လဲၤခိဖျိကီၢ်ခိၣ်ဒီးကီၢ်ခၢ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးဝံၤမး ဖံးအိၣ်မၤအိၣ်တၢ်တမံၤလၢလၢသ့ဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ. ကီၢ်ခိၣ်ဒီးကီၢ်ခၢ်လၢသဝီတဖျၢၣ်ဘၣ်တဖျၢၣ်အပူၤန့ၣ် လၢတၢ်ကဟုၤကယၢ်ဒီးအံးထွဲကွၢ်ထွဲဟီၣ်ခိၣ်ကပံၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ထံကျိထံကွၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, သ့ၣ်ဒိၣ်ဝၣ်ပုၤဒီးဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိခဲလၢအဖီခိၣ်န့ၣ် အဝဲကဘၣ်မၤခၢ်မၤကဘးအငူသဝီကီၢ်အဝဲအံၤန့ၣ်တဘျီ မ့တမ့ၢ် သၢန့ၣ်တဘျီ လၢတၢ်သ့ၣ်တၢ်စိၣ်အမ့ၢ်“ပနၢ်ဖါ”တဒုအသိးန့ၣ်လီၤ. အဝဲအံၤမ့ၢ်တၢ်အရ့ဒိၣ်နီၢ်မးန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်စဲယဲၤလီၤ, စိပူၤကွံၣ်ကီၢ်ကစၢ်လၢကဘၣ်ဟံးထီၣ်ဖီထီၣ် (ကီၢ်) အမူအဒါန့ၣ်မၤဝဲလၢတၢ်သးအိၣ်အပူၤ, လီၤတၢ်လီၤဆဲးလီၤ. လၢတၢ်အံၤအယံ ကီၢ်အပုၤတၢၤဖိတဖၣ် အိၣ်မ့ၢ်အိၣ်ခၢ် အိၣ်ကူအီလၢ အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဂ့ၤမးလီၤ. တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤလီၤစၢၤ, လီၤဖျၢၣ်လီၤဟံၣ်, လီၤတုၤကွံၣ်န့ၣ်ခိဖျိတၢ်စူၢ်တၢ်န့ၣ်ဆိတလဲလၢကျဲအကပၤကပၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ထံရံၢ်ကီၢ်သဲးအတၢ်အိၣ်သးတကါတကျၢၤအဖီခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤလီၤမၢ်ကွံၣ်ဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤတုၤမ့ၢ်အလီၤမၢ်ကွံၣ်တဘျီန့ၣ်, ပုၤကလုၢ်လီၤမၢ်ထွဲအခံတဘျီယီန့ၣ်လီၤ. ပုၤထူလံၤဖိအပုၤသးပုၤ, ပုၤကျၢၣ်ဘၣ်ကျၢၣ်သ့ သ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်သိၣ်တၢ်သီ ကျဲကျၢၣ်တရံးလၢအဖီအလံၤကသ့သ့ၣ်ညါဒီးဟံးကဲဝဲတဖၣ် န့ၣ်ဒီးသန့ၤထီၣ်အသးခိဖျိန့ၣ်ဆၢၣ်အတၢ်အိၣ်ဝးတရံးဒီးအံၤသ့ၣ်တဖၣ်မုးကယၢၤပျဲပျဲန့ၣ်လီၤ.

တံညၣ်ကံၢ်, လူၤသီဖီဒုပုၤတၢၤ ပုၤန့ၣ်တၢ်ခိၣ်ကျၢ်. တၢ်ဂီၤ-ခ့ၣ်စၢ်

တၢ်အဒိတဖဲးဖိစံးဝဲ၊ ဖိလံသ့ၣ်ဧာ ထံကွၢ်ခံ တၢ်တဘၣ်ကူၣ်လုၤကူၣ်ပျီတၢ်၊ တၢ်တဘၣ်ဒွဲၣ်လဲးအိၣ် မ့ၣ်အူ၊ တၢ်တဘၣ်ဆံၣ်ဆါအ့ၣ်ဆါဖဲထံထီၣ်ဟံၤ ထံ ကွၢ်ခံအလီၤလုၤတက့ၤဘၣ်၊ သုမ့ၢ်တဒိကနဲန့ၣ် နမ့ၢ် ကူၣ်သ့ၣ်ဒီးသ့ၣ်မ့ၢ်ကၢ်ဘၣ်နါထံအပျီၤပံးဒီးနဲစ့ၢ်ကီးန ပျီၤကဆါဝဲ၊ နမ့ၢ်ဆံၣ်ဆါအ့ၣ်ဆါဖဲထံထီၣ်ဟံၤထံကွၢ် ခံဘၣ်ဖုးန့ၣ် ကဘၣ်နါထံနါယိၣ်အမဲၣ်အနါ ဒီးနဲစ့ၢ်ကီး နမဲၣ်ကဘျီၣ်နမဲၣ်ကဆါ၊ ခိဖျိနမဆါဘၣ်နါထံနါယိၣ် အယိန့ၣ်လီၤ၊ တၢ်သိၣ်တၢ်သီကူၣ်တရံးအံၤ၊ ပှၤဒိကနဲန့ၣ် ထွဲသွဲးကနဲလီၤ၊ တၢ်မနုၤမးတဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးတၢ်နီတ မံဘၣ်၊ သ့ၣ်ပျီအိၣ်လၢသ့ၣ်ပျီအလီၤဒၣ်ဝဲ၊ ထံအိၣ် ထံအလီၤဒၣ်ဝဲ၊ ကပျၢအိၣ်ကပျၢအလီၤဒၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ။

မ့ၢ်မဆါတနံၤညါအံၤ ပှၤအိၣ်ဝဲအါမးလၢတ သ့ၣ်ညါလၢပှၤထူလံၤဖိအတၢ်သိၣ်တၢ်သီကျဲကျဲတ ရံးလၢဘၣ်အယိ၊ တၢ်စံၣ်ညီၣ်ဟဲပိၣ်ထွဲထီၣ်အခံတ ဖဲးဘၣ်တဖဲးလံမိနီၤ၊ ဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ကရၢကရိၣ်အမ့ၢ် ခုစဲၢ် (KESAN) အိၣ်ဒီးတၢ်တူၢ်ခိၣ်ဟံးသးခိဖျိတၢ်က မၤဂ့ၤထီၣ်က့ၤခိၣ်ယၢန့ၣ်ဆါအဖိခိၣ်၊ ယုကျဲဒ်သိးပှၤ ကိးဂၤဒဲးလၢကဂုၢ်ကျဲးစးမၤမူထီၣ်မဲထီၣ်က့ၤတၢ်လၢ ကျဲအကပၤကပၤန့ၣ်လီၤ၊ လၢတၢ်ယုကျဲးဒီးမၤတၢ်ဟူး တၢ်ဂဲၤအပူၤန့ၣ် ပှၤထူလံၤဖိအကီၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အရူဒိၣ် ဒီးမ့ၢ်တၢ်ကျၢ်ဘၢကျဲးဒိၣ်တဘိလၢပှၤထူလံၤဖိကီၢ်အ ပူၤန့ၣ်လီၤ၊ ပှၤထူလံၤဖိကီၢ်အံၤတၢ်မၤတ့ၢ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ အနံၣ်တဖၣ်အနံၣ်လံ ပှၤတထူလံၤဖိတၢ်တဖၣ်တနၢ် ဟံၤဝဲဆံၣ်ကလုၢ်ဘၣ် မ့ၢ်မ့ၢ်တခီ တူၢ်ဘၣ်ဝဲဒ်သိးအမ့ၢ်တၢ် မၤအါထီၣ်တၢ်ဖဲးတမၤအကျဲတဘိအသိးလီၤ၊ အနီၢ်နီၢ် တမ့ၢ်တၢ်ဒ်န့ၣ်ဘၣ်၊ ဣသဝီကီၢ်တဘၣ်ဘၣ်တဘၣ်မ့ၢ် ပံးယိၣ်ဒိၣ်န့ၣ် ကရၢတၢ်ပတၢ်ပြးကဂ့ၤထီၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ၊ ကရၢ၊ ဣသဝီကီၢ်သ့ၣ်တဖၣ် မ့ၢ်ပံးယိၣ်ဒိၣ်ဘၣ်ဖုး န့ၣ် ကီၢ်ဆၣ်တၢ်ပတၢ်ပြး၊ ကဘၣ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ဝီဝဲဒၣ်စ့ၢ် ကီးန့ၣ်လီၤ၊ ကီၢ်ဆၣ်လၢအန့ၢ်ပကရၢတဘၣ်စ့ၢ်စ့ၢ် အဣသဝီမ့ၢ်ပံးယိၣ်ဒိၣ်ကိးသဝီဒဲးန့ၣ် ကီၢ်ရၢအိၣ်ကံၢ် ဆိးကျၢသ့ၣ်ဝဲလီၤ၊ တၢ်သံကွၢ်အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢ၊ “ ကီၢ်ရၢ

ကိးဘၣ်ဒဲးမ့ၢ်ပံးယိၣ်ဒိၣ်ခိဖျိပှၤထူလံၤဖိအတၢ်ပတၢ်ပြး အကျဲလၢကီၢ်ရၢတဘၣ်စ့ၢ်စ့ၢ်န့ၣ် ကီၢ်သုလုၤတလိၣ် လၢနကဘၣ်ဂဲၤလိၣ်ဒီးကပၤကဝါထဲအံၤညါပှၢ်လဲ။”

ကဲ...ပကလဲၤဟးကသ့ၣ်ဆူယိၣ်လိၣ်တၢ်မ့ၢ် တၢ်ခုၣ်ကရၢအပူၤတဘီမးလဲၣ်၊ ဝံသးစူလဲၤသကိး နီၤ...ယိၣ်လိၣ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်ကရၢတၢ်မံမိၢ်အဝဲအံၤဘၣ် တၢ်မၤတ့ၢ်အံၤတအါနံၣ်အါလါဒဲးဘၣ်..အဝဲအံၤဟီၣ်ခိၣ် ဒီးဖျၢၣ် သ့ၣ်ညါပှၤကညီဖိလၢအမ့ၢ် ပှၤကညီလီၤ၊ ကြး လၢပသးမံထွဲတၢ်မံမိၢ်အခံကိးဂၤဒဲးတက့ၢ်၊ ယိၣ်လိၣ် တၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်ကရၢကျၢ်ဘၢဝဲမ့ၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရၢဒိတဘၣ် ညါန့ၣ်လီၤ၊ မ့ၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရၢန့ၢ်ပတၢ်ဝဲကီၢ်ဆၣ်သ့ၣ်ဘၣ် ဒ်အမ့ၢ်လုၤသီ၊ ဧ့ၣ်လိ၊ ဘုသိၣ်န့ၣ်လီၤ၊ ဖဲတၢ်ယုသ့ၣ် ညါဒီးတၢ်မၤလီၤတၢ်က့ၤကီၢ်ဆၣ်သ့ၣ်လၢအဟီၣ် ခိၣ်ကပံၣ်အခါန့ၣ် တၢ်အိၣ်ဖျါထီၣ်လၢကရၢအပူၤစ့ၢ် စ့ၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ ဣသဝီအဆၢသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ၊ ဣသဝီအ ဆၢလၢသဝီတဖျၢၣ်ဘၣ်တဖျၢၣ်န့ၣ် ဘၣ်တၢ်ကိးစ့ၢ်ကိး အီၤလၢကီၢ်န့ၣ်လီၤ၊ ကဲဂ့ၤလံ...ပကကွၢ်စါကွၢ်ကီၢ်အ တၢ်အိၣ်သးတဖဲးဖိနီၤ...ကွၢ်သကိးနီၤ...

ဖဲ ၂၀၂၀ နံၣ် လါယုလံအပူၤ၊ ယိၣ်လိၣ်တၢ် မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်ကမံးတံၣ်တၢ် ထုးထီၣ်ဝဲဒၣ်ယိၣ်လိၣ်တၢ် မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်ကရၢအဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤတဘၣ်လၢအကျၢ်ဘၢဝဲ ကီၢ်ဆၣ်သ့ၣ်စ့ၢ်စ့ၢ်၊ ကရၢခဲလၢၣ် ၂၆ ကရၢ၊ ဒီး ပှၤဟံၣ်ဒုၣ်ခဲလၢၣ် မ့ၢ်ဝဲ ၉၈၈၄ ဖျၢၣ်ဒီးပှၤနီၣ်ဂံၢ်မုၢ်ခွါ ခဲလၢၣ်အိၣ်ဝဲ ၆၇,၇၈၄ တုၤ ၇၀ ၀၀၀ ဂၤန့ၣ်လီၤ၊ ဒ် န့ၣ်အသိးဟံၣ်ဒုၣ် (၁း) အဖျၢၣ်အိၣ် ၉၈၈၄ ဖျၢၣ်န့ၣ် ဒ်ပစံးတလီၤလီၤအသိး ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ကမ့ၢ်ဝဲကညီပှၤ ထူလံၤဖိအကီၢ်န့ၣ်လီၤ။

အယိန့ၣ် ပှၤထူလံၤဖိကီၢ် ခွံကထိယိးကယၢ ယိးဆံလွံၢ်ဖျၢၣ်ဧာ...မ့ၢ်နအိၣ်ဘံးအိၣ်သါနဲလၢနတၢ်ဂဲၤ လိၣ်ဒီးနထံနကီၢ်နဟီၣ်ခိၣ်ကပံၣ်စ့ၢ်ဧါ...ပအဲၣ်ဒီးဆၢ ဂ့ၤဆၢဝါဘၣ်နုၤလၢ နကမ့ၢ် အဲၣ်ကလုၢ်၊ အဲၣ်ထံကီၢ် နီၢ်နီၢ်န့ၣ်လီၤ၊ အဂ့ၢ်ဒ်အံၤ လၢကညီပှၤထူလံၤဖိအကီၢ်

ပူနှင့် တာဘဉ်ထွဲဒီးကီတဘဉ်အတတ်စုကဝဲန့ဉ်၊ ကီခိဉ်/ကီခဉ်မ့ပုအရဒိဉ်ကတတ်န့ဉ်လီ။ ဒီးပုဒ် သိးအံခံဂန့ဉ် မ့ပုလုအဟဲလီစာဒ်စီပုအစာအ သွဉ်အသိးန့ဉ်လီ။ ဒီးပုဒ်ဂအံကဘဉ်လုာထီဉ်တတ် လထံအကစာ ကီအကစာ၊ ကစာအကစာ၊ သုဉ်နွံယံ အကစာ၊ လာဒိဉ်လုထီအကစာအအိဉ်တနံဉ်တဘျီ အစုကတတ်န့ဉ်လီ။ ကီကစာအတတ်စုကဝဲဘဉ်ထွဲ ဒီးဆဉ်ဖိကီဖိလထံတကပုမ့ဝဲ၊ န့ဉ်ဘုညဉ်လံဉ်၊ ဆွဉ်ယံတဒိဉ်၊ န့ဉ်မုဉ်ညဉ်ထံ၊ ညဉ်သိဉ်၊ ညဉ်ပုက ဘဉ်အိဉ်။ ကီကစာအတတ်စုကဝဲဘဉ်ထွဲ ခိခိဉ်ဆဉ် ဖိကီဖိတဖဉ်မ့ဝဲ၊ သုဉ်ဖိဘိဖိ၊ ဝံဇီခိဇီ၊ ယုာဒီ ယုာခိဘီ၊ လံဉ်ယးလံဉ်ဘီ၊ တာဘဉ်ထွဲဒီးဟီဉ်ခိဉ်တ ခိမ့ဝဲ တာသုဉ်ခိဉ်၊ လိထံးက၊ ဘုမလီ၊ ပုတလု လီဒီးပုဒုပီလီ၊ ဟီဉ်ခိဉ်နီဒီထီဉ်၊ ဟီဉ်ခိဉ်ဂုာသုဉ် ဘျီဉ်၊ ဟီဉ်ခိဉ်မိတတ်သုဉ်တဖဉ်အံကဘဉ်အိဉ်။ တာ ဘဉ်ထွဲဒီးထံကျိထံကွတ်တဖဉ်မ့ဝဲ ထံထီဉ်ဟံ၊ ထံက ပု၊ ဒီးနိဉ်ဇီအိဇီဒီးထံကွတ်တု ထံကွတ်ခံ၊ တုာတ ရုာ နါထံနါယိအိဉ်တတ်အလီကဘဉ်အိဉ်။ တာဘဉ် ထွဲဒီးသုဉ်ထုဉ်ဝဉ်ဘိတဖဉ်မ့ဝဲ၊ နျဉ်ဇီယီဇီ၊ သုဉ် ညဉ်မဲဉ်၊ သုဉ်လံဉ်ဟု၊ သုဉ်တအုးဆုဉ်နီ၊ သုဉ်တ ယုာပုတြါ၊ သုဉ်ကနဲဉ်စုကဘဉ်အိဉ်၊ အဝဲအံမ့ ကီတဘဉ်” အတတ်စုကစာပီးလီနီနီန့ဉ်လီ။ ပသုဉ် ညါဘဉ်လုာတတ်အိဉ်ယုာသုဉ်တဖဉ်အံ ကီခိဉ်ဒီးကီ ခဉ် မ့ပုအမုဒါဒိဉ်ကတတ်န့ဉ်လီ။ ကီခိဉ်ဒီးကီခဉ် မ့မ့ပုလုအဟဲထီဉ်မုဒါဒီးသိဉ်ဖိခိဉ်လံးဒုးန့ဉ် တာ သုဉ်ဝံလီဒီးမ့ပုဟဲတုထဲလဲဉ်ဘဉ်ဆဉ်အဝဲသုဉ်ဒီသဒါ ခိဉ်ဆာဝဲဒုဉ်ဖျီန့ဉ်လီ။ ဘဉ်ဆဉ်ဒီးမုမဆါတနံညါအံ မ့ပုဘဉ်စံးဒ်လဲဉ်။ တအုးဖါပုဝါယးမဲဉ်စံးဝဲတမံ၊ ကစာကျိစံးဝဲတခါ၊ ကဆိဝါတဲဝဲတကလုာ၊ မုခိဉ်ထံး မုနွံနံ ယါသပုတတ် တာခံးသုကထီဉ်တတ်ကပီကျု တုာလံဉ်လီ။ ဒ်လဲဉ်ဂုဂု၊ ဂုဝဲလီ မဒ်လီဉ် လာအါ လါလုအဲးကုပတုးအပုမ့ဂု၊ လာအါလါလု ယုာနာ အပုမ့ဂု၊ လာအါလါလုထံဆဲးမဲးယုမ့ဂု၊ လာအါ

လါလုယိဉ်လိာနံ၊ လာအါလါလုပျဉ်လိာနံ လဲးဆု လဲဉ်...လီမာလံ...

ခဲအံယိဉ်လိာတတ်မုဉ်တတ်ခဉ်ကရုာအဖိအမါ တရစံးဝဲ၊ ပမိပပါပပဖုလုပုတဖဉ် အတတ်တုာတံ တုာတမ့မဲဝဲဒ်လီဉ် (တသုဉ်ညါ)၊ သံကွာကဒီးမိပါ ဖုလုပုတဖဉ် ဆဲးအိဉ်ခးအိဉ်တတ်အိဉ်ဒီးအကွာအဂီ တတ်နုဉ်တတ်ထုဒ်လီဉ် (တဲတဘဉ်ဘဉ်) သံကွာကဒီး မိပါဖုလုပု အတတ်အံဉ်အုအပီးအလီအကလုာက လုာအိဉ်မနုလီဉ် (ဘဉ်သုဉ်ညါ) မိပါဖုအတတ် သိဉ်တတ်သီအိဉ်ပုကလုာလီဉ် (ဘဉ်သုဉ်ညါ) ပုအံ ဘဉ်လီ။ တသုဉ်ညါ၊ တိးတဘဉ်၊ တဲတဘဉ်၊ ဘဉ် သုဉ်ညါ၊ ဆုယီပုဆုတတ်အုဉ်ကုာခိဉ်ကုာလံကံသ၊ မ့တမ့ အဆုယီပုလုလုာရဉ်မ့ဉ်ကဲအပုတခိဇါ။ (ဆုဒီးကဆုဒုဉ်ဝဲ၊ လီမာဒီးကလီမာဒုဉ်ဝဲ၊ ဂိဉ်ပု ဂိဉ်စုဒီးကဂိဉ်ဒုဉ်ဝဲ၊ သံကွာသံမါမးဒီးကဟါမာဒုဉ် ဝဲ၊ ဒီဖျီပပီညါစာဝဲဒုဉ်လုာတတ်ကိးမံအပုအယိတတ်မ အသးဒ်အံလီ။ မ့စံးဒ်အံသုပုန့ဉ်မ့ပုကဘဉ်မ ဂုထီဉ်ကုာအီဒ်လဲဉ်။

ကဲ...ကဲ...ပကမလီ...မသကိးယုယုလု ယိဉ်လိာတတ်မုဉ်တတ်ခဉ်ကရုာဒီတဘဉ်အပုတကွာ။ ဒီဖျီတတ်အံအယိ ၂၀၂၁ နံဉ်လါမးရဉ် ၁၃ သီတုာ ၁၄သီ လုာသီဖိဒုပုတတကမံးတံဉ်အိဉ်ဒီးတတ်ဆိက မိဉ်လုာ တတ်ဂုာဘဉ်ထွဲဒီးထံဖိကီကစာတတ်ဂုာတတ်ကျိ သုဉ်တဖဉ် ဒ်မိပါဖုမတုာအီအသိးမ့ဂု၊ အိဉ်မုမ ယုာအဖိအလံလီတစါမ့ဂု တယဉ်မ့ဂုန့ဉ် မူဝဲသု အိဉ်ဝဲသု မုဉ်ဘဉ်ယုာဘဉ်အဖိမုဉ်ဖိခါ တုာဒုဉ်လဲဉ်နု ဆဉ်တတ်အိဉ်ဝးတရံးတဖဉ်အိဉ်ဖျါလါယုာကလုာညါ န့ဉ်လီ။ မုဉ်ဒိဉ်မးလီ။ မ့စံးဒီးန့ဉ်ဒီးကီကစာသုဉ်ဇ၊ နတမနုမုနုဒါလုာဘဉ်န့ဉ်ဒီဖျီမနုအယိလဲဉ်။ တတ်ကီ တတ်ခဲမနုကထီဉ်အသးဒီးသုလဲဉ်။ လုာသီဖိဒုပုတတက မံဉ်တံဉ်အတတ်သံကွာအိဉ်ထီဉ်လုာကီကစာတဖဉ်အ အိဉ်အယိ ၁၃/၃/၂၀၂၁ နံဉ်အနံ ဂီ ၇းဝဝ နဉ်ရံဉ် တုာ ၁၂းဝဝ နဉ်ရံဉ် ဘျီဉ်ဘျီဉ်အဆကတီန့ဉ်တတ်ဒီး

■ ဟ်ဖူထီရီ ■

န့ၣ်ဘၣ်တၢ်စံးဆၢအါမးဒ်အမ့ၢ် န့ၣ်သဝီဖိတၢ်စ့ၢ်တၢ်န့ၣ်လီၤဖး, သဝီတဖျၢၣ်န့ၣ်ခံၣ်ဆူသၢဖျၢၣ်အိၣ်ဝဲအယံ, တၢ်ထံၣ်လီၤပြုလီၤပြါကွံၣ်ဝဲအယံ ကီၢ်ကစၢ်မၤတၢ်တသ့လၢ...ခိဖျိထံၣ်ရီၢ်ကီၢ်သးတၢ်အိၣ်သးတၢ်တကျၢၤအဖီခိၣ် ကီၢ်ကစၢ်တနီၤတအိၣ်ဘၣ်လၢဖဲအကီၢ်ပူၤဘၣ်အယံ လုၢ်ထီၣ်တၢ်တသ့လၢမ့ၢ်ဂ့ၤ, ကီၢ်ကစၢ်တနီၤ ခိဖျိထံၣ်ရီၢ်ကီၢ်သးတၢ်အိၣ်သးတၢ်တကျၢၤအဖီခိၣ်, ဆီတလဲကွံၣ်တၢ်ဘျီတၢ်ဘါအယံအဖူသဝီဖိလီၤကံၤက့ၤလၢထီၣ်ကံၤဆီမံၤအယံမ့ၢ်ဂ့ၤ, အပျီၢ်အဘီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဃုာ်ဆိးဃုာ်ဒီးပျၢထူလံၤဖိတပူၤယီၤဘၣ်ဆၣ် တမၤထွဲလၢပျၢထူလံၤဖိအတၢ်မၤဒ်ပကီၢ်ကစၢ်အတၢ်မၤကျဲဘၣ်အမဲၣ်ညါ န့ၣ်ဒွဲၣ်ပယုဲအီၤ, နံၤဘၣ်ဖၣ်လဲအီၤအယံ, ကီၢ်ကစၢ်အမဲၣ်ဆုးအယံမၤအမူအဒါတမ့ၢ်လၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အဂ့ၤအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဒီးဝဲဒ်အါမးလၢပယၢကွဲးအီၤတန့ၢ်လၢဘၣ်အိၣ်အါမးန့ၣ်လီၤ. အဝဲအံၤမ့ၢ်ထံၣ်ဟးဂီၤကီၢ်ဟးဂီၤ, ပျၢကူဟးဂီၤပျၢကညီဟးဂီၤ, တၢ်လုတၢ်လၢဟးဂီၤ, တၢ်အစၢၤဘူးကလီၤတူၢ်ကွံၣ်လံၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်စံးဒ်န့ၣ်ဒီး ကီၢ်ကစၢ်ဧနကကူၣ်ကယၣ်ဒ်လဲၣ်. ကီၢ်ကစၢ်တနီၤ ကကျီၤထီၣ်အခိၣ်ဒီးစံးဝဲ, မ့ၢ်စံးဒ်န့ၣ်ဒီးပကကွံၣ်ကဒါက့ၤတၢ်ဆူပလီၢ်ခံဆူဖံသးပျၢဖုသးပျၢအအအိၣ် ဒီးပကမၤဂ့ၤထီၣ်က့ၤပကစၢ်အမူအ

ဒါ, ဒ်မိၢ်ပၢ်ဖဲဖုမၤတၢ်လၢညါအသိးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်လၢအဖဲအိၣ်ထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်, တၢ်ဂဲၤစံးဂဲၤကတိၤဘျါဆဲးသကိးဒီးပကထံၣ်ဘၣ်တၢ်အစၢၤလၢ ဃီၣ်ယီၢ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်ကရၢၢ်ခါထီၣ်အခိၣ်ဆူတၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်တၢ်ဃုတၢ်ဖိး ခိဖျိကမ့ၢ်တၢ်ဘၣ်သးအယံ ပသးခုသးမ့ၢ်ဒိၣ်မးအယံပကမၤသကိးအီၤဃုဃုန့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်ကွဲးဖးထီၣ်ကွဲးအံၤအဖီခိၣ် ပျၢကွဲးတၢ်အဲၣ်ဒီးဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါလၢကမူမၤထွဲက့ၤဒ်မိၢ်ပၢ်ဖဲဖုမၤတၢ်အသိးလၢတၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်ကရၢၢ်ပူၤ, လၢကီၢ် ၉၈၈၄ ကီၢ်အံၤ ကကဲထီၣ်က့ၤကီၢ်တဘျီယီၤ ဒီးကဒီးန့ၢ်ဘၣ်က့ၤတၢ်သဘျ့, တၢ်စံၣ်ညီၣ်ပလီၤသး, တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်, တၢ်ထဲသိးတုၤသိးပၢ်တုၤလၢပတုၤလၢတၢ်အုၣ်က့ၤခိၣ်က့ၤ, တၢ်မူအထူအယီၢ် လီၤတစိၤဘၣ်တစိၤ တုၤထိးကလဲၣ်ထးပတ်အိၣ်ဟီၣ်ခိၣ်သုတအိၣ်လၢတဂ့ၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဘျီတၢ်ဘါကအိၣ်ဝဲအကလုာ်ကလုာ်လၢပျၢအါဂၤဃုထာဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်သုတကဲထီၣ်တၢ်နီၤတၢ်ဘျးလၢတၢ်မၤသကိးတၢ်လၢတၢ်သးတဖျၢၣ်ယီၤလၢယီၣ်လီၢ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်ကရၢၢ်အပူၤတဂ့ၤနီၤ, မ်ယီၣ်လီၢ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်ကရၢၢ်အမိၢ်အပၢ်, အဖဲအဖု, အဖိမုၢ်ဖိခွါ, အလံၤအလီၤအလၢ ကကၢၤဒ်လၢၢ် ကၢၤဒ်လ့ၤ ကၢၤလၢနီၢ်ခိၣ် ကၢၤလၢနီၢ်သး မဲၣ်တပျၢ နါတပျၢ ကျီၣ်မဲၣ်ကျီၣ်နါတက့ၢ်. ■

တံညၣ်ကံၢ်, လၢပျၢတၢ်ဖဲတၢ်မၤဒီးတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲ, ဟ့ၣ်ခိဟ့ၣ်နီၤတၢ်လဲၤခိဖျိဒီးသိၣ်ဖိသိၣ်လံး, တၢ်ဂီၤ-ခုစံၢ်

ခိဝုး-၁၉ တာ်ဆါသံသတြိဒီးကညီပုထူလံဖိ အတာ်တူါန့ါခိ်ကဲ

သုလုကီုဂုး

ပ တာ်အိ်ဆု်အိ်ချ့မ့ါတာ်လါအရုဒိ် နိ်မး လာပတာ်အိ်မူအပူန့ါလီု. ပတာ်အိ်ဆု် အိ်ချ့မ့ါတဂုးဘၣ်ဒီး ကဲထီၣ်တာ်သးဘၣ်တံာ်တာ် လာပနီၣ်ကစါအဂီၢ်, ပုလါအဘၣ်ထွဲဒီးပုဒီးပုလါပ လာတဖၣ်အဂီၢ်စ့ါကီးန့ါလီု. စးထီၣ်လာ ၂၀၂၀ နံၣ် ထီၣ်သီလံလံန့ါ ပထံၣ်ဒီးန့ါဟူဘၣ်လာတာ်ကစီၣ် သန့တဖၣ်အပူ လာပုအါဂုးထဲသကီးဝဲ (ခိဝုး-၁၉ တာ်ဆါသံသတြိ) အံၤ ရုလီုအသးချ့, ညီဒိ်မးလာ ဟီၣ်ခိ်ဒီးဘၣ် ဒီးတုးယီုလာပကီၢ်ပယီုအပူစ့ါကီး န့ါလီု. ပုကီးဂုးဘၣ်ပုၤဘၣ်ဖုးတာ်ဆါဝဲအံၤ, ဘၣ် ဒီးသဒါလီုအသးဒီး ဘၣ်အိ်စ့ါကီးလာဟံၣ်န့ါလီု. ဖိန့ါအသး ခုၣ်အဲၣ်ယုၣ်လီုခါၣ်သးပုဘၣ်မူဘၣ်ဒါ ထုးထီၣ်ဘိးဘၣ်ရုလီုစ့ါကီးလံာ်လာခုၣ်အဲၣ်ယုၣ်တာ် ပဟီၣ်ကစီၣ်ပူ လာပုကီးဂုးကအိ်ဒီးတာ်ပလီၢ်ပ ဒီးဒီး တြီဆာသကီးတာ်ဆါအံၤ ဖိသးအသုတရုလီု အသးလာဟီၣ်ကစီၣ်အပူတဂုးအဂီၢ်န့ါလီု. တာ်ဆါ အံၤဟ့ၣ်တာ်ကီတာ်ခဲလာပုဟီၣ်ခိ်ဖိအဂီၢ် လီုဆီဒု် တာ်ပုမးမ့ါဆု်အိ်မ့ါဂီုတဖၣ်အဂီၢ်ဒိ်မး ဒီးတနီု န့ါတုးဒု်လဲာ်ဘၣ်မသံလီုအသးအိ်ဝဲဒု်န့ါလီု. ဘၣ်ဆၣ်ပမ့ါကွါကုးလာပကညီကီၢ်ခဲၣ်အပူ လီုဆီ ဒု်တာ်လာပုထူလံဖိအိ်တာ်အလီၢ်န့ါ တာ်ဆါအံၤပ တထံၣ်ဘၣ်လာအရုလီုအသး ဒီးကဲထီၣ်တာ်ကီတာ် ခဲလာအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်ဒီးဘၣ်န့ါလီု.

ပုထူလံဖိမ့ါပုအဖူၣ်အထာသ့ၣ်တဖၣ်လာ အနီၣ်ဂံၢ်စ့ါဒိ်မးလာဟီၣ်ခိ်တဘၣ်အံၤ ဒီးအဝဲသ့ၣ် ထံဖိကီၢ်ဖိနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ဒုးတခီ တာ်ထီၣ်တယာ်ကွါကအိ် ဝဲဒု်အကကွါလွံၢ်ကယာ်တုးယီုကယာ် (၄၀၀-၅၀၀)

အပူန့ါလီု. ပမ့ါထီၣ်သတြီအဝဲသ့ၣ်အနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ဒုး လာဟီၣ်ခိ်ဒီးတဘၣ်ထံဖိကီၢ်ဖိအနီၣ်ဂံၢ်တခီ အဝဲသ့ၣ် ကအိ်ဒု်ထဲ (၆) မုးကယာ်ဘျဲန့ါလီု. ဖိစါပီၢ်တာ် လဲၤခီဖျိပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲအသး, ပုထူလံဖိအမိၢ်ပာ်ဖဲဖု ဟီၣ်ခိ်ကပံာ်တာ်လီၢ်တာ်ကျဲ လာအလာပုထူလံဖိအမိၢ်ပာ်ဖဲ န့ါတာ်အိ်ယာ်ဒီးတာ်မူအါကလုာ်အံၤ ဘၣ်ကွါဆၣ် ဝဲဒီးတာ်ကီတာ်ခဲဒီးတာ်တုးတာ်အကလုာ်ကလုာ်န့ါ လီု. ဖိပစံးတာ်အသး, ပုထူလံဖိဟီၣ်ခိ်ကပံာ်တာ် လီၢ်တာ်ကျဲသ့ၣ်တဖၣ် တာ်ဟံးန့ါဆု်အါလာအတအိ် ဒီးအဝဲသ့ၣ်တာ်ဘၣ်သးဒီးတာ်ဆါတဲာ် (FPIC) လာတ ကွီၣ်ဒိ်မ့ါကျဲဝဲကွါတာ်ဂုးထီၣ်ပသီထီၣ်ဖိအမ့ါဂံၢ်ခိ် ထံးတာ်သ့ၣ်ထီၣ်ဘျီထီၣ်အလီၢ်အကျဲ, ကျဲမ့ါကျဲဘိ, မ့ါကျဲဝဲကွါဟီၣ်ကစီၣ်ဒိ်လီုဆီ, မ့ါကျဲဝဲကွါတာ် သ့ၣ်တာ်ဖုးဒီးတာ်ဘၣ်တာ်ဖိၣ်, ထံတမာ်တာ်တီာ်ကျဲ ဖးဒိ်, တာ်ကုၣ်လဲၤမးကးအိ်သ့ၣ်, တာ်န့ါဟီၣ်လဲာ် ဒီးသုးမ့ါသံၣ်ဘိတာ်မလဲၢ်အိ်ကီၢ်စံးတာ်သ့ၣ်တဖၣ် န့ါလီု. ကညီပုထူလံဖိလာအအိ်ဆိးဖဲကီၢ်သုလု အပူသ့ၣ်တဖၣ်စ့ါကီး ဘၣ်ကွါဆၣ်ဝဲဒီးဘၣ်တူါ ဘၣ်တာ်တုးတာ်ဒီးတာ်ကီတာ်ခဲသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ စးထီၣ် လာမိၢ်ပာ်ဖဲဖုအစါလံလံန့ါလီု.

ပုထူလံဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ကွါဆၣ်ဝဲတုာ် လံတာ်တုးတာ် ဒီးတာ်ကီတာ်ခဲလာအဝဲသ့ၣ်အတာ်အိ် မူအိ်ဂဲၤအပူအါမံၤအါကလုာ်အမဲာ်ညါ, ခိဝုး-၁၉ တာ်ဆါသံသတြိလာအအိ်ထီၣ်အသးဖဲ (၂၀၁၉) နံၣ်အလာ်အံၤ မ့ါတာ်လာအဖုးအိ်ထီၣ်တာ်ပုၤတာ် ဖုးဒီး တာ်တုးတာ်အသီတမံၤလာအဝဲသ့ၣ်အတာ်အိ် ဆု်အိ်ချ့. တာ်အိ်ကူအီုလါဒီးတာ်အိ်မူအိ်ဂဲၤ

အဖီခိန်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၢ်အကျဲလၢအတလၢတပျဲၤ ဇီးဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဘိထီၣ်အမ့ၢ်ကျဲမ့ၢ်ကျဲဘိ ဇီးတၢ်ဆဲးကျိးဆဲးကျးဒီးဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်ခ့ၣ်တၢ်ပုၤတၢ်မၤ ဖဲပစံးတၢ်အသိး တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ဟံၢ်, ကသံၣ်ကသီ, တၢ်ပီးတၢ်လီၤဒီးတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤအယီၤ မ့ၢ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်နီၢ်နီၢ်တမံၤလၢပုၤထူလံၤဖိကတြီဆၢ ဇီးဒီးသဒၢလီၤအသးလၢခိၣ်-၁၉ တၢ်ဆါသံသတြီၣ်အံၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်အသိး, တၢ်ကစီၣ်လၢအချးဆၢချးကတီၢ်ဖဲ, ကွဲလုလီၤ, ကွဲဟူဖျါ, တၢ်ပရၢပစၢ်ဒီးအ့ထၢနဲးစ့ၢ်ကီး တအိၣ်လၢကဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအဂီၢ်ဘၣ်.

တၢ်အဒိလၢမိၢ်ပၢ်ဖဲဖုလၢပုၤသိၣ်လိတ့ၢ်ပုၤလၢ, “မိၢ်စံးကတီၢ်ခ့ၣ်အချ့, ပၢ်စံးကတီၢ်န့ၣ်အချ့, ကတီၢ်မ့ၢ်ပျဲထီၣ်သၢဆံ, တၢ်ကၤန့ၣ်က့ပတသံ.” န့ၣ်လီၤ. အါန့ၢ်အန့ၣ်စံးစ့ၢ်ကီးဝဲလၢ, “အိၣ်ဒုၣ်ကတီၢ်လု, အိၣ်ညၣ်ကတီၢ်ကွဲ,” န့ၣ်လီၤ.

သရၣ်မုၢ်နီၢ်ဘုမ့ၢ်ဖိ, လၢအမ့ၢ်ယိၣ်လိတၢ်မုၢ်တၢ်ခ့ၣ်ကရၢၢ် ပၢ်ဆုတၢ်ကမံးတံၢ်တဂၤစံးဝဲ, “ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤခိၣ်တၢ်ဆါခိၣ်အံၤအယီၤ ပုၤအါဂၤထံၣ်ဘၣ်တၢ်ကီတၢ်ခဲအကလုာ်ကလုာ်လၢတၢ်လဲၤတၢ်ကွဲမ့ၢ်ဂ့ၢ်ဒီးလၢတၢ်အိၣ်တၢ်အိတကပၤမ့ၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ပဝဲပုၤထူလံၤဖိလၢအအိၣ်ဖဲယိၣ်လိတၢ်မုၢ်တၢ်ခ့ၣ်ကရၢၢ်အပူၤတဖၣ် ပတထံၣ်ဘၣ်တၢ်ကီတၢ်ခဲနီၢ်တမံၤဒီးဘၣ်, ဘၣ်မနုၤယီၤလဲၣ် ပအိၣ်ဘၣ်တၢ်လၢပသ့ၣ်လၢတပၣ်ယုာ်ဒီးကသံၣ်ကသီသ့ၣ်တဖၣ်, ပဟးယုအိၣ်ဒုၣ်ဖိညၣ်ဖိလၢထံကျိပုၤ, ပအိၣ်ဒီးပကတီၢ်အီၤန့ၣ်လီၤ.”

တၢ်ဆါဒဲးအံၤတကလုာ်လၢအညီန့ၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သံတၢ်ပျဲၤမုၢ်ကယၤအါလၢပုၤသ့ၣ်က့သးပျဲၤအဂီၢ်အံၤ, ကဲထီၣ်ကဒီးတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်လၢတၢ်ဟံးယာ်ဒီးတၢ်ဒုးမုၢ်ဒုးဂဲၤက့ပုၤထူလံၤဖိအလုာ်လုာ်ထူသန့ဒီးတၢ်ဆဲးတၢ်လၢန့ၣ်လီၤ. ဖဲပစံးတၢ်အသိး, ပုၤထူလံၤဖိလၢအသ့ၣ်က့သးပျဲၤတဖၣ် တၢ်သ့ၣ်ညါပၢ်ပနီၣ်အ

ဝဲသ့ၣ်ဒဲးအမ့ၢ် ပုၤလၢအပၤယာ်က့ပထူလံၤတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ဟံၢ် ဇီးမ့ၢ်နီၣ်ဝံၣ်ခံလၢတၢ်စိာ်မူစိာ်ဂဲၤ ဇီးဟ့ၣ်သါက့ပထူလံၤတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ဟံၢ်ဆူ ဖိလံၤလၢခံတစါန့ၣ်လီၤ.

ခိၣ်-၁၉ တၢ်ဆါသံသတြီၣ်အံၤတကလုာ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သံတၢ်ပျဲၤပုၤနီၢ်ဂံၢ်လၢအကကွဲၢ်ဘျဲၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ဒိဘ့ၣ်ဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်ထံၣ်ကီၢ်ဘိမ့ၢ်အမ့ၢ်ကျိၤဝဲကွဲၢ်တၢ်နးတၢ်ဖျိၣ်ဘၣ်ဆၣ်, ကညီပုၤထူလံၤဖိတဖၣ်ကျးစးဟံးယာ်ပၤယာ်ဒီးဆိးကါက့ပဝဲဒုၣ်မိၢ်ပၢ်ဖဲဖုထူလံၤတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ဟံၢ် လၢတၢ်ခိၣ်ဆၢက့ပတၢ်ဆါသံသတြီၣ်န့ၢ်ဒဲးဝဲဒုၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ခိၣ်ဆၢက့ပ ခိၣ်-၁၉ တၢ်ဆါသံသတြီၣ်လၢအဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်အိၣ်တက့အိတလၢအဂီၢ်တခီ, ကညီပုၤထူလံၤဖိတဖၣ်သ့ၣ်ကျဲၣ်ကျိတၢ်အိၣ်မိၢ်ပျဲၤအမ့ၢ် ဘုဒီး, တၢ်တံၢ်တၢ်ပျိၢ်, ဇီးတၢ်ဒီးတၢ်လၢအကလုာ်လၢအကယၤလၢအဝဲသ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်တၢ်ပျဲၤအလီၢ်အန့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်အသိး, လၢတၢ်တြီဆၢဒီးသဒၢခိၣ်-၁၉ တၢ်ဆါသံသတြီၣ်အဂီၢ်တခီ, ဖဲအဝဲသ့ၣ်လုာ်လံၤထူသန့အိၣ်ဝဲအသိး မၤဝဲတၢ်ဝီၢ်ဟံၣ်ဝီၢ်ယီၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဝီၢ်ဟံၣ်ဝီၢ်ယီၤ, လၢအဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါအီၤဒဲးအမ့ၢ်တၢ်ကၤက့ပဟံၣ်ယီၤအံၤ မ့ၢ်ကညီပုၤထူလံၤဖိအတၢ်ဒုၣ်တၢ်ထုတခါ လၢတၢ်တြီဆၢဒီးတၢ်ဒီးသဒၢတၢ်ဆုးတၢ်ဆါ, တၢ်တဂ့ၢ်တဝါ, ဇီးတၢ်တတၢ်တနါန့ၣ်လီၤ.

ထူလံၤတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ဟံၢ်ဘၣ်ထွဲဒီးကသံၣ်သ့ၣ်ဂံၢ်ဝၣ်စဲလၢတၢ်ဒီးန့ၢ်အီၤလၢပျဲၤပုၤစ့ၢ်ကီး တၢ်ဆိးကါအီၤခိၣ်ဖျိတၢ်ကျဲ အီၤ, ချီအီၤ, စုၣ်အီၤ, လုၣ်ဘံအီၤ လၢတၢ်ကဒီးသဒၢသးလၢတၢ်ဆုးတၢ်ဆါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဆါတၢ်ဘၣ်က့ဘၣ်ကဲ, တၢ်သံတၢ်ပျဲၤဒီးပုၤဘၣ်ကွဲၢ်ဆၢခဲဒဲးဒီးတၢ်ဆါနးနးကလဲၣ်အိၣ်ဝဲဒုၣ်အါမးဘၣ်ဆၣ်, ခိၣ်ဖျိတၢ်ဟံးယာ်ပၤယာ်က့ပမိၢ်ပၢ်ဖဲဖုထူလံၤတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ဟံၢ် ဇီးတၢ်လုာ်တၢ်လုာ်လၢအအိၣ်ယုာ်ဒီးတၢ်န့ၢ်အံၤ မ့ၢ်ကျဲတဘိလၢအဟံၣ်ဖျါထီၣ်က့ပဝဲဒုၣ် ကညီပုၤထူလံၤဖိတဖၣ်အိၣ်ဒဲးဒီးသးလၢအတုၢ်န့ၢ်ခိၣ်ကျဲၤ လၢတၢ်ခိၣ်ဆၢက့ပ ခိၣ်-၁၉ တၢ်ဆါသံသတြီၣ်လၢအရၢလီၤအသးသက့ဟီၣ်ခိၣ်တဘ့ၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ. ■

သွန်ပျာ်တပင်လီဒိပျာ်ဘဉ်

မုရု

လါ ပျာ်လံလံန့ၣ် ပျာ်ထူလံဖိဒီးပျာ်လီၣ်က
 ဝီဖိအိၣ်လါဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဘဉ်တဖၣ် အိၣ်
 မူသကိးဝဲဒီးသွန်ပျာ်ဒီး အဝဲသွန်ဒီးသန့လီၣ်သးယၢ်
 ခိယၢ်ခိန့ၣ်လီၣ်. ပျာ်ထူလံဖိဒီးပျာ်လီၣ်ကဝီဖိအိၣ်
 တၢ်အိၣ်ဒီးအတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူလီၣ်တဖၣ် အါတက့ၢ်
 ဟဲလဲသွန်ပျာ်အယီၣ် ဒ်သိးတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်သွန်တဖၣ်
 အံၤကအိၣ်ကအိၣ်ခိးအဂီၢ်ဒီး သွန်ပျာ်တဖၣ်သုတဟး
 ဂုၢ်ဟးဂီၢ်အဂီၢ် ပျာ်ကညီတဖၣ်ကဟုကယၢ်ဒီးကတဲာ်
 ကတီၢ်ဝဲသွန်ပျာ် ဒ်အဝဲသွန်ပျာ်ထူလံဖိအိၣ်သွန်ညါ
 အတၢ်လဲခိဖျိအိၣ်ဟ်အသိးန့ၣ်လီၣ်. ဒ်န့ၣ်အသိး ပျာ်
 ကညီထူလံဖိဒီးပျာ်လီၣ်ကဝီဖိအိၣ်လါ ကီၢ်ပယီၣ်သွန်
 တဖၣ်စ့ၢ်ကိး သွန်ပျာ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ မိၢ်န့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်အိၣ်ယၢၤ
 (Mother Nature) လါအမ့ၢ်တအိၣ်တသ့ဘဉ်လါ အဝဲ
 သွန်အတၢ်အိၣ်မူလဲတရံးသးအဂီၢ်န့ၣ်လီၣ်. သွန်ပျာ်န့ၣ်
 ဟ့ၣ်ထီၣ်ဝဲ အဝဲသွန်ဂံၢ်ခိၣ်ထံးနီၢ်ခိအတၢ်လိၣ်ဘဉ်ဒ်
 အမ့ၢ် တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်, ကသံၣ်ကသီ, ဒီးတၢ်အိၣ်ကစု
 လီၢ် လါလါပျဲပျဲလါအတလၢ်ကျိၣ်လၢ်စ့ဘဉ်န့ၣ်လီၣ်.

သွန်ပျာ်အရုဒိၣ်ဒ်လဲၣ်န့ၣ် ပျာ်ကညီထူလံဖိ
 ဒီးပျာ်လီၣ်ကဝီဖိတဖၣ်သွန်ညါဝဲအဂ့ၢ်ကတၢ်န့ၣ်လီၣ်.
 လါတၢ်န့ၣ်အယီၣ် ယီၢ်မကျိပျာ်လီၣ်ကဝီဖိ လါအအိၣ်
 ဆိးလါယိၣ်လိၣ်ကျိအမ့ၢ်န့ၣ်တကပၤ, ဖၣ်အန့ၣ်ကီၢ်
 ဆၣ်, ကညီကီၢ်စဲၣ်, ကရၢကရိထီၣ်သးဒီးမဲဝဲတၢ်ဖိပြု
 တၢ် လါအသ့ဝဲတၢ်ဖိးတၢ်ညဉ်, တၢ်ဒီးတၢ်လၢၣ် လါအ
 ဟဲလဲလါပျာ်ဒီးဟံၣ်ကရၢပျာ်တဖၣ်န့ၣ်လီၣ်.

ဘဉ်ယးဒီးတၢ်ဖိပြုတၢ်တဘျီအံၤအတၢ်ပညိၣ်
 န့ၣ်နီၢ်ဖိခုၣ်မူ စံးဝဲလါ, “ပတၢ်အိၣ်မူပျာ်အံၤ အိၣ်ဒီး
 သွန်ပျာ်လီၣ်မ့ၢ်ခါ ပဒုးသွန်နီၣ်ထီၣ်က့ၢ်ပသးဒီးဖိဒ်ဖိ
 သွန်တဖၣ်လါ ပလုၢ်လၢ်အတၢ်ယုအိၣ်ယုအိၣ်တၢ်လါ
 သွန်ပျာ်ပျာ် သုတဟါမၢ်အဂီၢ်, တဘဉ်ပျာ်အိၣ်တၢ်လါ
 တၢ်ချာအဂီၢ်အမဲၣ်ညါ တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်ဟဲလဲသွန်ပျာ်အံၤ
 ဂ့ၢ်လါပတၢ်အိၣ်ဆုၣ်အိၣ်ချာ အယီၣ် ပမၤအိၣ်မိၢ်, ဒ်သိးက
 စံးဘျူးစံးဖျိၣ်က့ၢ်သွန်ပျာ်လါအဟ့ၣ်ထီၣ်မၤစၢ်အဝဲသွန်
 အတၢ်လိၣ်အဖိခိၣ် သးအိၣ်မၤလါကဝီက့ၢ်သွန်ပျာ်တၢ်
 ဘျူးတၢ်ဖျိၣ်လါတၢ်ဖိပြုတၢ်န့ၣ်နီၢ်ဖိခုၣ်မူ စံးဝဲန့ၣ်လီၣ်.”

ယီၢ်မကျိပျာ်လီၣ်ကဝီကညီထူလံဖိတဖၣ်ဟးယုအိၣ်သွန်ပျာ်တၢ်ဟးထီၣ်ဒီးဟးကဝဲအိၣ်ဆ့ၣ်ဖိသဒိၣ်ဖိလါကဖိပြုတၢ်အဂီၢ်. တၢ်ဂီၢ်-ခုစဲာ်

တၢ်ဖိပြုတၢ်တဘျီအံၤ ပုၤလၢအန့ၢ်လီၤပြုတၢ် အိၣ်ဝဲ (၁၇) ကရူၢ်, တကရူၢ်န့ၣ်ပုၤဟ်ဝဲ (၄) ဂၤဒီး (၅) ဂၤ, ဒီးတၢ်အံၤပၣ်ယုၣ်ဝဲ သးပုၤဒီးသးစၢ်တဖၣ်န့ၣ် လီၤ. တချးဒီးလၢတၢ်ဖိပြုတၢ်စးထီၣ် အမဲၣ်ညါ (၁) သီန့ၣ် ပုၤလၢကန့ၢ်လီၤတၢ်ပြုတဖၣ် ဘၣ်ကတၢၤကတၢၤ တၢ်ဖိတၢ်လံၤအမ့ၢ် တၢ်ဒီးတၢ်လၣ်, တၢ်ဖံးတၢ်ညၣ်ဒီး တၢ်ပီးတၢ်လီၤအဂုၤအဂၤအဖီခိၣ် ကရူၢ်တနီၤ လဲၤယုၣ်ဝဲ တၢ်ဒီးတၢ်လၣ်လၢပုၤဖုၤဒီး တနီၤနီၤလဲၤယုၣ်ဝဲ, ညၣ်, ချိၣ်လၢ ထံကျိ, နိၣ်ပုၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ပုၤအဂၤတဖၣ် က ဟံးန့ၣ်ဝဲတၢ်ဒီးတၢ်လၣ်လၢအသ့ၣ်ဝဲလၢကရၢၢ်ပုၤဒီးထီၣ်, ဆီ, ထိး လၢအဘျီဝဲလၢဟံၣ်ကရၢၢ်ပုၤန့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်ဖိပြုတၢ်အပူၤ ပကထံၣ်ဘၣ် ပုၤန့ၣ်လီၤ ပြုတၢ်ဖိတဖၣ်ဖိဝဲဒၣ် ကညီတၢ်အိၣ်တၢ်အီၤအကလုာ် ကလုာ် လီၤဆီဒၣ်တၢ်ကညီလီၤကဝီၤဖိအတၢ်အိၣ်တၢ် အီၤအမ့ၢ်တၢ်ကပိာ်အကလုာ်ကလုာ်, ကသုထံအက လုာ်ကလုာ်, ဒီးတၢ်ဒီးတၢ်လၣ်ဒီးတၢ်ဖံးတၢ်ညၣ်တၢ် စံၢ်ပါအကလုာ်ကလုာ် တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲတၢ်ဖိဝဲကညီ လီၤကဝီၤတၢ်ဖိအကျါ တၢ်ကပိာ်န့ၣ်ပကထံၣ်ဘၣ်အါ ကတၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဖိဝဲတၢ်ကပိာ်န့ၣ် ကရၢၢ်တဖုဒီးတဖု ပၤန့ၣ်ဝဲ, ဒီးသ့ဝဲတၢ်ဖိတၢ်လံၤအမ့ၢ်တၢ်ဒီးတၢ်လၣ်, တၢ်ဖံးတၢ်ညၣ် တဒ်သိးလိာ်သးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. “ယါယါ သ့ၣ်ကသုန့ၣ် မ့ၢ်ဝဲဒၣ်တၢ်ဖိယၢၣ်ကသုနီၤ ကသုတခါ အံၤန့ၣ်ဒ်သိးတၢ်ကပိာ်လီၤ ဒ်သိးတၢ်ကပိာ်သန့ၣ်ကုပုၤ ဖိယၢၣ်အီၤ ဟုသးန့ၣ်ပုၤတစုၣ်လီၤဘၣ် ပုၤဝဲအီၤ. ပုၤ ဝဲအီၤဝဲမး ပုၤဆုအီၤ. တဒ်သိးဘၣ် နမ့ၢ်ကွၢ်ကသုဒု ဒ်သိးသိးလီၤ တၢ်မ့ၢ်နမ့ၢ်အိၣ်ဒုတဒ်သိးဘၣ် မၤသး အရီၣ်, အနာကွၢ်တစဲး. ဝံၤဘျီ ယါယါကသုပုၤအံၤန့ၣ် အပၣ်ဝဲဒၣ် ဘီၣ်, ကုၤဘျၢၣ်, ကုၤသပၤဖိ, ကုၤတၢ် ညၣ်, နီၣ်တိၣ်ပျိၣ်ဒီး, သူလုၤဖျိၣ်, ရၣ်ပိးဒီး, ပီၣ်ဖိဝါ ပျိၣ်, မ့ၢ်တၢ်ဖံးတၢ်ညၣ်ဒု ပၣ်ဝဲဒၣ် ဆီညၣ်, ဆွဲၣ်, သဒီၣ်, ညၣ်.” တၢ်အံၤမ့ၢ်ဝဲ မ့ၢ်ဂံၢ်လုၤလုၤရဲၤပြးဝဲအ ကသုလၢ အဟဲဖိဝဲလၢတၢ်ဖိပြုတၢ် တဘျီအံၤန့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်ကရူၢ်တနီၤနီၤန့ၣ် သ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်ဝဲ မိၢ်ပၢ်ဖံ ဖုကသုလၢအဂုၤဒီးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချုတဖၣ်ဒီး ယုထာ ဖိဝဲလၢတၢ်ပြုတဘျီအံၤန့ၣ်လီၤ. နီၢ်မူဝီၤကီၤ တဲပြးသု လုၤကီၤဝဲၤ ဘၣ်ပးအကသုလၢအမိၢ်ပၢ်ဖံဖုဖိန့ၣ်အဝဲ သ့ၣ် ဖဲအဆိးက့ဝဲတဘျီလၢလၢလၢ “ပဝဲပုၤကညီဖိအံၤ အိၣ်ဒီးပလုာ်ပလုာ်မ့ၢ်ခါ. ပမ့ၢ်အိၣ်တဆူၣ်ဘၣ်န့ၣ် ပက ဘၣ်ကွဲကလၢ ပမိၢ်ပၢ်ဖံဖုတဲပၣ်ပုၤဒ်န့ၣ်. လၢပကမၤဝဲ တၢ်ကွဲကလၢအဂီၢ် ပချီထီၣ်ဝဲဆီချီထံ ဝံၤဘျီ ပပၣ် လီၤဆီချီဒီဘုၣ်န့ၣ်လၢကီၢ်လဲၢ်ပုၤ ယုာ်ဒီးလုာ်ဒီးထံ. ဘျီပမိၢ်ပၢ်ဖံဖုကွဲန့ၣ်ဝဲပကလၢ. တၢ်ကွဲကလၢဝံၤန့ၣ် ပဟံးန့ၣ်ဝဲဆီဒီဘုၣ်အံၤဒီး အဲးဆံးလီၤတက့တက့ဝံၤ ပစံၢ်ပါကွဲဝဲလၢ ပသၢဂီၤသ့ၣ်, ပြးလၣ်, ပနီၤကွဲသ့ၣ်, မိၢ်ဟဲသ့ၣ်, သိ (cooking oil) သ့ၣ်တဖၣ်ဝဲ ပအိၣ် အီၤလၢမ့ၢ်.” နီၢ်မူဝီၤကီၤစံးဝဲလၢ ပုၤသးပုၤလၢညါန့ၣ်ဝဲ လၢ ဆီချီထံန့ၣ် ဂုၤဝဲတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချု အဂီၢ်ဒီး ဖိဒံဖိ သ့ၣ်အိၣ်မ့ၢ်တဆူၣ်ဘၣ်မ့ၢ်ဂုၤ, ပုၤမ့ၢ်လုာ်တၢ်တမံၤဂုၤတ မံၤဂုၤ, တၢ်ကွဲကလၢမ့ၢ်ဂုၤ ပုၤသပုၤလၢအဝဲသ့ၣ်လီၤကဝီၤ န့ၣ် ကချီဝဲဆီချီထံလၢကဂုၤမၤဝါကွဲတၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပုၤသးပုၤတဖၣ် ဟဲဖိပြုဝဲကသုလၢလီၤကဝီၤ အလုာ်အလၢဟဲဟ်လၢထံးတၢ်ညါအသိးဘၣ်ဆၣ် မ့ၢ် ပုၤသးစၢ်တဖၣ် တ့ဖိဝဲကသုဒ်ချးဆၢချးကတီၢ်ဒီးခ့ၤခါ ခဲအံၤန့ၣ်လီၤ. “ပတၢ်အိၣ်တၢ်အီၤကျးအံၤဒု ပမ့ၢ်ကွၢ်န့ၣ် လီၤကၢ်ပုၤထံဂၤကီၢ်ဂၤအိၣ်စ့ၣ်မီၤ. သန့ၣ်က့ပသ့ဝဲတၢ် ဖိတၢ်လံၤဒုတလီၤဂၤဒီးအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်မီၤ ပသ့ဝဲဒၣ်ပကစၢ် တၢ်လီၤဟးထီၣ် သ့ၣ်ဒီးဝဲဒီးလၢပမိၢ်ပၢ်အိၣ်ဟုးပုၤ ပမ့ၢ်သုတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ မ့ၢ်ကသုအရီၢ်သ့ၣ်, အဝံၣ် အဆၢသ့ၣ်မ့ၢ်ကလီၤမၢ်စ့ၢ်ခါ. ပအဲၣ်ဒီးမၤကွၢ်မီၤ.” စီၤခဲၣ် စံးဘၣ် သုလုၤကီၤဝဲၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်လၢပုၤ သးစၢ်တဖုအံၤဖိဝဲန့ၣ် ကိးန့ၣ်ဝဲအမံၤလၢ ဖိၣ်သ့ၣ်ခါပုၤ ဘီၣ်ချိၣ်စံၢ်ပါန့ၣ်လီၤ. တၢ်စံၢ်ပါအံၤ တၢ်ဖိတၢ်လံၤအ မိၢ်ပုၤလၢအဝဲသ့ၣ်ပၤန့ၣ်ဝဲန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ ဘီၣ်ဒီးချိၣ်, ဒီးစံၢ် ပါယုာ်ဝဲဒီးတၢ်နာမုၤနာဆီအကလုာ်ကလုာ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်စံၢ်ပါအရီၢ်အံၤ ဆံၣ်, ဆၢ, ဟီ, ဟဲ ဒီးပုၤမ့ၢ်အိၣ်

န့ၣ်ကဟကနုယုာဲဒီး ဒ်သိးတၢ်စံာ်ဃါအံၤ ကထုးန့ၢ်ပု သူၣ်ပုသးအဂီၢ် ကသူလံလံလၢလၢန့ၣ်လီၤ. ခိဖျါလၢပု သးစၢ်သ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်ဆိကမိၣ်မ့ၢ်တၢ်ဒီးတၢ်ဒုးကဲ ထီၣ်တၢ်အသိသ့ဒီး စိၣ်ကဖိထီၣ်ဝဲ လီၢ်ကဝီတၢ်အိၣ် တၢ်အိအဖိခိၣ် အဝဲသ့ၣ်ကရူၢ် မၤန့ၢ်ဝဲခိၣ်ဖး (၁) လၢ တၢ်ဖိပြုတၢ်တဘျီအံၤန့ၣ်လီၤ.

လၢပုလီၢ်ကဝီဖိအဂီၢ် တၢ်ဖိပြုတၢ်တဘျီအံၤ အတၢ်ပညိၣ်ခိၣ်သ့ၣ်န့ၣ် တမ့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်ဟဲဖိပြု တၢ်ဒီးကဒီးန့ၣ်ဘၣ်ခိၣ်ဖးတဖၣ်ဘၣ်. မ့ၢ်တခိ ဒ်သိး ကဒုးသ့ၣ်ညါပုကညီသ့ၣ်တဖၣ်လၢ သ့ၣ်ပုၢ်အတၢ်ရူ နီၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်တၢ်အိၣ်မုအဂီၢ်ဒီး တၢ်အိၣ်တၢ်အိလၢ အဝဲသ့ၣ်ဒီးန့ၢ်ဝဲလၢသ့ၣ်ပုၢ်ဒီးလီၢ်ကဝီပုသ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ် တလၢၣ်ကျိၣ်လၢၣ်စ့ဘၣ်အဖိခိၣ် ဂုလၢအဝဲသ့ၣ် တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. မုၢ်ဂါနီၢ်စံးဝဲလၢ “ပဖံ ပဖုလၢညါန့ၣ်အိၣ်မုတုၤလၢအန့ၣ် တကယၤ, တကယၤ

ဘျဲၣ်. အဝဲသ့ၣ်တဲပုလၢ မ့ၢ်ဖိအိၣ် ကုတၢ်ညၣ်ဒီးထိး ညၣ်န့ၢ် ဂုလၢတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ ဒီးအိၣ်မုကယံာ်ဝဲ မိၤ.” တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ မ့ၢ်တၢ်အရူဒိၣ်လၢပုကိးဂု ဖဲးအဂီၢ်ဘၣ်ဆၣ် မ့ၢ်ယီၢ်မၤကျိၣ်ပုလီၢ်ကဝီဖိအဂီၢ် သ့ၣ်ပုၢ်အတၢ်အိၣ်ကအိၣ်ခိးန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်ကရူဒိၣ်က တၢ်ဒီး လၢသ့ၣ်ပုၢ်အိၣ်ကအိၣ်ခိးဝဲအယီၤ နၢ်ဝဲလၢအ ဝဲသ့ၣ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ ဒီးအတၢ်အိၣ်မုအတၢ်လဲၤတ ရံးသးစ့ၢ်ကိး ကအိၣ်ကအိၣ်ခိးဝဲန့ၣ်လီၤ. လၢလံာ်တၢ် အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ တဘျီပု ကွဲးဝဲလၢ ပုကညီလၢကီၢ်မုၢ် န့ၣ်ဒီးပုအိၣ်လၢရုတဖၣ် ဒ်သိးကဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ် အိၣ်တၢ်အိ လၢအပုပျဲးဒီးကဲကသံာ်ကသီ မ့တမ့ၢ် အီဘၣ်, န့ဆၢၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ဘီ, တၢ်သူးတၢ်သ့ၣ်အဂီၢ် ဘၣ်ပုဟ့ၣ်ဝဲကျိၣ်စ့အါအါဒၣ်လဲာ် ပုဟ့ၣ်ဝဲကဲန့ၣ် လီၤ. လၢတၢ်အံၤအဖိခိၣ် ပထံၣ်သ့ၣ်ညါသ့လၢ တၢ်အိၣ် ဆူၣ်အိၣ်ချ့ န့ၣ် အရူဒိၣ်န့ၢ်ကျိၣ်ဇိးစ့ဇိးန့ၣ်လီၤ.

ယီၢ်မၤကျိၣ်ကညီထုလံးဖိတဖၣ်ကတဲာ်ကတီၢ်တၢ်ဒီးတၢ်လၢၣ်ဒီးတၢ်လၢအယုန့ၢ်ဝဲလၢပုၢ်ပုတဖၣ်လၢကဖိပြုတၢ်အဂီၢ်. တၢ်ဂီၤ-ခုစၢ်

ပျလီၤမၤကျိၤလီၤကဝီၤဖိတဖၣ် နီၤသိးကဒီးန့ၣ် ဘၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်အီၤလၢအန့ၢ်ဂံၢ်န့ၢ်ဘါဒီးဂုၤလၢတၢ်အိၣ် ဆူၣ်အိၣ်ချူ ထီၣ်အဂီၢ် အဝဲသ့ၣ်ဟူးဂဲၤထီၣ်ဒီးကတဲာ် ကတီၤဝဲ အသ့ၣ်ပျၢ်ဒီးလီၤကဝီၤ စးထီၣ်လၢ (၂၀၁၇) နံၣ်ဖဲ ဒီပနံၣ်တဖၣ် အိၣ်ဒီးတၢ်တိာ်ကျဲၤဖးဒိၣ်လၢက ဟဲတ့ထီၣ် တၢ်တုၤထီၣ်လီၤမ့ၣ်အူၤဖိကဟၣ်ဖးဒိၣ်လၢ အသ့ၣ်လၢသ့ၣ်လး လၢအဝဲသ့ၣ်ဟီၣ်ကဝီၤပျၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်တိာ်ကျဲၤဖးဒိၣ်အံၤမ့ၢ်ဟဲကဲထီၣ်န့ၣ် တၢ်ဟးဂူၣ် ဟးဂီၤအကလုာ်ကလုာ် လီၤဆီၣ်ဒၣ်တၢ် ပျလီၤကဝီၤဖိ အတၢ်လုာ်အိၣ်သးသမုၤအလီၤဒီးအတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချူ န့ၣ်လီၤ. လၢန့ၣ်အမဲာ်ညါ ယီၤမၤကျိၤလီၤကဝီၤအံၤ အိၣ် သ့ၣ်လီၤသးလၢ ယိၣ်လိာ်ကျိၤထံထၣ်တကပၤ လၢတၢ် ကတ့ထီၣ်ဝဲ ထံတမၢၣ်ဖးဒိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢ တၢ်န့ၣ်အယိၤ ယီၤမၤကျိၤလီၤကဝီၤအံၤ အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢတၢ် မၤပျံၤမၤဖးလၢတၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်အါမံၤအဖိလၢအ ကလုာ်ကလုာ်န့ၣ်လီၤ.

ပျလီၤမၤကျိၤအတၢ်ကတဲာ်ကတီၤအတၢ်ဟူး တၢ်ဂဲၤသ့ၣ်ပျၢ်အံၤ တမ့ၢ်တၢ်အသီဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ညီန့ၢ် န့ၣ် ပျကညီထူလံၤဖိဒီးလီၤကဝီၤဖိတဖၣ်န့ၣ် ကအိၣ် မုၤသကိးတပူၤယီၤဒီးသ့ၣ်ပျၢ်ဒီး ကတဲာ်ကတီၤဝဲသ့ၣ်ပျၢ် နီၤအဝဲသ့ၣ်အတၢ်သ့ၣ်ညါတၢ်လဲၤခီဖျိအိၣ်လၢလၢပျၢ်အ သိးလံ န့ၣ်လီၤ. သနာ်က့ အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ကတဲာ်ကတီၤ ဝဲသ့ၣ်ပျၢ်ဒီးလီၤကဝီၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် ပျဂုၤပျဂုၤလၢတ မ့ၢ်ပျထူလံၤဖိဒီးပျလီၤကဝီၤဖိတဖၣ် တသ့ၣ်ညါဒီးတ နၢ်ဟံၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယိၤ ယီၤမၤကျိၤလီၤက ဝီၤ ဘၣ်စးထီၣ်ဟူးဂဲၤဒီးကတဲာ်ကတီၤဝဲအဝဲသ့ၣ်လီၤ ကဝီၤဒီးသ့ၣ်ပျၢ်လၢအိၣ်ဒီးအကျိၤအကျဲၤလီၤတၢ်လီၤဆဲး နီၤသိးပျကထံၣ်သ့ၣ်ညါဒီးဟံၢ်ပနီၣ်ပျလီၤကဝီၤအတၢ် ပၤဆုၤရဲၣ်ကျဲၤတၢ်န့ၣ် ဘၣ်လီၤဘၣ်စးဒီးဂုၤလၢတၢ်က တဲာ်ကတီၤဝဲသ့ၣ်ပျၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်ဘီၤမ့ၢ်စၢ ဖျိၣ်ကရၢ ယုထံၣ်ဒီးစံးဝဲစ့ၢ်ကိးလၢ ပျထူလံၤဖိအတၢ် သ့ၣ်ညါနၢ်ဟံၢ်ဒီးအတၢ်ကတဲာ်ကတီၤသ့ၣ်ပျၢ်တဖၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ဝဲကျဲတဘီအကျါလၢ တုၤလီၤတီၤလီၤဒီးကဲဘျးကဲ

ဖျိၣ်လၢ တၢ်ယုၣ်လီၤဘျါလီၤက့ၤ တၢ်ကသ့ၣ်ကသံးတၢ် ဆီတလဲလၢဟီၣ်ခိၣ်ချာဒီတဘျီအံၤန့ၣ်လီၤ.

နီၤသိးပျထူလံၤဖိဒီးပျလီၤကဝီၤဖိကအိၣ်မုၤသ ကိးဘၣ်တပူၤယီၤဒီးသ့ၣ်ပျၢ် ဒီးကဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်တၢ် အီၤလၢအန့ၢ်ဂံၢ်န့ၢ်ဘါ. ဒီးတၢ်အိၣ်မုၤလၢဟီၣ်ခိၣ်ချာတ ဘၣ်ဟးဂူၣ်ဟးဂီၤခီဖျိလၢ တၢ်ကသ့ၣ်ကသံးတၢ်ဆီ တလဲ လၢပဝဲပျဟီၣ်ခိၣ်ဖိဒၣ်ဝဲဒုးကဲထီၣ်တဂ့ၤအသိး န့ၣ် ပဝဲကိးဂၤဒဲးပကဘၣ်ကတဲာ်ကတီၤက့ၤသ့ၣ်ပျၢ်နီၤ ပမၤသ့အသိးန့ၣ်လီၤ. လၢန့ၣ်အမဲာ်ညါ ပကြးဆီၣ်ထွဲ မၤစၢပျထူလံၤဖိဒီးပျလီၤကဝီၤဖိလၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်က တဲာ်ကတီၤဒီးတၢ်ဒီသၤက့ၤ သ့ၣ်ပျၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ■

ယီၤမၤကျိၤကညီထူလံၤဖိတဖၣ်ကတဲာ်ကတီၤတၢ်ဒီးတၢ်လုာ်ဒီး တၢ်လၢအယုန့ၢ်ဝဲလၢကဖီပြုတၢ်အဂီၢ်. တၢ်ဂီၤ-ခုစါ

ယီၤမၤကျိၤကညီထူလံၤဖိတဖၣ်ဖီပြုတၢ် ကဟီၣ်ဒီးထူလံၤကသ့အဂုၤအဂၤအါမံၤ. တၢ်ဂီၤ-ခုစါ

တဟိဝါ

(Albino muntjac: *Muntiacus muntjac*)

သုလှကီရု

ဆည် ဖိကီဖိလအမုာ်တဟိတကလုာ်အံ၊ တာ်ထံာ်န့ါအီအါမးလကညီကီာ်စဲာ်၊ ကီာ်ပယီအပူအါမးလီ၊ ဘာ်ဆာ်ဒီးတဟိလပကဟဲမလိအါထီာ်အာ်အိာ်သးလအဂ့ါန့ါမုာ် တဟိဝါ၊ လီစာလတဟိဂါအကလုာ်လအဘာ်တာ်ထံာ်န့ါအီလကညီကီာ်စဲာ်အပူ ဒီးတဟိတကလုာ်အံကဲာ်ဒဲာ်ဒိာ်မးန့ါလီ၊

တဟိအကလုာ်အဂ့ါအထာ်အိာ်ခဲလာ် ၁၂ ကလုာ်လဟိာ်ခိာ်ဒီးဘုာ်ဒီးမုာ်ညီန့ါလကညီကီာ်စဲာ် ကီာ်ပယီအပူန့ါ တာ်ထံာ်န့ါဘဲဒဲာ်အါလတဟိဂါ၊ တဟိလးလီ၊ ဘာ်ဆာ်မုာ်တဟိဝါန့ါတာ်ထံာ်န့ါ အီထဲာ်ကျီလပူကျီလန့ါလီ၊ ဒဲန့ါအသိးပုသးပု အါကစံာ်ယဲာ်လ တဟိဒိာ်န့ါန့ါအိာ်စ့ါကီာ်စဲာ်ဘာ်ဆာ်ခဲအံန့ါတာ်ထံာ်လဘာ်လီ၊

တဟိဝါအိာ်ဆိးလီဒီးတာ်ထံာ်ညီန့ါအလီ - ဆာ်ဖိကီဖိထူလံတကလုာ်အံ၊ အိာ်ဘဲဒဲာ်လကီလလသု ကီာ်၊ ဖြိာ်လကုာ်၊ ကီာ်ပယီ၊ ဘာ်ယဲးန့ါ၊ အ့ါဒိာ်နံာ်ကီာ်ဒီးတရူးကီာ်န့ါလီ၊ တာ်ထံာ်န့ါစ့ါကီာ်လတဟိလီကစီဖုာ်အလီဒဲအမုာ် ဟ့ါမါလံယါလအအိာ်လန့ါဖိလဒီးဘူဒါ ဟိာ်ကဝါန့ါလီ၊ တဟိဝါတကလုာ်အံ၊ အါတက့ါအိာ်ဆိးဘဲဒဲာ်တာ်လီလသုာ်ထုာ်ဝာ်အါအလီန့ါလီ၊

နီာ်ခိက့ါကီာ်တာ်အိာ်ပျါ - တဟိတကလုာ်အံ၊ ဆံးန့ါဒီးတဟိအကလုာ်အဂ့ါ ဒီးအမိာ်ပျါကဒိာ်န့ါထံာ်ဟိာ်ခိာ်တစဲး၊ အမဲာ်ကီာ်ဖုာ်ဒီးဆံးဝဲ၊ အဖါန့ါအိာ်ဒီးအနာ်လအမးဒီးက့ါလီတစဲးဖဲအခိာ်သုာ်ပံ၊ မုာ်အမိာ်န့ါအနာ်တအိာ်ဘာ်အိာ်ဒဲာ်အခိာ်ဘိာ်တစဲး

လီ၊ အနာ်န့ါအဆုာ်ကးဘာ်အီတကပိာ်မးအနာ်အလဲထီာ်န့ါလီ၊ ဘာ်ဆာ်မုာ်တဟိဝါအဖါန့ါအနာ်အလဲထီာ်လအခိာ်ထံးအခိာ်သုာ်လီလီ၊ အနာ်အကပိာ်န့ါအဆုာ်တကးဘာ်အီဘာ်၊ တဟိ (တဟိ) အနာ်စးထီာ်ကမိာ်ထီာ်ဒီးဒိာ်ထီာ်ဖဲအသးပျဲထီာ် ၂၅ နံ (၆ လါ) အဆာ်ကတီာ်န့ါလီ၊ စးထီာ်လအခိာ်သုာ်ပံဒီးတုာ်လအမဲာ်ကီာ်စိးခဲန့ါ အထီအိာ်ဝဲ ၇၇-၉၁ ဝဲာ်ဒိာ်မံာ်ထာ် (၂.၅-၃ ခိာ်ယီ) မုာ်ထဲဒဲာ်အမဲာ်ကီာ်န့ါထီာ် ၁၃-၁၈ ဝဲာ်ဒိာ်မံာ်ထာ် ဒီးအဖဲဘာ်ခိာ်ကစီထီာ်ထီာ်ဒဲာ် ၄၅-၅၂ ဝဲာ်ဒိာ်မံာ်ထာ် န့ါလီ၊ တဟိဝါတဒုန့ါအစီယာ် ၁၂ ကံလိကြါ ဒီးအစီယာ်အါကတီာ် ၁၆ ကံလိကြါန့ါလီ၊ တဟိအဖါန့ါမလီာ်အကလုာ် (ကိးပယူ) မုာ်တမုာ် ဟ့ါပလီာ်တာ်ဖဲတာ်တမဲာ်မဲာ်ကဟဲမတံာ်တာ်၊ မပျဲမပုးအီဒီးမဖါအီ မုာ်တမုာ် ဖဲအဝဲသုာ်လုာ်မိာ်လုာ်အါအကတီာ်န့ါလီ၊

တဟိဝါလဘာ်တာ်ထံာ်န့ါဖဲကညီကီာ်စဲာ်၊ မုာ်ကြီာ်ကီာ်ရှာ်တာ်ဂါ-ခဲာ်

■ ဟ်ဒူထီရီ ■

မှတစ်ပါးတစ်ခါကိးအါကတော်ဖဲအဖိဆံးအခါလီ၊ ဆီဒ်တော်အဖိမုာ်ဟးယံးဒီးအီမုာ်ဂု၊ လီမုာ်မုာ်ဂုအဆာကတီာ်န့ၣ်လီ။

တဟ်ဝါတကလုာ်အံၤ အခိၣ်မုာ်ဆံးဒိၣ်န့ၣ်ဒီး တဟ်အကလုာ်အဂၤ ဒီးအခိၣ်မုာ်န့ၣ် အဒိၣ်အိၣ်ဝဲ ၂.၅ စဲၣ်ဒိၣ်မံထာ်ဒီးအထီအိၣ်ဝဲ ၃-၄ စဲၣ်ဒိၣ်မံထာ် န့ၣ်လီ။

အသးသမူ - တဟ်အဖါလတ်ဘုၣ်အအီ၊ မုတမုာ် တာ်ဘုၣ်ကွာ်ကီအီလါဆာ်ဖိကီာ်ဖိကရါတဒု အသး သမူထီဝဲ ၁၆ နံၣ်ဒီးမုမုာ်အမိာ် န့ၣ်အသးသမူထီဝဲ ၂၀ နံၣ်, ဘုၣ်ဆာ်ညီန့ၣ်မုာ်အိၣ်ဒီးဒိၣ်ထီၣ်ဒုၣ်ဒ်န့ၣ်ဆာ် အသးလါပုာ်လါကျါန့ၣ် မုမုာ်အဖါန့ၣ် အသးသမူကတဲ ၁၀ နံၣ် ဒီးမုမုာ် အမိာ်န့ၣ်မူဝဲ ၁၃ နံၣ်န့ၣ်လီ။

တၢ်အိၣ် - ညီန့ၣ်တဟ်တဖၣ်ဟးယုအိၣ်အဆာ်ဒိတ နံၤကျါ ညီန့ၣ်အိၣ်သ့ၣ်ဒီးဝဲလုာ်ဒီးတၢ်ထုၣ်တၢ်ဘိ လါအဒီးစၢ်ဒီးပျီထီၣ်သီတဖၣ်. အိၣ်စ့ၢ်ကိး သ့ၣ်သ့ၣ် ဝဲၣ်ဖျီဒီးသ့ၣ်သ့ၣ်အချံလါအလီတၢ်လါသ့ၣ်ခိၣ်ထံးတ ဖၣ်န့ၣ်လီ။

တၢ်အါထီၣ်ဂီၢ်ထီၣ် - တဟ်အမိာ် အထီၣ်သ့ၣ်ဖဲအသး အိၣ် ၇ လါ အဆာကတီာ်ဒီးညီန့ၣ်အဖိအိၣ်တဘျီတဒု ဒီးတၢ်တထံၣ်ညီန့ၣ်လါအဖိအိၣ်ဖျဲၣ်ထီၣ်တဖၣ်ခံဒု ဘုၣ်, ဒီးခံနံၣ်အတီာ်ပူန့ၣ် အဖိအိၣ်ဝဲသ့ၣ်န့ၣ်လီ။ ဒီးဖဲအအိၣ်ဖျဲၣ်သီန့ၣ်အဒိၣ်ထဲသးပဒဲတဒု မုတမုာ် တဟ်တဒုန့ၣ်လီ။

တၢ်မပျံၤမပုး - တၢ်လါအမပျံၤမပုးတဟ်ဝါလါအ စၢတအါဘုၣ်အံၤန့ၣ် မုာ်တၢ်လုၤဆဲးလုၤခးအိၣ်လါတၢ် ဖံးတၢ်ညာ်အဂီၢ်, တၢ်ဒွဲၣ်အူအိၣ်သ့ၣ်ပုာ်လါတၢ်သ့ၣ် တၢ်ဖျးအဂီၢ် ဒီးသ့ၣ်ပုာ်မုာ်အူအိၣ်လဲးတၢ် ဒီးသ့ၣ်ပုာ် ဝဲၣ်ပုာ်အလီၢ်အကျဲဟးဂီၢ်တဖၣ်အယိန့ၣ်လီ။

တၢ်ဘုၣ်ထွဲဒီးပုၤကညီလုာ်လါ - တၢ်ဟ်ဝါန့ၣ်ပုာ်သ့ၣ် ကုသးပုာ်စံၣ်စါတုာ်လါအမုာ် သံခိၣ်မုာ်လါ သ့ၣ်ဒိၣ် တၢ်ပုာ်အကလုးန့ၣ်လီ။ အဝဲသ့ၣ်စံးဝဲလါအမုာ် တၢ် ပနီၣ်တခါလါတၢ်ဆိၣ်ဂုၤကဘုၣ်ပုၤထူစံၣ်, မးဒုးဖိ ဖဲ လါတဟ်ဝါမုာ်လီၣ်ဖျါထီၣ်အသးလါအမဲၣ်ညါ မုာ်လါ အဝဲသ့ၣ်ဟးကွဲကွဲဘုၣ်ကလါဟုကလါ ပနီၣ်တၢ်ကလါ လါအဂုၤတဖၣ်န့ၣ်လီ။ တဟ်ဝါတကလုာ်အံၤ ပုၤသး ပုာ်ဒုၣ်ဝဲလါတၢ်တဘုၣ်မးသံမဆါအီၤဘုၣ် မုာ်လါအမုာ် တၢ်သ့ၣ်ပုာ်အကလုး ဒီးမးဘျးမးဖျိၣ်တၢ်, ဒီးဟ့ၣ် တၢ်သးခုဆူပုၤအါဂါအယိန့ၣ်လီ။ တကးဒ်ဘုၣ်မုာ်စ့ၢ် ကိးဆာ်ဖိကီာ်ဖိတကလုာ်လါအယံအလါဒိၣ်မးန့ၣ်လီ။

တၢ်ဒုၣ်တၢ်ထု - တဟ်တကလုာ်အံၤ အါတကွဲၢ်တၢ် ပာ်ပနီၣ်အီၤလါအမုာ် ဆာ်ဖိကီာ်ဖိတကလုာ်လါအ ဟ့ၣ်တၢ်ပနီၣ်လါတၢ်ကမးဆိအသးလါအတဂုၤတက ပါအယိ ပုၤသ့ၣ်ကုသးပုာ်တဖၣ်မုာ်န့ၣ်ဟူအကိးဖဲက ဝဲလါလီၤဒုခံသံၣ်ခံမုာ်ဂု, ကဖံးလီၤမးလီၤတၢ်တခါခါ မုာ်ဂု အဝဲသ့ၣ်ဒုၣ်ဝဲတဟ်ကိးန့ၣ်လီ။ အဒိ, ပုၤမုာ် ဝဲလါလီၤဒုခံ (ဖဲဘုၣ်စူၣ်ဒုး) အခါအဝဲမုာ်ကိးန့ၣ်, ဒုးတ လီၤန့ၣ်ပုၤတမးအိၣ်လါဘုၣ်န့ၣ်လီ။ ဒ်ပုၤမိာ်လုာ်ပာ် လါအထုသနူအိၣ်အသး ပုၤဒုၣ်စ့ၢ်ကိးဒုၣ်ကွီၣ်တဟ် တနံၣ်တဘျီ လါတၢ်ဒုၣ်ပူကွီၣ် တၢ်တတၢ်တနါအကျါ စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီ။

IUCN တၢ်သိၣ်တၢ်သီအိၣ်ဒ်လဲၣ် - တဟ်ဝါတက လုာ်အံၤ မုာ်ဆာ်ဖိကီာ်ဖိလါပသ့ၣ်ညါဘုၣ်အီၤအိၣ်ထဲ စုၤဒုၣ်ဒီး ဒီးဘုၣ်တၢ်ထံၣ်န့ၣ်အီၤထဲဒုၣ်လါအူရၣ်မုာ်ထီၣ် ကလံးထံးတၢ်လီၢ်အယိ, တၢ်မးလီၤတၢ်အဂုၢ်အကျါတ အိၣ်ဒ်ဘုၣ်လါတၢ်ကဟ်ပနီၣ်အီၤလါတၢ်မူအစၢကလီ တုာ်ဘုၣ် မုာ်လါအစၢတအါနီတဘျီဘုၣ်အယိန့ၣ်လီ။ ဘုၣ်ဆာ် မုာ်ဆာ်ဖိကီာ်ဖိတကလုာ်လါပမုာ်ပပုာ်ဟ်လုာ် ဟ်ပုၤအီၤဒိၣ်မးအယိ ပကဘုၣ်မးထွဲကတီၤစၢကတၢ် မူတကလုာ်အံၤန့ၣ်လီ။ ■

စီပယ်လ်

ဆန်ခါးခါး

ကဖးသကိးပုခံဂုတဲသကိးတံး ဒီးလအကျါတဂုန့ၣ်တဲန့ၣ်အီလတံးယဲပုဖိတယုာ်လအလီထုးန့ၣ်ထုးန့ၣ်သးဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ပုလအတဲဘၣ်အီတံးယဲပုအံၤတအိၣ်ဒီးပုလအလုာ်ခိၣ်အံၤလအဘၣ်, အဝဲမ့ၢ်ပုထူလံၤဖိလအသ့ၣ်ညါဘၣ်ပးထူလံၤပီညါသ့ၣ်တဖၣ်အါမးန့ၣ်လီၤ. လအကျါအဲၣ်ဒီးဟ့ၣ်ခီဟ့ၣ်နီၤက့ၤအတံးယဲပုဖိလအလုာ်ခိၣ်ပုဖိၣ် လပကြးသ့ၣ်ညါအီန့ၣ်လီၤ. သးစူဖိပံၤလအဒိကန့ၣ်ဘၣ်အတံးယဲပုအံၤ ကတဲဘၣ်က့ၤပုတံးယဲပုလအဒိကန့ၣ်ဘၣ်ဝဲ မ့ၢ်ဒ်အံၤလီၤ.

လတံးသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်ဒီး ဟ့ၣ်လဟ့ၣ်ကပီၤက့ၤပီၣ်လိာ်တံးမုာ်တံးခုၣ်ကရါပုထူလံၤဖိခိၣ်နီၣ်ဖါတံးကျိာ်ဖိ လအလဲပုကွံာ်ဒ်ဟီၣ်ခိၣ်အံၤအဂီၢ်, ယသးအိၣ်ကွဲးဖျါထီၣ်ဒီး ဟ့ၣ်ခီဟ့ၣ်နီၤက့ၤတံးယဲပုဖိတယုာ်လအနီၢ်ကစၢ်ဒဲတဲယုာ်ယုာ် တချးအဟံာ်တံးကွံာ်လုာ်ခိၣ်အံၤအဆာကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. တံးယဲပုအံၤမ့ၢ်တံးဘၣ်ထွဲလိာ်သးဒီးကညီမိာ်လုာ်ပံၤလုာ်အတံးစူာ်တံးန့ၣ်, ဘၣ်ထွဲဒီးတံးရဲၣ်သဲကတီၢ်ဒီးကဟ့ၣ်ကယာ်က့ၤထံန့ၣ်ကွံာ်ခံ ဒီးထံကျိထံကွံာ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပဝဲအါဒ်အါဂပကနီၤဟ့ၣ်, သ့ၣ်ညါဒီးအိၣ်မုမထွဲကညီပုထူလံၤဖိတံးဒုၣ်တံးထူဘၣ်ထွဲဒီးထံတံးမကျဲတကပုန့ၣ်လီၤ. ကညီပုထူလံၤဖိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ဝဲဒဲလဲ နါထံမ့ၢ်တံးအထီကတံးလတံးပတံးပြးထံနီၣ်တံးအိၣ်ယုာ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်ပစံးတံးအသိး နါထံပဟံာ်ဝဲဒဲထဲကျိထံကွံာ်, ပီၣ်လဲၣ်ပီၣ်တြီ, ထံထီၣ်ပာ်, ထံကပုာ်, ထံမာ်ကလး, နီၣ်အီဒီးကပုာ်ပုာ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်ပုထူလံၤဖိတံးစူာ်တံးန့ၣ်ဒီးတံးဒုၣ်တံးထူအိၣ်အသိး, တံးမ့ၢ်မဆါဘၣ်နါထံခီဖျိကတီၢ်နါစိ, ကျိနါစိ, အ့ၣ်ဆါနါစိ, ဆံၣ်ဆါနါစိ, ဆဲးထူနါစိ, ဆဲးပုာ်နါစိ, ဖုထီၣ်ဖျး

တံကျိာ်ဖိ, ပုက့ၣ်သ့ၣ်လထူလံၤတံးသ့ၣ်ညါ (လဲပုကွံာ်) တံးဂီၢ်-ခ့ၣ်

ထီၣ်နါစိ, ပာ်နါစိတံးဖဲထံနီၣ်တံးအိၣ်ယုာ်အလီၢ်အကျဲသ့ၣ်တဖၣ်အံၤန့ၣ် မ့ၢ်တံးမတရီတပီဒီးမကမၣ်ဘၣ်နါထံအယံ, နါထံသိၣ်ပီၣ်အီလအကျဲအကလုာ်ကလုာ်န့ၣ်လီၤ. ကညီမိာ်လုာ်ပံၤလုာ်သ့ၣ်တဖၣ် ဖဲမ့ၢ်ဆါလါဆါ, ရဲၣ်လီၤသ့ၣ်ခိၣ်မ့ၢ်ခိၣ်ဒီးဒုၣ်လီၤဘိးလီၤတံးတဘျီလုာ်လုာ်အဆာကတီၢ် ထီၣ်တံးထီၣ်ဝဲဒဲထံလအဆိကတံးလအအဝဲသ့ၣ်တံးထုကဖၣ်သ့ၣ်ကမဲအပု, ဒ်ပစံးတံးအသိး “ထံကစၢ်, ကီၢ်ကစၢ်” န့ၣ်လီၤ. ဒ်ဖါတံးကျိာ်ဖိထဲယုာ်ယုာ်အသိး, တံးအဂ့ၢ်ထံးစိပီၤတခီဖဲကဲထီၣ်အသးဒ်တံးယဲပုလအလဲအံၤအသိးန့ၣ်လီၤ.

“လအထံးလအသီန့ၣ်ပုဖုာ်လအညါပုထီၣ်အိၣ်ဝဲဒဲတဂုန့ၣ်လီၤ. အဝဲတံးမိၣ်အိၣ်ဝဲဒဲအိၣ်ဆါအသးလအညါတဘီန့ၣ်လီၤ. လတံးကလဲတခွဲအိၣ်ညါအဂီၢ် အဝဲဒဲဝဲထီၣ်ဝဲဒဲသပဖိတဖျါဒီးအမ့ၢ်ဆွဲဖိတဘီၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုဖုာ်တဂုအံၤလဲတခွဲအိၣ်ညါတီတီဖဲသးလိာ်ကျိ (တံးခီထီၣ်ခီလီထံကျိအလီၢ်တတီၤ လါခဲအံၤတံးကိးအီလဂီၢ်ခိၣ်) ဒီးဆုၣ်နီၣ်တခွဲအိၣ်ညါဖဲတံးလီၢ်အဝဲန့ၣ်န့ၣ်လီၤ. လတံးကတခွဲအိၣ်ညါအဂီၢ်, အဝဲယုာ်န့ၣ်ခွံၣ်တဘီဖဲတံးကပိာ်ကပုလအတခွဲဆၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲတံးဘျးခွံၣ်တဘီအံၤဝဲဒီး ဘျးထီၣ်

အိဖဲတခွဲအလိဝံအလိခံ ဝဲလိအိလောထံကျိပူန့ၣ်လီၤ. ဒီးဖဲန့ၣ်အဆာကတီၢ် ပုၤဖုၤပျံတဂအံၤမန့ၢ်ဝဲဒၣ်ညၣ်တဘိ (တံတယၣ်ဝဲကမ့ၢ်ညၣ်ထီ) န့ၣ်လီၤ. အဝဲဆဲးတခွဲဘၣ်ဆၣ်ညၣ်တအၣ်တအခွဲဘၣ်အယိ တန့ၢ်ညၣ်နီတဘိလၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤဖုၤပျံတဂအံၤကွၢ်လီၤဝဲဒၣ်ညၣ်တဘိလၢအတခွဲန့ၢ်ဝဲ ဒီးဆိကမိၣ်ထီၣ်လၢအသးပူ လၢမ့ၢ်ထဲညၣ်တဘိဒုတမ့ၢ်လၢယအိၣ်ကဘျဲဘၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်အိၣ်ထဲခွဲၣ်တဘိဇိတခိ တမ့ၢ်လၢတံကဘျဲအိၣ်အိၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးလၢခံပုၤဖုၤပျံတဂအံၤဆာတဲၣ်လီၤအသးလၢ ကဖိအိၣ်ယုၣ်ခွဲၣ်ဒီးညၣ်တဘျီယိန့ၣ်လီၤ. သ့ကဆီၣ်ကွဲၣ်အသးပူဝဲ, ခွဲၣ်ဒီးညၣ်လၢတံဒိၣ်လီၤအိၤသ့ၣ်တဖၣ် တံဒိထီၣ်အိၤလၢသးပူ ဒီးဆိထီၣ်ဖဲလၢဆိခိၣ်လၢတံကအိၣ်ဝံၣ်အိၣ်ဘဲဒီး အိၣ်ဝံၣ်အိၣ်ဆၢသးလၢပုၤပူအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်အဆာကတီၢ် ပုၤဖုၤပျံတဂအံၤတသ့ၣ်ညၢမိၣ်လုၢ်ပၢ်လုၢ်တံၣ်ဒုၣ်တံၣ်ထူဘၣ်ထွဲဒီးထံနီနီတမံၤဒီးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲအကသုတကပၤအံၤသဘျဲထီၣ်အဆာကတီၢ်, လၢတံတတိၣ်သ့ၣ်ပၢ်သးအပူပုၤဟဲပၢ်ထီၣ်ဖဲအယၢထံးတဂၤသတုၢ်ကလၢန့ၣ်လီၤ. ဒီးပုၤတဂအံၤသံကွၢ်အိၤ, “ဖါတံၢ်ဖါတံၢ်နဖိအိၣ်တံၢ်မန့ၢ်လဲၣ်”, ဒီးပုၤဖုၤပျံတဂအံၤစံးဆၢက့ၤအိၤလၢ, “အဖိဒိၣ်ဧ တံၢ်အဲၣ်ဒီးဟဲအိၣ်ဝံၣ်အိၣ်ဘဲတံၢ်လၢပုၤပူဇၢ်...ယလဲၤတခွဲန့ၢ်ကီညၣ်ဖိတဘိ ဒီးဆိကမိၣ်လၢယမ့ၢ်အိၣ်ထဲညၣ်တဘိဒီးတမ့ၢ်ကဘျဲအိၣ်တဝ်, မ့ၢ်ဖိအိၣ်ထဲခွဲၣ်တဘိဒီးတမ့ၢ်တံကဘျဲအိၣ်ဘၣ်ယၢဘၣ်အယိ, ယဖိအိၣ်ညီခွဲၣ်ဒီးညၣ်ဇၢ်”. ဒီးပုၤတဂၤတဲဘၣ်အိၤ ဖါတံၢ်ဧ တံၢ်လၢနမၤတံၢ်ဆၣ်တံၢ်မိ (တခွဲဆၣ်) န့ၣ် တဘၣ်အိၣ်က့ၤအိၤလၢဘၣ်. နမ့ၢ်အိၣ်အိၤတခိ နကမူၤသံဘၣ်နသးအယိ တံၢ်ဟ့ၣ်ပလီၢ်ပုၤဖုၤပျံတဂအံၤလၢတဘၣ်အိၣ်အိၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပုၤဖုၤပျံတဂအံၤစးထီၣ်လၢအဟဲအိၣ်ဖဲလုၢ်ခိၣ်လံၤလံၤဘၣ်ထွဲဒီးတံၢ်ဒုၣ်တံၢ်ထူန့ၣ်တသ့ၣ်ညၢတံၢ်နီတမံၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤဖုၤပျံတဂအံၤခွဲးထီၣ်အကသုတကပၤန့ၢ်တခိခိ, တဲသကိးတံၢ်ဒီးပုၤတဂၤန့ၢ်တခိခိလီၤ. မ့ၢ်ပုၤလီၤဆိတဂအံၤကွၢ်ယုၣ်ပုၤဖုၤပျံတဂအံၤအ

တံၢ်ဟူးတံၢ်ဂဲထီၣ်ဘိန့ၣ်လီၤ. ပုၤဖုၤပျံတဂအံၤအဲၣ်ဒီးအိၣ်အကသုတကပၤအံၤဒိၣ်မးလံန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်တံၢ်ဟ့ၣ်ပလီၢ်အိၤလၢတံၢ်လၢတံၢ်ဆၣ်တံၢ်မိန့ၢ်တံၢ်အိၣ်ကဒါက့ၤအိၤတဂ့ၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲပုၤလီၤဆိ (ဖိဒိၣ်) တဂအံၤအမဲၣ်ကအလီၢ်ခံဖါတံၢ်တဂအံၤဘျဲထီၣ်ကသုဒီးအိၣ်ထီၣ်ဝဲကွဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးပုၤလီၤဆိ (ဖိဒိၣ်) တဂအံၤသ့ၣ်ညၢလၢဖါတံၢ်အိၣ်ဘၣ်ကသုလံၤအယိအဝဲကလၢထီၣ်ဖါတံၢ်အစုဒုကိၣ်ဒီးမၤအတံၢ်လဲၤပိၣ်အခံန့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်အဆာကတီၢ်အသးပူတခိအိၣ်ဒီးဖဲလၢဆိခိၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်လဲၤတံၢ်တယံတမိၣ်အဆာကတီၢ်ဘၣ်သကံၢ်ဒီးလုၣ်မ့ၢ်အူကျဲတဘိန့ၣ်လီၤ. ပုၤလီၤဆိ (ဖိဒိၣ်) တဂမၤပုၤဖုၤပျံတဂအံၤဝဲထီၣ်လၢလုၣ်မ့ၢ်အူပူန့ၣ်လီၤ. ဒီးထီၣ်လုၣ်မ့ၢ်အူဒီးလဲၤတံၢ်တတီၤဖိဝဲအလီၢ်ခံဘၣ်လဲၤခိဖျိဝဲတံၢ်သမံသမိးအတြၢတဖျၢၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်အဆာကတီၢ်ပုၤခိးတြၢသံကွၢ်ဒီးပုၤလီၤဆိ (ဖိဒိၣ်) တဂန့ၣ်ဒီးစံးဝဲ, “နဟဲက့ၤမိပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိတဂအံၤမ့ၢ်အမၤကမၣ်တံၢ်မန့ၢ်လဲၣ်...ဒီးတံၢ်စံးဆၢက့ၤအိၤလၢခိဖျိအအိၣ်ဘၣ်တံၢ်ဆၣ်တံၢ်မိ...ဒီးပုၤခိးတြၢတဲထီၣ်ဝဲအါအါမ့ၢ်အိၣ်ဘၣ်တံၢ်ဆၣ်တံၢ်မိဒုအကမူၤသံလီၤ. စံၣ်ညီၣ်အိၤတပၤဘၣ်. က့ၤဆုၤထီၣ်က့ၤအိၤဆုၤဝဲပျီၤတခိ”. ဖဲန့ၣ်ပုၤဖုၤပျံဒီးပုၤလီၤဆိအံၤလဲၤထီၣ်လၢဝဲပျီၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲသ့ၣ်လဲၤတုၤလၢဝဲပျီၤအဆာကတီၢ်တံၢ်သမံသမိးကဒီး (ဖိဒိၣ်) တဂအံၤန့ၣ်လီၤ. “နဟဲက့ၤမိပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိတဂအံၤမ့ၢ်အမၤကမၣ်ကီစီပၤထံလၢတံၢ်မန့ၢ်လဲၣ်, ဒီးတံၢ်စံးဆၢက့ၤအိၤလၢအအိၣ်ဘၣ်တံၢ်ဆၣ်တံၢ်မိန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်အိၣ်ဘၣ်တံၢ်ဆၣ်တံၢ်မိဒုအမူးကသံလီၤ. မၤတသ့ဘၣ်အယိဆုၤထီၣ်အိၤဆုၤဝဲသီသံၣ်န့ၣ်”. ဒီးပုၤခံၤအံၤဒီးထီၣ်လုၣ်မ့ၢ်အူဒီးလဲၤထီၣ်ဆုၤဝဲသီသံၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးဖဲအတုၤလၢဝဲပျီၤသီသံၣ်တဘျီပုၤခိးတြၢသံကွၢ်သံဒီး (ဖိဒိၣ်) တဂလၢ, “မ့ၢ်နဟဲက့ၤမိပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိတဂအံၤမ့ၢ်အမၤကမၣ်ကီစီပၤထံလၢတံၢ်မန့ၢ်လဲၣ်”. တံၢ်တဲဆၢက့ၤအိၤလၢအအိၣ်ဘၣ်တံၢ်ဆၣ်တံၢ်မိအယိန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်အိၣ်ဘၣ်တံၢ်ဆၣ်တံၢ်မိဒုကမူးသံလီၤအယိလဲၤဆုၤထီၣ်အိၤဆုၤစီပၤအိၣ်ဖဲဝဲၣ်ရုၣ်လုၣ်ခိၣ်န့ၣ်.

ဖဲအဝဲသ့ၣ်လဲၤတုၤလၢဝုၣ်ရၣ်လုခိၣ်တဘျီတံၢ်
သံကွၢ်အဝဲသ့ၣ်နဟဲက့ၤဆုၤပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိတဂၤအံၤဒီး
ဘၣ်က့ၤခိၣ်တြၢအါဘၣ်ဒီးဝုၣ်တဘျီဖျၢၣ် မ့ၢ်အမၤက
မၣ်တံၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်တမံလဲၣ်. တံၢ်စံးဆၢက့ၤအီၤလၢအ
အိၣ်ဘၣ်တံၢ်ဆၣ်တံၢ်မိၤအယိၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်အိၣ်ဘၣ်တံၢ်
ဆၣ်တံၢ်မိၤဒုမ့ၢ်ကသံလီၤ. ဖဲန့ၣ်အဆၢကတီၢ်စီၤပၤလၢ
ထံလၢ, စံၣ်ညီၣ်ကွီၢ်ဒီးတံၢ်ဒိၣ်လၢအအိၣ်ဖဲဝုၣ်ရၣ်လု
ခိၣ်တဖၣ်တၢ်ပိၣ်သကိးတံၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးစံးဝဲဒၣ်ပဝဲပ
အိၣ်လၢထံလၢ...ပကဲထံကစၢ်...တံၢ်လၢပဝဲဒၣ်အံၤပမ့ၢ်
စီၤပၤထံလၢလၢပဘၣ်ပဆုၤရဲၣ်ကျဲၤထံန့ၣ်လီၤ. ပုၤဟီၣ်
ခိၣ်ဖိလၢအအိၣ်ဖဲဒုလၢခိၣ်စ့ၢ်ကိးမူလၢထံန့ၣ်လီၤ. ဖဲ
န့ၣ်အဆၢကတီၢ်စီၤပၤဒီးစံၣ်ညီၣ်ကွီၢ်ခိၣ်ကျၢ်တဲထီၣ်ဝဲ
လၢပမ့ၢ်ဟ့ၣ်တံၢ်စံၣ်ညီၣ်လၢတံၢ်သံတခါကသံခိလီၤဒီး
တမ့ၢ်လၢအကသ့ၣ်ညါတံၢ်ဒုၣ်ဘၣ်. ဒီးဒ်န့ၣ်အသိးပမ့ၢ်
ပျဲက့ၤကလီၤအီၤမ့ၢ်တသ့ၣ်ညါပကဲပုၤဘၣ်ဒု ပဝဲလၢအ
မ့ၢ်ထံကစၢ်လၢထံလၢတဖၣ်ပကဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးတပယုၢ်
ယီၤလီၤ. တံၢ်မ့ၢ်မၤကမၣ်ဘၣ်ဖုးတံၢ်အဂၤလၢထံလၢတ
ခိတမ့ၢ်တံၢ်ဂီၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်ဘၣ်, ဘၣ်ဆၣ်မ့ၢ်မၤက
မၣ်ဒ်အမ့ၢ်တံၢ်ဆၣ်တံၢ်မိၤဒု ပဝဲပုၤအိၣ်လၢထံလၢဒ်အ
မ့ၢ်ထံကစၢ်တဖၣ်ပကသံတဘျီယီၤလီၤ. မ့ၢ်ကွီၢ်မ့ၢ်ဘၣ်
ထွဲဒီးတံၢ်မၤသံတံၢ်န့ၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်သးလီၤပလိာ်သကိးလၢ
တံၢ်ကဘၣ်ပျဲက့ၤအီၤဆူဒုလၢခိၣ်တခါ အလီၢ်အိၣ်လၢပ
ကဘၣ်သိၣ်လီၤသီလီၤဒီးဒုးသ့ၣ်ညါအီၤဘၣ်ထွဲဒီးတံၢ်
ဒုၣ်တံၢ်ထူလၢထံတကပၤန့ၣ်လီၤ. ဒ်ပစံးတံၢ်အသိးပုၤ
လၢဒုလၢခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ကဘၣ်ပကဲ, ပဆုၤရဲၣ်ကျဲၤဒီး
ကတီၢ်ထံနိတံၢ်အိၣ်ယၢဒ်လဲၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်အဝဲသ့ၣ်
တံၢ်အိၣ်မူအိၣ်ဂဲၤဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢထံ အသိးအ
လီၢ်အိၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်ကဘၣ်ပကဲပုၤ (ထံကစၢ်ဒီးထံ
စီၤပၤ) န့ၣ်လီၤ. တံၢ်ဒုၣ်တံၢ်ထူဘၣ်ထွဲဒီးထံတခါမ့ၢ်ဝဲ,
ပုၤလၢဒုလၢခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်အိၣ်ဘၣ်တံၢ်ဆၣ်တံၢ်မိတ
ခါ ပုၤလၢအအိၣ်လၢထံလၢဒ်အမ့ၢ်ထံကစၢ်သ့ၣ်ကသံ
ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤလၢဒုလၢခိၣ်တဖၣ်မ့ၢ်မၤကမၣ်ထံနိ
တံၢ်အိၣ်ယၢဒီးပုၤလၢထံလၢတဖၣ်ကဘၣ်ဒိအယိၣ် ပုၤ
လၢဒုလၢခိၣ်ကဘၣ်ပကဲထံမ့ၢ်လၢထံအံၤအိၣ်ဒီးအ
ကစၢ်အယိၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤဒုလၢခိၣ်တဖၣ်မ့ၢ်မၤတဒ်တ

အၣ် (မၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး) ဘၣ်ထံတခါ ကမၤဘၣ်ဒိထံ
ကစၢ်ဒီးအဖိအလံၤဒီးတံၢ်ခွဲတံၢ်ပုၤန့ၣ်လီၤ. နိၣ်တဖျၢၣ်
အိၣ်ဒီးထံကစၢ်အပုၤတဂၤလၢအခိးတံၢ်, ထံတကျိအိၣ်
ဒိထံကစၢ်ဒီးထံအခိၣ်အနၢ်လၢအရဲၣ်ကျဲၤတံၢ်န့ၣ်လီၤ.
စီၤပၤထံလၢသိၣ်လီၤသီလီၤပုၤဖျၢၣ်လၢအအိၣ်
လၢဒုလၢခိၣ်တဂၤအံၤဘၣ်ထွဲဒီးထံတံၢ်ဒုၣ်တံၢ်ထူသ့ၣ်
တဖၣ်ဝံၤဘၣ်ဆၣ်. ခိဖျိပုၤဖျၢၣ်တဂၤအံၤအိၣ်ဘၣ်တံၢ်
ဆၣ်တံၢ်မိၤအယိၣ်ထံကစၢ်အကျါတဂၤဘၣ်သံဝဲဒၣ်န့ၣ်
လီၤ. တံၢ်သ့ၣ်မံသးမ့ၢ်လၢထံကစၢ်ဒီးစီၤပၤထံလၢသ့ၣ်
တဖၣ်အကျါမ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဆၣ်အၢၣ်လီၤဆၢတံၢ်ဝဲလၢ
ကဘၣ်ပျဲက့ၤပုၤဖျၢၣ်တဂၤအံၤဆူဒုလၢခိၣ်ဒ်သိးကက့ၤ
ဒုးသ့ၣ်ညါဒီးဟ့ၣ်ခိဟ့ၣ်နီၤက့ၤတံၢ်ဒုၣ်တံၢ်ထူဘၣ်ထွဲဒီး
ထံအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်သိးတံၢ်ဆိၣ်မိၣ်ဆိမးဒီးသးတပီၢ်
ဘၣ်ထွဲဒီးတံၢ်ဒုၣ်တံၢ်ထူထံကန့ၣ်လီၤယိာ်ယိာ်လၢပုၤဖျၢၣ်
တဂၤအံၤအခိၣ်န့ၣ်ပုၤအဂီၢ်စံၣ်ညီၣ်ကွီၢ်ခိၣ်ကျၢ်လၢအ
မ့ၢ်စီၤပၤထံလၢအံၤဟ့ၣ်ဒုးကွီၢ်ထီၣ်ပုၤဖျၢၣ်တဂၤအံၤလၢ
န့ၣ်ရံၣ်စ့ဖဲအစုးကိာ်တဖျၢၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤဖျၢၣ်တဂၤအံၤ
ကွီၢ်လီၤအန့ၣ်ရံၣ်စ့လၢအဖျါဝါဆံၣ်တြၢကလၢတဖျၢၣ်
လၢတံၢ်ဒုးကွီၢ်ထီၣ်အီၤဖဲအစုးကိာ်ဒီးဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သး
ဝဲဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ. ဒီးစံၣ်ညီၣ်ကွီၢ်ခိၣ်ကျၢ်လၢအမ့ၢ်စီၤပၤ
ထံလၢမၤအခုအပုၤဒ်အမ့ၢ်ထံကစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ကက့ၤ
ဆုၤက့ၤပုၤဖျၢၣ်တဂၤအံၤဆူအလဲၤတခွဲအိၣ်ညၣ်အလီၢ်
လၢအမ့ၢ်ဂီၢ်ခိၣ်လၢအအိၣ်ဖဲဒုလၢခိၣ်န့ၣ်လီၤ. တုၤထံ
ကစၢ်ဟဲက့ၤဆုၤပုၤဖျၢၣ်တဂၤအံၤတုၤဖဲဂီၢ်ခိၣ်တဘျီတံၢ်
မၤအစံၣ်လီၤကွံာ်လၢလ့ၣ်မ့ၢ်အူပုၤန့ၣ်လီၤ. ပုၤဖျၢၣ်တဂၤ
အံၤဟဲက့ၤထံၣ်အသပၤလၢလၢခါဆိခိၣ်ဒီးဒီးဆိကမိၣ်ဝဲ
လၢအလဲၤတံၢ်တံာ်ဒုၣ်ထဲသၢသီ (မံဖဲဝုၣ်ပျိပျိတသီ, ဝုၣ်
သီသံၣ်တသီဒီးဝုၣ်ရၣ်လုခိၣ်တသီ) ဘၣ်ဆၣ်တုၤမ့ၢ်အ
က့ၤတုၤလၢအဟံၣ်ဒီးထံၣ်လိာ်အသးဒီးအဖိအလံၤတခါ
တံၢ်တဲဘၣ်အီၤလၢအဟးလီၤယံာ်ဝဲဒၣ်သၢန့ၣ်အတီၢ်ပုၤ
ညါန့ၣ်လီၤ. ဖဲအဟးထီၣ်လၢဟံၣ်ပုၤလၢတံၢ်ကလဲၤယု
အိၣ်ညၣ်ဖိတံာ်တံာ်သၢန့ၣ်အတီၢ်ပုၤအဆၢကတီၢ်အဖိ
အလံၤသ့ၣ်တဖၣ်သ့ၣ်ကိာ်သးဂီၢ်ဒီးဟးယုအီၤလၢတံၢ်
လီၢ်အါတီၤဘၣ်ဆၣ်တံၢ်တထံၣ်အီၤဘၣ်. အဖိအလံၤ
သ့ၣ်တဖၣ်ဆိမိၣ်အတံၢ်ဟးလီၤမၤဒီးကဟးသံဘၣ်ဖုး

လာကုပုပျာပုတတီးတီးအယိဟူထီၣ်က့အီၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲပုပုပျာတဂအံၤဟဲက့တုလဟံၣ်သတုၢ်ကလၢတ ဘျီတၢ်လီၤကမၢကမၢလၢအဖိအလံၤသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ် န့ၣ်လီၤ. ဖဲအဟဲက့တုလဟံၣ်အဆၢကတီၢ်က့ၢ် ယီၤအစုဒ့ကီၢ်လၢထံစီၤပထံလၢဒုးက့ၢ်ထီၣ်အီၤန့ၣ်ရံၣ် စ့ဘၣ်ဆၣ်တထံၣ်ဝဲန့ၣ်ရံၣ်စ့နီတဖျၢၣ်ဘၣ်အမဲၣ်ညါ ထံၣ်ဝဲဒၣ်အစုဒ့ကီၢ်အံၤတၢ်ဘျးတဲာ်အဘျၣ်အိၣ်ဖျါဟံ တုလဟစုဒ့ကီၢ်အယံန့ၣ်လီၤ.

ဖဲအဟဲက့တုလဟံၣ်အယိဖဲဒုလၢခိၣ်တ ဘျီသိၣ်သီတဲာ်ဟံၣ်က့အဖိအလံၤဒဲအံၤ, “ဖိလံၤသ့ၣ် ဧ, ပဝဲဒၣ်ပအိၣ်လၢခိ (ခိခိၣ်) လီၤ. မ့မ့ၢ်လၢပဖိလၢ လၢထံကျါတခိအိၣ်ဒီးစီၤပထံလၢဒုးအဖိအလံၤတဖၣ် န့ၣ်လီၤ. အဝဲမ့ၢ်ပုပုပျာထံပၢနီဒီးကဟုကယၢထံနီတၢ် အိၣ်ယၢလၢထံတကပၢန့ၣ်လီၤ. ပဝဲလၢအမ့ၢ်ပုပုပျာဟီၣ် ခိၣ်ဖိတဖၣ်ပအိၣ်ထံအိၣ်နီဒီးပမူလၢထံနီအံၤခိဖျါလၢအဝဲ ဒၣ် (စီၤပထံလၢ) အတၢ်ပတၢ်ဆုအယိန့ၣ်လီၤ. ပမ့ၢ် မၤကမၢဒီးမၤတဖၣ်တဖၣ်ဘၣ်ထံနီတခိ အဝဲသ့ၣ် အကဘၣ်ဒိဘၣ်ထံဒီးကဟ့ၣ်ပုပုပျာတၢ်စံၣ်ညီၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်စံၣ်ညီၣ်ကအိၣ်ပုန့ၣ်လီၤ”. ဒီးပုပုပျာတဂအံၤ ဟ့ၣ်ခိဟ့ၣ်နီတၢ်ဒုၣ်တၢ်ထုလၢစီၤပထံလၢသိၣ်လီၤသီ လီၤအီၤဆုအဖိအလံၤအအိၣ်လၢတၢ်ကဘၣ်ဟံၣ်ကဲဒီး ကဟုကယၢက့ထံနီအဂ့ၢ်ဒဲလဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ယဲယုဘၣ်ထွဲဒီးစီၤပထံလၢအဂ့ၢ်န့ၣ်ဝံၤ ဝဲဒၣ်ဖဲအံၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဒုၣ်တၢ်ထုဘၣ်ထွဲဒီးထံန့ၣ် မိၢ် ပၢ်ဖဲဒုဒုအီၤတုမုၢ်မဆါတနံၤအံၤဒီးစံးဝဲ တၢ်လၢနိၣ်, ထံမဲၣ်ကလၢ, ထံနီတၢ်လီၤတၢ်ကျဲတဖၣ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးအ ကစၢ်ဒၣ်ဝဲစုၣ်စုၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်လၢနါထံန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲစီၤပထံ လၢ အပုလၢကဘၣ်အိၣ်ခိဒီးကဟုကယၢက့ထံနီ န့ၣ်လီၤ. ဒဲပုပုပျာထံဖိတၢ်စုၢ်တၢ်နၢ်ဒီးတၢ်ဒုၣ်တၢ်ထု အိၣ်ဝဲအသိး, တၢ်မ့ၢ်မဆါနါထံခိဖျါကတီၢ်နါစိ, ကျီ နါစိ, အ့ၣ်ဆါနါစိ, ဆံၣ်ဆါနါစိ, ဆဲးထုနါစိ, ဆဲး ပုပုနါစိ, ဖုထီၣ်ဖျးထီၣ်နါစိ, ဝဲာ်နါစိတၢ်ဖဲထံနီတၢ် အိၣ်ယၢအလီၢ်ဒီး မ့ၢ်တၢ်မတရီတပဒီးမၤကမၢဒ်နါထံ အယိ, နါထံသိၣ်ယီၣ်အီၤလၢကျဲအကလုာ်ကလုာ်န့ၣ်

လီၤ. တၢ်ဒုၣ်တၢ်ထုဘၣ်ထွဲဒီးထံန့ၣ် ကညီပုပုပျာထံဖိ ထံသ့ၣ်ဟံၣ်ကဲဒီးဒုၣ်ဝဲဒၣ်တုမုၢ်မဆါတနံၤအံၤန့ၣ်လီၤ.

ထံမ့ၢ်န့ၣ်တၢ်အိၣ်ယၢခိၣ်တယၢတခါလၢပု ကုပုပုပျာ, ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိဒီးတၢ်မဲတၢ်မါအတၢ်အိၣ်မူ ဒီးတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ထီၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လီၤဆီဒၣ်တၢ်လၢ ပဝဲပုပုပျာအဂီၢ်တခိ တၢ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်ထံလၢအဆီ မ့ၢ် တၢ်အိၣ်မူပုပုပျာဒီးသ့ၣ်သ့ၣ်လၢကပီၤနီၢ်နီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပမ့ၢ် ပပုပျာသိၣ်လီၤသီလီၤဒီးမၤလိာ်ပိာ်လိာ်ပုပုပျာပကဘၣ် အိၣ်မူသတြၢယုာ်ဒီးန့ၣ်ဆၣ် ဒီးကဟုကယၢအီၤဒဲသိး ပတၢ်အိၣ်မူကအိၣ်ကအိၣ်ခိး ဒီးန့ၣ်ဆၣ်တၢ်အိၣ်ယၢ အံၤကယုာ်ကဒဲးလၢပဖိပလံၤလၢကဟဲလၢခံတစီၤအဂီၢ် န့ၣ်လီၤ. တၢ်ယဲယုပုပုပျာအမ့ၢ် “စီၤပထံလၢ” အံၤပု တနီၤကဆိမိၣ်ဒီးခိၣ်မ့ၢ်အီၤဒဲအမ့ၢ်တၢ်တဲာ်နါဖိတယုာ် ဘၣ်ဆၣ်, လၢကညီပုပုပျာထံဖိမိၢ်လုာ်ပၢ်လၢတဖၣ်အ ဂီၢ်တခိတၢ်ဖဲဒီးတၢ်မၤအလုာ်အလၢဒီးတၢ်ဒုၣ်တၢ်ထုဘၣ် ထွဲဒီးနါထံလၢတၢ်ယုးယီၣ်ဟံၣ်ကဲ, ဟံၣ်ဒိၣ်ဟံၣ်ထီ, က ဟုကယၢဒီးသံၣ်ခွဲၣ်ကတီၢ်က့ၢ် ထံနီတၢ်အိၣ်ယၢဒီး တၢ်မူတဝါလၢထံလၢသ့ၣ်တဖၣ်တခိ တမ့ၢ်တၢ်ဒုၣ်တၢ် ထုကလိာ်ကလၢတခါဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပမ့ၢ်က့ၢ်လၢဝဲအ့ၣ်အတၢ်က့ၢ်တခိ, ထံမ့ၢ်တၢ် သးသမူအခိၣ်တယၢတခါဘၣ်ဆၣ် ထံနီတၢ်အိၣ်ယၢ လၢဟီၣ်ခိၣ်ဒိတဘျီအံၤအိၣ်လၢတၢ်ယံးတၢ်စုၢ်ဒီးတၢ် ဆိၣ်သနံးအပူၤဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်န့ၣ်လီၤ. ခိဖျါပုပုပျာအ တၢ်သ့ၣ်လီၤသးကွံၤလၢပၢ်ခါမုၢ်ကျိၤဝဲကွၢ်တၢ်ဂုၤထီၣ်ပ သီထီၣ်လၢတမ့ၢ်တၢ်လၢအယုာ်ကၢလၢန့ၣ်ဆၣ်အဖိခိၣ် လၢအဒုးအိၣ်ထီၣ်ထံနီတၢ်ဘၣ်အဘၣ်သီဒီးထံနီကံာ် စီတၢ်ယံးတၢ်စုၢ်အယိ, တနံၣ်အတီၢ်ပုပုပျာသးသမူလၢ အတၢ်သရူးကမၢဒ်တအိၣ်ဘၣ်လီၤမၢ်ကွၢ်ကလီကလီ လၢအကကွၢ်တဖၣ်အကွၢ်န့ၣ်လီၤ. မ်ပကဟံၣ်လုာ်ဟံၣ်ပျာ, ဟံၣ်ကဲဒီးစိာ်ကဖိထီၣ်က့ၢ်မိၢ်ပၢ်ဖဲဒုအတၢ်မၤလုာ်လၢဒဲအ မ့ၢ်တၢ်ဒုၣ်တၢ်ထုဘၣ်ထွဲဒီးထံ ဒီးတကတီၢ်ယီၤသံၣ်ခွဲၣ် ကတီၢ်က့ၢ်ထံနီတၢ်အိၣ်ယၢပတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၢ် အကျဲတပုပုပျာလၢ ဒဲသိးပဝဲလၢအမ့ၢ်ပုပုပျာတစီၤအံၤယုာ် ဒီးဖိလံၤလၢခံကဟဲတစီၤသ့ၣ်တဖၣ်ကအိၣ်မူဘၣ်ပုပုပျာဒီး သ့ၣ်သ့ၣ်လၢကပီၤန့ၣ်တက့ၢ်. ■

တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ် ပှၤတၢ်တၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူစုလီၤဆိ တၢ်မၤမူဒါခိၣ်ဘၣ်ထွဲဒီး အတၢ်တိာ်ကျဲၤတၢ်မၤတဖၣ်

သုလၢကီၤဂ့ၤ

လၢ ကညီၣ်ကီၢ်စၢ်အပူၤ တၢ်လီၤလၢခိၣ်က
 စၢ်ကျိၤန့ၣ် ပှၤထူလံၤဖိသ့ၣ်တဖၣ်လုၢ်အိၣ်
 အသးသမူလၢတၢ်ဖဲးဒုးဖဲးသံၣ်, တၢ်ထူ
 စံာ်, တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျး, တၢ်ဘုၣ်တၢ်ဖိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
 မ့တမ့ၢ်လၢဒုၣ်ဒါအတၢ်ဟဲထီၣ်ဒုးဒီးတၢ်ကသ့ၣ်ကသံး
 တၢ်ဆိတလဲမၤအသးနးနးကျဲၤကျဲၤဘၣ်န့ၣ် အဝဲသ့ၣ်
 တဖၣ်မၤလၢဂီၤအိၣ်လၢဟါ ဒီးအတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူ
 လဲၤတရံးဒုၣ်အသးတနံၣ်ဘၣ်တနံၣ်ဂ့ၤဂ့ၤဘၣ်ဘၣ်န့ၣ်
 လီၤ. အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်မူသယဲၤယုာ်ဒီးခိၣ်ယၢန့
 ဆၢၣ်တၢ်မဲတၢ်မၤတဖၣ် ဒီးတၢ်မံလၢဆၢၣ်ဖိကီၢ်ဖိဘၣ်
 ထွဲဘၣ်လၢတၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၢၣ်ခိဖျိလၢ
 ဒုၣ်ဒါအတၢ်ဟဲထီၣ်ဒုးဒီးတၢ်ကသ့ၣ်ကသ့ၣ်ကသံးတၢ်
 ဆိတလဲမၤအသးအဖိခိၣ် ကဲထီၣ်က့ၤတၢ်ကီတၢ်ခဲလၢ
 ပှၤလီၤကဝီၤဖိအဂီၢ်တကးဘၣ် လၢဆၢၣ်ဖိကီၢ်ဖိမံလၢ
 တဖၣ်အဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ခိၣ်ယၢန့ဆၢၣ်အတၢ်ဟးဂုာ်ဟးဂီၤ
 စ့ၢ်ကီး အိၣ်ထီၣ်ဝဲအါမးန့ၣ်လီၤ. ခိဖျိလၢတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်ဒံး
 အံၤသ့ၣ်တဖၣ်အဖိခိၣ် ပှၤကူပှၤကညီၣ်တအိၣ်ဘၣ်လၢ
 လၢအတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၤ ဒီးကဲထီၣ်တၢ်အိၣ်တကူ
 အိတလၢ လၢအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်
 အယံ ကညီၣ်တၢ်ကရၢကရိတနီၤဂုာ်ကျဲးစးဒုးအိၣ်ထီၣ်
 တၢ်တိာ်ကျဲၤလၢကတိစၢ်မၤပှၤလီၤကဝီၤဖိတဖၣ် ဖဲအ
 ဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဘၣ်ဒီးတၢ်ကီတၢ်ခဲအကတီၢ်
 န့ၣ်လီၤ. ခုစဲာ်တၢ်ကရၢကရိအဝဲကျိၤအကျိၤတဘိ လၢ
 ဘၣ်တၢ်တိခိၣ်ရိၣ်မဲလၢ စီၤန့ၢ်ကီၢ်, လၢအမ့ၢ် “ပှၤတ
 ဝါတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူစုလီၤဆိတၢ်မၤ” အိၣ်ဒီးအတၢ်
 တိာ်ကျဲၤလၢလီၤကဝီၤဖိတၢ်အိၣ်ကူအိလၢအဂီၢ်တၢ်ဖဲး
 တၢ်မၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်တိာ်ကျဲၤအတၢ်ဟူး

စီၤန့ၢ်ကီၢ်, ပှၤတဝါတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူစုလီၤဆိတၢ်မၤဝဲကျိၤခိၣ်

တၢ်ဂဲၤအလၢအပျဲအဂ့ၢ်န့ၣ် သုလၢကီၤဂ့ၤထံၣ်လိာ်သံ
 ကွၢ်ဝဲ (ဝဲကျိၤခိၣ်) စီၤန့ၢ်ကီၢ်ဘၣ်ထွဲဒီးအဝဲသ့ၣ်အ
 တၢ်တိာ်ကျဲၤအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဝံသးစူၤတဲဘၣ်ပှၤလၢနမံးဒီးနတၢ်မၤအဂ့ၢ်သ့ၣ်ခါ

ယမံးမ့ၢ်စီၤန့ၢ်ကီၢ် ဒီးယမၤသကိးတၢ်ဒီးကညီၣ်
 ဖိခိၣ်ယၢန့ဒီးပှၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်မၤပှၤဘျးစဲကရၢဒ်အမ့ၢ် (ပှၤတ
 ဝါတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူစုလီၤဆိတၢ်မၤ) ဝဲကျိၤခိၣ်တဂၤ
 အသိးစးထီၣ်လၢ (၂၀၀၉) နံၣ်လံန့ၣ်လီၤ.

လီၤကဝီၤဖိတၢ်အိၣ်ကူအိလၢအဂီၢ် နတၢ်တိာ်ကျဲၤအ ပှၤနမၤတၢ်မၤန့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လဲၣ်

တၢ်တိာ်ကျဲၤလၢပမၤအိလၢပတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအ
 ပှၤန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ တၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူအတၢ်ဖဲးတၢ်မၤသ့ၣ်တ

■ တာ်သံကွာ်စံးဆါ ■

ဖှ်, လီၤဆီၣ်တၢ် တၢ်သျှ်တၢ်ဖျး, တၢ်ဘျုးတၢ်ဖိၣ်, တၢ်ဖဲးဒုးဖဲးသံၣ်, တၢ်ထူၣ်စံးလိာ်ပျဲသျှ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ညီၣ်န့ၣ်ပဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤဝဲဒၣ် ပျဲထူၣ်စံးဖဲးဒုးဖဲးသျှ်တဖၣ် လၢတၢ်ဖဲးဒုးအပိးအလီၤ, ယုာ်ဒီးပျဲထူၣ်စံးဖဲးသျှ်တဖၣ် လၢတၢ်မၤဂ့ၤထီၣ်က့ၤထံၣ်တီၢ်သျှ်တဖၣ်, ဒီးတၢ်မၤ လဲာ်ထီၣ်က့ၤစံးခိးဘျုးသျှ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်မၤ စၢၤဒ်အံၤသျှ်တဖၣ်ဝံၤအလီၤခံ ပဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်ပျဲ တဝါအဘျုးတၢ်ကိၤသျှ်တဖၣ်လၢအအိၣ်ယုာ်ဒီးအကမံး တံာ်, လၢဘုဖီတဖျၢၣ်ဘျုးတဖျၢၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ပညိၣ်ဒီး တၢ်မုာ်လၢကွၢ်စိတခိမုာ်ဒ်သိး ဖဲဘုလၢဟံၣ်ဖိယီဖိသျှ် တဖၣ်တလၢဘျုးအဆၢကတီၢ် ကလဲၤဟံးလီၤအိၣ်ဝဲ ဖဲဘုဖီသျှ်တဖၣ်အံၤဝံၤဟ့ၣ်က့ၤဝဲ, မုာ်ဝဲတၢ်တိာ်က့ၤ တခါလၢတၢ်ကတီၢ်ဆီၣ်သး ဖဲတၢ်တတၢ်တခါအိၣ်ဒီး အခါတဘျီလၢလၢန့ၣ်လီၤ. ပဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤဝဲဒၣ်သဝီ ဖိသျှ်တဖၣ်လၢတၢ်ဘျုးပနီၣ်ဒီးမဲးတဲာ်လဲးသျှ်တဖၣ် စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်လၢတၢ်သျှ်တဖၣ်တခိ ပဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါ ဒီးဆီၣ်ထွဲစ့ၢ်ကိးဒုးဖိသဝီဖိသျှ်တဖၣ်လၢတၢ်ကယုန့ၢ် ကျဲအသီ လၢတၢ်သျှ်ကျဲကျဲတၢ်လၢပျၢပျၢ လၢအတ လိၣ်တၢ်ကျိကွၢ်သျှ်ဖးဒိၣ်သျှ်တဖၣ် ဒ်အမုာ်တၢ်သျှ် ယၢမံၤ, မးအံးသျှ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်သျှ်တဖၣ်ခံက လုာ်အံၤ မ့ၢ်တၢ်သျှ်တဖၣ်လၢတၢ်ကဘျုးသျှ်ကျဲကျဲ အိၣ်ဒီးသျှ်အိၣ်အယီၤ ဖိးမံဝဲဒၣ်ဒီးန့ၣ်ဆၢၣ်အတၢ်ဂုၤ ထီၣ်ပသီထီၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကတဲာ်ကတီၢ်ထီၣ်စ့ၢ်ကိး ညၣ်အချံ လၢတၢ်လီၤတတီၢ်ဘျုးစ့ၢ်ကိး ပမၤစ့ၢ် ကိးအိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဘျုးမနုၤလၢနဘျုးမၤဝဲတၢ်တိာ်က့ၤတဖၣ်အံၤလဲၣ်

ပကသျှ်ညါပဝဲကိးဂၤဒဲးလီၤ, ပပုၤကညီဖိအ တၢ်အိၣ်မိာ်ပျၢမုာ်ဝဲဒၣ်ဟုသးန့ၣ်လီၤ. ခိဖျိလၢကမျၢသျှ် တဖၣ်ဘျုးယုာ်မ့ၢ်ဖျိး, ပာ်တ့ၢ်အဒုးသဝီဒီးအစံးလီၤ ပျဲလီၤအယီၤ လၢကဖဲးအိၣ်မၤအိၣ်ဘျုးတၢ်အဂီၢ် တမ့ၢ် တၢ်ညီလၢအဝဲသျှ်အဂီၢ်ဘျုး. ဒ်န့ၣ်အသိး တၢ်ဂ့ၢ်ကိ

ပိာ်ထွဲထီၣ်ကဒီးအခံလၢတၢ်ကသျှ်ကသံးတၢ်ဆီတလဲ အယီၤ လီၤကဝီဖိတဖၣ်မၤအိၣ်အဘုအဟုတဂ့ၤစ့ၢ်ကိး ဘျုးန့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်န့ၣ်အယီၤ လၢတၢ်ဘျုးလီၤစၢၤကမျၢတ ဖၣ်အတၢ်ဂ့ၢ်ကိအဂီၢ် ပမၤဝဲတၢ်တိာ်က့ၤသျှ်တဖၣ် အံၤန့ၣ်လီၤ. ဒုးဖိသဝီဖိလၢပမၤသကိးတၢ်သျှ်တဖၣ် လုာ်အိၣ်ဒၣ်အသးသမူလၢတၢ်သျှ်တဖၣ် ဒီးဒီးသန့ၤ ထီၣ်ဒၣ်အသးလၢန့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်အိၣ်ယၢအယီၤ လၢပတၢ် တိစၢၤမၤစၢၤအံၤ မုာ်ဒ်သိးပကဟ့ၣ်ဆုၣ်ထီၣ်ဒီး မၤကံာ် ကျၢထီၣ်က့ၤဒုးဖိသဝီဖိသျှ်တဖၣ်အတၢ်လုာ်အိၣ်သး သမူန့ၣ်လီၤ.

စးထီၣ်လၢခိဝံးတၢ်ဆါကဲထီၣ်ဒီး သုးဟံးန့ၢ်ဆုၣ်ကွၢ် တၢ်စိတၢ်ကမိၤဝံၤအလီၤခံ နတၢ်တိာ်က့ၤတၢ်ဖဲးတၢ် မၤအတၢ်အိၣ်သးအိၣ်ဒ်လဲၣ်

ဖဲခိဝံးတၢ်ဆါအဆၢကတီၢ် တၢ်လဲၤတၢ်က့ၤကီ ထီၣ်ဝဲတဖဲး, တၢ်ကလဲၤဟံးန့ၢ်တၢ်ပိးတၢ်လီၤလၢပုၤဂ့ၢ် ပုၤကီထီၣ်ဝဲဘျုးဆၢၣ် ဖဲပယီၤသုးတဖၣ်ဟံးန့ၢ်ဆုၣ်ကွၢ် တၢ်စိတၢ်ကမိၤဝံၤအလီၤခံ မၤစ့ၢ်ကိးဝဲတၢ်ထီၣ်ဒုးဒုးသ ဝီသျှ်တဖၣ်လၢကဘီယုၤ, ခးလီၤကျိဖးဒိၣ်လၢသဝီ ဖိတၢ်ဖဲးအိၣ်မၤအိၣ်အလီၤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်ဂ့ၢ်ကိးဒီး

ဒုးဖိသဝီဖိလၢအမၤအိၣ်စံာ်တဖၣ်
အထံၣ်တီၢ်ဂ့ၤထီၣ်က့ၤ,
ဘုန့ၢ်အါထီၣ်, ဘုလၢအိၣ်အါထီၣ်လၢဟံၣ်
ဖိယီဖိသျှ်တဖၣ်အဂီၢ်, တၢ်ဖဲးသကိးမၤသကိး
တၢ်လၢပုၤတဝါအပူၤစ့ၢ်ကိးအါထီၣ်, ပုၤတဝါ
သျှ်တဖၣ်တၢ်ဟံၣ်ဖိၣ်မၤသကိးတၢ်စ့ၢ်ကိး
ဂ့ၤထီၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.
- စီၤန့ၢ်ကီၢ် -

သဝီဖိတနီ၊ ဘၣ်ဟးယုာ်အိၣ်လၢပျံၤပူၤန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်မ့ၢ်လၢတာ်လုာ်အိၣ်သးသမူတခီ တာ်ဆိတုာ်ကွံာ်အီၤတသ့ဘၣ် လၢတာ်ပျံၤတုာ်ဖုးအဖီခိၣ် ဘၣ်ဖံးဘၣ်မၤအိၣ်တာ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်လၢတာ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢက့ၤဖူဖိသဝီဖိတခီ ပတပတုာ်အီၤဘၣ်သန့က့ တာ်တိာ်ကျဲတနီၤနီၤစၢခံကွံာ်အသး ပပတုာ်ဟ်အီၤတဖီဖိအိၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲတနီၤန့ၣ်လီၤ.

န့ၣ်တာ်တိာ်ကျဲအတာ်ကဲဘျးအိၣ်ဖဲလဲၣ်

တာ်တိာ်ကျဲအတာ်ကဲဘျးကဲဖျိၣ်တခီအိၣ်ဝဲတဘျးခါ ဖဲပစံးတုာ်အသိး ဖူဖိသဝီဖိလၢအမၤအိၣ်စံာ်တဖၣ်အထံဘိထံတီဂ့ၤထီၣ်က့ၤ, ဘုန့ၢ်အါထီၣ်ဘုလၢအိၣ်အါထီၣ်လၢဟံၣ်ဖိယီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ် တာ်ဖံးသကိးမၤသကိးတာ်လၢပုၤတတၢအပူၤစ့ၢ်ကိးအါထီၣ်ဝဲ နီးပုၤတတၢသ့ၣ်တဖၣ်တာ်ဟ်ဖျိၣ်မၤသကိးတာ်စ့ၢ်ကိးဂ့ၤထီၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်အသိးလၢတာ်ကီတာ်ခဲတာ်နးတာ်ဖျိၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ် ဖဲလီၢ်ကဝီဖိအိၣ်တုာ်နီးအဘုဟ်ကီၤအယိ ကဲထီၣ်စ့ၢ်ကိးတာ်မၤစၢဖးဒိၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တာ်လၢအတၢတာ်နီးနၢလၢနတာ်တိာ်ကျဲအပူၤမ့ၢ်တာ်မနုၤသ့ၣ်တဖၣ်လဲၣ်

တာ်လၢအတၢတာ်နီးပုၤလၢပတာ်တိာ်ကျဲအပူၤအဒိၣ်ကတာ်တခီမ့ၢ်ဝဲဒၣ် ထံလီၢ်ကီၢ်ပုၤတာ်ဒုးတာ်ယၤ, န့ၣ်ဆၢၣ်တာ်ကသ့ၣ်ကသံးတာ်ဆိတလဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်လၢပကဘၣ်ယုာ်လီၤဘျါလီၤက့ၤတခီ တနီၤနီၤပမၤအီၤခိဖျိပဒုးအိၣ်ထီၣ်ပုၤတတၢအဘုဟ်ကီၤ, မၤတာ်အိၣ်ဖျိၣ် တာ်တၢၣ်ပီာ်တဲသကိး, ဒုးအိၣ်ထီၣ်တာ်ကတီၢ်ဆိသး, ဟ်ကီၤယာ်ဘု, တာ်ချံတာ်သ့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်လၢတာ်ဒုးတာ်ယၤတခီ မ့ၢ်တာ်လၢပယုာ်လီၤဘျါလီၤအီၤတသ့ဘၣ်နီး ပဘၣ်လဲၤခိဖျိဒုးအီၤလၢတာ်ကီၢ်တာ်ဂီၤ တာ်ဘၣ်ယိာ်ဘၣ်ဘျီအပူၤန့ၣ်လီၤ.

ဆူညါန့ၣ်ဟ်လီၤနတာ်ဖံးတာ်မၤတဖၣ်မ့ၢ်တာ်မနုၤလဲၣ်

ခါဆူညါတာ်ဖံးတာ်မၤလၢပဟ်လီၤအီၤသ့ၣ်တဖၣ်ဒုကမ့ၢ်ဒုတာ်လၢပမၤတုာ်အီၤသ့ၣ်တဖၣ်နီးပကဆဲးမၤဒၣ်အီၤန့ၣ်လီၤ. ယန့ၣ်လၢတာ်တိာ်ကျဲလၢပမၤအီၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤပတကြးပတုာ်ဒံးအီၤဘၣ်. ■

စီန့ၢ်ကီၢ်, ဖဲတာ်မၤဘုဖိဟ်ကီၤတာ်ထံၣ်လိာ်တၢၣ်ပီာ်သကိးနီးလီၢ်ကဝီဖိဒိးဟ်လီၤခါဆူညါတာ်မၤရဲၣ်ကျဲအဆၢကတီၢ်. တာ်ဂီၤ-ခုစါ

တၢ်ဒုးသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်လၢခိၣ်န့ၣ်တဖၣ်ကပၣ်သ့ၣ်ပၣ်သးဝဲအဂီၢ် ကညီတၢ်ပၢ်ဆၢအံၤ တမ့ၢ်လၢတၢ်ကဆါအီၤအဂီၢ်ဘၣ်

စီၤကြၢ်မု

က ညီတၢ်ပၢ်ဆၢန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဒီး အိၣ်ဆီလီၤသးလၢ တၢ်မ့ၢ်လၢအမ့ၢ်အတီၢ် ဖဲသိးပုၤကညီဖိတဖၣ်ကအိၣ်ဘၣ်လၢတၢ် သဘျူ, တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်တုၤသိးထဲသိးဒီး ကဘီၣ်ထီၣ် ညီထီၣ်အိၣ်ကုးအီၣ်ပျဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂဲၤလိာ်လၢပုၤ ဂုၢ်ကျဲးစးမၤဝဲတဖၣ် တမ့ၢ်ဖဲသိး ကဒုးထီၣ်ဒုးထီၢ်, ဟံးယၢ်ပၤယၢ်ဒီး ဒီးသ့ၣ်ခိၣ်တဂၤ မ့တမ့ၢ် တၢ်ကရၢ ကရိတဖု အတၢ်ကဲဘျူးကဲဖျိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဖိၣ်စုကဝဲအတၢ်ဂဲၤလိာ်လၢအယံာ်ဝဲ အ နံၣ် (၇၀) ဘျဲၣ်အံၤ ပုၤကညီအါအါဂီၢ်ဂီၢ် သိၣ်ဒုဖိမ့ၢ် ဂုၤ ကညီကမ့ၢ်မ့ၢ်ဂုၤ ဟ့ၣ်လီၤတ့ၢ်လံဝဲအသးသမူတ ဖၣ် ဒီးပုၤအိၣ်ဒီးဝဲအါအါဂီၢ်ဂီၢ်လၢ ဂုၢ်ကျဲးစးတၢ် ဖဲသိး ကဒီးန့ၣ်ဘၣ် တၢ်သဘျူဒီးတၢ်တုၤသိးထဲသိး အဂီၢ်န့ၣ် လီၤ. တၢ်အံၤအလုၢ်ဒိၣ်ပျဲဒိၣ်ဒီး ကီဒိၣ်မးလၢပကယျၢ် န့ၣ်လီၤ ဘၣ်ဆၣ်တၢ်ဂဲၤလိာ်လၢတၢ်သဘျူ အဂီၢ်န့ၣ် အ ပျဲတဆံးဘၣ်ဒီးတညီဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဝဲတၢ်ပၢ်ဆၢစးထီၣ်အဆၢကတီၢ် ပထံၣ်ဘၣ် လၢ ခိၣ်န့ၣ်ဒီးပုၤတဖုလၢအဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်ဂုၤတ ဖၣ် အိၣ်ကတၢ်ထီၣ်လၢ အတၢ်တဲသကိးတၢ်ဒီးပယီၤသုး မိဖိရီၤဒီး သးပုၤနီၣ်ကွံာ်အပုၤကလုာ်ဒီးကညီတၢ်ပၢ် ဆၢအသးသဟီၣ်န့ၣ်လီၤ. ကညီခိၣ်န့ၣ်တနီၤလၢအလုၢ် ထွဲဝဲ တၢ်အိၣ်မူလၢအမ့ၢ်အပၤတဖၣ် လီၤဂၢ်လၢတၢ် ဂဲၤလိာ်အံၤ အဲၣ်ဒီးမၤဟးဂီၢ်ကွံာ်ဝဲ အဝဲသ့ၣ်အသးသ ဟီၣ်လၢတၢ်ပၢ်ဆၢအဖိၣ်ခိၣ် ဒီးမၤစၢ်လီၤကွံာ်အတၢ် အိၣ်ဆၢထၢၣ်လၢတၢ်ပၢ်ဆၢအပူၤ ဘၣ်ဆၣ် အဲၣ်ဒီးဟံး ယၢ်ဒီးဝဲ အစိအကမီၤ, အတၢ်လုၢ်ဘၢစိကမီၤတၢ်ဒီး မ့ၢ်ကျိၤဝဲကွံာ်အတၢ်ကဲဘျူးကဲဖျိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကီၢ်ပယီၤထံၣ်ရူၢ်ကီၢ်သးတၢ်အိၣ်သးပံးထီၣ်န့း ထီၣ် လၢသုးမိဖိရီၤဟံးန့ၣ်ဆူၣ်ထံကီၢ်တၢ်စိကမီၤအယီၤ ဒီး တၢ်ဒုးတၢ်ယၢ်တဲက့ၤကဲထီၣ်ကဒီးဝဲကညီကီၢ်စဲၣ်ပူၤ ဘၣ်ဆၣ် ပခိၣ်ပနၢ်တနီၤ အိၣ်ဒီးဒုၣ်လၢ တၢ်ကဘၣ် သမံသမိးတၢ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးအဖိလၢန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ် ဆၢကတီၢ်အံၤန့ၣ် တၢ်ကဘၣ်ပဲာ်ထံနီၤဖးဒီးဆၢတဲာ် ခိၣ်န့ၣ်လၢအဂုၤသ့ဝဲလၢ အဝဲသ့ၣ်အတၢ်သ့ၣ်ဒုးဒုး, အတၢ်ဂဲၤပျၢ်ဂဲၤဆုးသးသဟီၣ်, ဒီးတၢ်ရိၣ်ဖျိၣ်ယူဖိး လၢအဟ့ၣ်လီၤသးလၢအပုၤကလုာ်အဂီၢ် ဒီးဂဲၤလိာ်တၢ် လၢတမ့ၢ်တၢ်ဘၣ်ဘျူးဘၣ်ဖျိၣ်လၢအဂီၢ်ဘၣ် န့ၣ်လီၤ.

ခိၣ်န့ၣ်လၢအမ့ၢ်တၢ်တီ, လၢအသ့ၣ်ဒုးဒုးဒီးအ ကျဲၣ်သ့တဖၣ် ကဟံးန့ၢ်ဝဲအပုၤကလုာ်ဒီးသိၣ်မ့ၢ်အတၢ် ဟ့ၣ်ကျဲၣ်ဟ့ၣ်ဖး, တၢ်မၤသကိးတၢ်, တၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤ, တၢ်သးလီၤပလိာ် လၢကကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်သကိးတၢ်တၢ်တၢ် န့ၣ်လီၤ. ကညီတၢ်ဂဲၤလိာ်အံၤမ့ၢ်လၢပုၤကိးဂၤဒဲးအတၢ် ကဲဘျူးအဂီၢ်အယီၤ တၢ်ဆၢတဲာ်တဖၣ် တကြးဆၢတဲာ် လၢနီၢ်တဂၤတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဒီးတၢ်ကီတၢ်ခဲ ဒီးတၢ်တၢ် တၢ်အဆၢကတီၢ်အံၤန့ၣ် ပအိၣ်ဒီးတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢ ကဆိတလဲ ကီၢ်ပယီၤအထံၣ်ရူၢ်ကီၢ်သးလၢခါဆူၣ်အ ဂီၢ်ဒီး ကဆၢတဲာ်ကညီဖိအတၢ်အိၣ်မူခါဆူၣ် ဖဲသိးပ အဲၣ်ဒီးထံၣ်အသိးန့ၣ်သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယီၤ တၢ်အံၤအရူၤဒိၣ်ဒိၣ်မးလၢ ပခိၣ်ပနၢ်တဖၣ် ကအိၣ်ယူ အိၣ်ဖိး, ဟ်ဖျါထီၣ်တၢ်သ့ၣ်ဒုးဒုး, ဒီးဂဲၤဆၢထၢၣ်လၢ တၢ်တမံယီၤ လၢကဂဲၤလိာ်တၢ်လၢ တၢ်သဘျူ, တၢ်တုၤ သိးထဲသိးဒီး နီၣ်မိၣ်ကရူၣ်စံၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကီ

တံခဲဒီးတံတတံဒ်အံန့ၣ် ပလဲခိဖျိဘၣ်လံအယိ ပမ့ၢ်ယူဖိးန့ၣ် ပကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်သကိးသ့ဒ်းဝဲန့ၣ်လီၤ.

ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤ ပကဘၣ်ဒုးသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်ပက စၢ်အသးလၢ ပတၢ်ဂဲလိၣ်လၢဒ်မိၣ်ကရၣ်စံၣ်အဂီၢ်ဒီး မၤတၢ်ယူတၢ်ဖိးတၢ်တဲသကိးဒီးကီၢ်ပယိပဒိၣ်လၢအ ပုၤထံဖိကီၢ်ဖိယုထၢထီၣ်တဖုန့ၣ် မ့ၢ်ဝဲတၢ်တမံၤ ဘၣ် ဆၢၣ် တၢ်မၤသကိးတၢ်ဒီးသုးမိၣ်ရိၤလၢအရၢၢ်အစၢ် ဒီး မၤသံအပုၤထံဖိကီၢ်ဖိဒ်ဝဲန့ၣ် ကမ့ၢ်ဝဲတၢ်ဂ့ၢ်အဂၤတ မံၤန့ၣ်လီၤ. ပုၤခဲဖုအတၢ်လီၤဆိန့ၣ်ပထံၣ်အီၤသ့ဆ့ဆ့

န့ၣ်လီၤ. တဖုန့ၣ် အပုၤထံဖိကီၢ်ဖိယုထၢထီၣ်လၢ တၢ် ဟ့ၣ်တၢ်ဖး (ballot box) ဒီးတဖုန့ၣ် ဟံးန့ၢ်ဆ့ၣ်ထံ ကီၢ်တၢ်စိကမိၤဒီးမၤသံဝဲအပုၤထံဖိကီၢ်ဖိဒ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

ပနၢ်လၢပခိၣ်နီၣ်တဖုၣ် ကသ့ဝဲထံဖိနီၤဖးတၢ် ခံမံၤအတၢ်လီၤဆိဒီး ကမၤတၢ်လၢတၢ်မ့ၢ်တၢ်တီၤ လၢက ကဲထီၣ်တၢ်ကဲဘျးကဲဖျိၣ်လၢ ကညီဖိဒိကလုၢ်အဂီၢ် န့ၣ်လီၤ. ကညီအတၢ်ဂဲလိၣ်အံၤ မ့ၢ်လၢပုၤကညီဒိက လုၢ်အတၢ်ကဲဘျးအဂီၢ်အယိ တၢ်ကဆါအိၣ်ကွံၣ်အီၤ ဒီး ကကဲထီၣ်က့ၤ နီၢ်တဂၤ မ့တမ့ၢ် ပုၤတဖုလၢအဲၣ်လီၤ ဒ်အကစၢ်အသးအဂီၢ် တမ့ၢ်ဘၣ် န့ၣ်လီၤ. ■

ကသံၣ်ယါဘျါမဲၣ်ချံတၢ်ဆါအကလုၢ်ကလုၢ်

သုလုၤကီၤဂ့ၤ

နါ ယံၣ်နါအကျါ (နါထံၣ်) မ့ၢ်တၢ်အရၣ်ဒိၣ် ဒိၣ်မးစ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. ပုၤကိးဂၤဒဲးမ့ၢ်တအိၣ် ဒီးအမဲၣ်ချံဘၣ်န့ၣ်တထံၣ်ဘၣ်ဝဲဟီၣ်ခိၣ် န့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်မၤအသးသ့ၣ်တဖုၣ်ဘၣ်. ဘၣ်ဒိသ့ၣ်ဒိသး သကိးလၢမဲၣ်ချံမ့ၢ်တၢ်ထူးတၢ်တီၤလၢပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိအဂီၢ် တကယၤမ့ၢ်ကယၤန့ၣ်လီၤ. ပကထံၣ်ဘၣ်ကတီၢ်အံၤ ခိဖျိလၢတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်အယိမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ကွၢ်တၢ်ဂီၤမူ, လီၤတဲစိ, ခိၣ်ဖျိထၢၣ်ဒီးအဂၤအကလုၢ်ကလုၢ်အိၣ်ဝဲ အယိအမဲၣ်ချံဂံၢ်စၢ်ဒီးတနီၤဘၣ်ဒီးဝဲဒ်မဲၣ်ဒီးန့ၣ်လီၤ. လၢမိၢ်ပၢ်ဖဲဖုအစိန့ၣ်တၢ်တထံၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်တဖုၣ်ဒီး မဲၣ်ဒီးအါအါဘၣ်, ကအိၣ်ဒ်ဖျိဂၤန့ၣ်လီၤ.

ထူလံၤတၢ်သ့ၣ်ညါဘၣ်ထွဲဒီးကသံၣ်သ့ၣ်ဂံၢ် ဝံစဲ မ့ၢ်တၢ်သ့ၣ်ညါလၢအကဲဘျးဒီးထူးတီၤဝဲလီၤ. မ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤအံၤ တၢ်သ့ၣ်ညါဒ်န့ၣ်တဖုၣ်ဖျါလီၤ ဝဲလီၤ. ကသံၣ်သ့ၣ်ဂံၢ်ဝံစဲ မ့ၢ်မိၢ်ပၢ်ဖဲဖုထူလံၤတၢ် သ့တၢ်ဘၣ်လၢပုၤ လၢအကူစါယါဘျါတၢ်ဆါအါမံၤ

န့ၣ်လီၤ. တၢ်သ့ၣ်ညါထူလံၤလုၢ်ဒိၣ်ပုၤဒိၣ်အံၤ ပဆိတ့ၢ် အီၤဒီးကွၢ်ကဟ်အီၤတသ့ဘၣ်. အလီၢ်အိၣ်လၢပက ဘၣ်မၤနၢ်ပၢ်အါထီၣ်ပသး ဒ်သိးကကဲထီၣ်တၢ်မၤစၢၤ လၢပဂီၢ် ဝဲပယုကသံၣ်ကသီအဂၤတဘၣ်လၢအက တီၢ်န့ၣ်လီၤ. ကသံၣ်သ့ၣ်ဂံၢ်ဝံစဲတၢ်ကူစါယါဘျါလၢ ပကဖးဘၣ်အီၤဒီးဒုးသ့ၣ်ညါလိၣ်ပသးအခဲအံၤ မ့ၢ် ကသံၣ်သ့ၣ်ဂံၢ်ဝံစဲလၢအယါဘျါမဲၣ်ချံတၢ်ဆါအက လုၢ်ကလုၢ်လၢအဘၣ်တၢ်ဟံးန့ၢ်အီၤလၢ “လုၢ်လၢ်ထူ သနူကသံၣ်သ့ၣ်ဂံၢ်ဝံစဲ” အလံၣ်စိၣ်စု လၢဘၣ်တၢ် ထၢဖျိၣ်အီၤလၢသရၣ်သ့ဖဲဒီးသရၣ်မုၣ်အဲၣ်မ့ၢ်, ဒီးဘၣ် တၢ်ထူးထီၣ်အီၤဖဲ ၂၀၀၇ နံၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကသံၣ်မဲၣ်ချံဆါအကလုၢ်ကလုၢ်

(က) မဲၣ်ချံဂံၢ်ဘါစၢ် (ကသံၣ်အအီ)

- ၁. တယၤသၣ် ၁ ပီၢ်
- ၂. နီၣ်တၢ်သ့ ၁ ပီၢ်
- ၃. ကွဲစိ ၁ ပလီ

တၢ်ဒုးကဲထီၣ်ကသံဃ်အကျိၤအကျဲ

မၤန့ၢ်တယၤသၢ်တပီၢ်ဒီးနီၣ်တၢ်သုတပီၢ်ဝံၤ ကျိၣ်ဘျးအိၣ်ခဲလၢၣ် ဒီးဖိထီၣ်အိၣ် ဖၢန့ၣ်စ့ၢ်ကိးထံတစဲး ယုၣ်အိၣ်တုၤအလီၤကလဲခဲလၢၣ်တက့ၢ်. စိၣ်လီၤဒီးဟံၣ် ခုၣ်လီၤအိၣ် ပျဲထီၣ်ကွံာ်တယၤသၢ်အချဲ, နီၣ်တၢ်ဒီး အဘိယံသုဂံတဖၣ်ခဲလၢၣ်ဝံၤဒီး ဖၢန့ၣ်လီၤကွဲစိတပလီ ကျဲကျိၣ်အိၣ်တုၤအဘၣ်လိာ်, ကဲထီၣ်ကွဲအပံာ်တကၤ ဒါ, ထၢန့ၣ်ယၢ်အိၣ်လၢပလီအခိၣ်ဟံၣ်လဲာ်တဖျၢၣ်အပူၤ ဒ်သိးနထုးထီၣ်အိၣ်ကညီအဂီၢ် မၤတံာ်ယၢ်အခိၣ်ယံး ယံး ဒ်သိးသုတဘၣ်ကလံၤဒီးတဟးဂီၤချ့ချ့ အဂီၢ်.

တၢ်သုကသံဃ်အကျိၤအကျဲ

ပှၤသးပှၤအဂီၢ်အိၣ်အိၣ်လၢလၢၣ်ဖးထံနီၣ်တၢ်ဖိ ဂီၤတနီၤတၢ် ဟါတနီၤတၢ် တုၤလၢမဲာ်ချဲဂံၢ်ဘါဟဲက့ၤဂ့ၤ ထီၣ်တစုတက့ၢ်.

ဘၣ်လိာ်တၢ်ဆါအဂ့ၢ်

ပှၤလၢအမဲာ်ချဲဂံၢ်ဘါစၢ် ကွၢ်တၢ်ဖျါတဆံ့ဘၣ် ဒီးဖးလံာ်တန့ၢ်ဘၣ်, ကွၢ်တၢ်ဂီၤမူအမဲာ်ထံယုၤတဖၣ် မ့ၢ်အိၣ်ကသံဃ်အဝဲအံၤယံာ်ယံာ် အမဲာ်ချဲဂံၢ်ဘါကဟဲ က့ၤဘၣ်လိာ်ဘၣ်စးက့ၤဝဲန့ၣ်လီၤ.

(ခ) ကသံဃ်မဲာ်ခဲးဆိ

၁. ပူလံဒီး

တၢ်ဒုးကဲထီၣ်ကသံဃ်အကျိၤအကျဲ

မၤန့ၢ်ပူလံဒီးထီၣ်တၢ်လၢနကအိၣ်အိၣ်အဂီၢ်တ က့ၢ်. ဖိအိၣ်ကသုထံသ့, ဖိကပိာ်အိၣ်သ့, ချိအိၣ်အိၣ် သ့, အိၣ်သံသိအိၣ်သ့, မၤကမူၣ်အိၣ်ဒီးကျဲအိၣ်အထံ, အိၣ်မ့ၢ်ခါအိၣ်ယုာ်အကမူၣ်ဒီးမ့ၢ်သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ. ကသံဃ် အဝဲအံၤနမ့ၢ်အဲၣ်ဒီးမၤပာ်အိၣ်လၢကကျၢၤယံာ်အဂီၢ်န့ၣ် သ့ဝဲညီညီဖိ ခိဖျိလၢလိယုာ်တၢ်ကမူၣ်အိၣ်ဒီးဟံၣ်ယၢ်အိၣ် လၢပလီအပူၤဂ့ၤဂ့ၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်သုကသံဃ်အကျိၤအကျဲ

ပှၤလၢအမဲာ်ခဲးဆိတက့ၢ်န့ၣ် ဖဲအိၣ်မ့ၢ်တဘျီ လၢလၢ အိၣ်ယုာ်မ့ၢ်ဒီးပူလံဒီးတက့ၢ်. အိၣ်သံသိအိၣ်

မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဖိအိၣ်အိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ချိအိၣ်အိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ ဒ်သိးနအိၣ် အိၣ်ကဘဲအဂီၢ်သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ. အိၣ်အိၣ်တုၤလၢနမဲာ်ခဲးဆိ လီၤမၤကွံာ်တစုဒီးဆိကတၢ်အိၣ်တက့ၢ်. နအိၣ်အိၣ်ထီၣ် ဘိဒီးဂ့ၤဝဲလၢနမဲာ်ချဲဂံၢ်ဘါအဂီၢ်ထီၣ်ဘိန့ၣ်လီၤ.

ဘၣ်လိာ်တၢ်ဆါအဂ့ၢ်

ပှၤမဲာ်ခဲးဆိန့ၣ် ဖဲမ့ၢ်ဟါလီၤခိလွံာ်န့ၣ်ရံၣ်ဆူ မ့ၢ်နယီာ်န့ၣ်ဟးတထံၣ်ကျဲလၢဘၣ်. မ့ၢ်ဆါခိန့ၣ်ထံၣ် တၢ်ဒ်သိးပှၤဂၤအသိးသနက့ တုၤမ့ၢ်မ့ၢ်ခဲးလီၤန့ၣ် တ ထံၣ်တၢ်လၢဘၣ်. လၢတၢ်န့ၣ်အယိ ကဘၣ်အိၣ်က့ၤဝဲ ကသံဃ်အံၤမးအမဲာ်ခဲးဆိကလီၤမၤဝဲဒီး ကွၢ်တၢ်ကဆံ့ ထီၣ်က့ၤဝဲလီၤ. ပူလံဒီးန့ၣ် မၤဂ့ၤထီၣ်ဝဲမဲာ်ချဲအဂံၢ် ဘါ, မၤဘၣ်လိာ်က့ၤတၢ်ခုၣ်တၢ်ကိာ်လၢမိာ်ပှၤအပူၤန့ၣ် လီၤ. ပှၤလၢမံတန့ၢ်ဘၣ်လိာ်ဘၣ်စးအိၣ်ဝဲတမ့ၢ်ဘၣ် သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် ကျဲအိၣ်ပူလံဒီးအဂံၢ်ထီၣ်ဘိ ဒီးမဲာ်က န့ၢ်အိၣ်ဝဲကမ့ၢ်ထီၣ်က့ၤန့ၣ်လီၤ.

(ဂ) ကသံဃ်မဲာ်ယုာ်

၁. သၣ်ပစုာ်သၣ် (သၣ်မစုာ်)

တၢ်ဒုးကဲထီၣ်ကသံဃ်အကျိၤအကျဲ

မၤန့ၢ်သၣ်ပစုာ်သၣ်အမံာ်တကဒိၣ်ကအိၣ်အ ဖျၢၣ်ခဲဆဲယုာ်ယုာ်ဒီးဟံၣ်ယၢ်ဒီးဖျၢၣ်ဟံၣ်အိၣ်လၢအလီၤက ဆ့ကဆိတက့ၢ်. တလိၣ်နမၤအိၣ်နီၤတမံၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်သုကသံဃ်အကျိၤအကျဲ

ဟံးန့ၢ် သၣ်ပစုာ်သၣ်တဖျၢၣ် မၤပှၤတဂၤကဆံး န့ၣ်လီၤအထံဆူနမဲာ်ချဲပှၤ ဂီၤတဘျီ ဟါတဘျီတုၤအပဲၤ ထီၣ်သၢသီအစုၤကတၢ် ဒီးနမဲာ်ယုာ်ကလီၤမၤဝဲဒၣ်လီၤ.

ဘၣ်လိာ်တၢ်ဆါအဂ့ၢ်

ပှၤလၢအမဲာ်ယုာ်န့ၣ် ကွၢ်တၢ်လၢအယံာ်တဖျါ ဂ့ၤဂ့ၤဘၣ်, အမဲာ်ကဒုကွၢ်တၢ်တရဲဘၣ်. ကွၢ်ထံတၢ် သနက့ကွၢ်တၢ်တဖျါရဲရဲဘၣ်. ဆံးလီၤသၣ်ပစုာ်သၣ် မံာ်အထံလၢမဲာ်ချဲပှၤ ယံာ်ယံာ်ဒီးဘျီဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ပှၤလၢအမဲာ်ယုာ်တုာ်လံဖးယံာ်, မဲာ်ချဲအသလီ

ထီဉ်ဝါယးလံသုဂ်တဖဉ်အဂီၢ်န့ဉ်ဘျါကီဝဲလီၤ. မၤကွၢ်
ဒီးနကသုဂ်ညါဘဉ်အတၢ်လီၤဆီန့ဉ်လီၤ.

(ဃ) ကသံဃ်ဗဲဉ်ချံဆါ (ကသံဃ်အအီ)

- ၁. ကသုဂ်ခိဉ်မ့ဉ်ဒီး, ၂. တအုတၢ်

တၢ်ဒုးကဲထီဉ်ကသံဃ်အကျိၤအကျဲ

မၤန့ၢ်ကသုဂ်ခိဉ်မ့ဉ်ဒီးတကဒိဉ် (ဖဲနသးလီ) မၤန့ၢ်ကဒီးတအုတၢ်ထဲခိဉ်မ့ဉ်ခိဉ်တလိဉ် တီၢ်ဘျးအီၤ
တပူၤယီတက့ၢ်. တီၢ်အီၤဒီးမၤန့ၢ်ထံချီမံခုဉ်တခွးဖၢနဉ်
လီၤကသံဃ်ကမုဉ်အံၤဆူထံကျါ, ကျဲကျိၤအီၤဝဲအီၤတက့ၢ်.
နမ့ၢ်အဲဉ်ဒီးအိဉ်ယုဉ်ဒီးအသံးသုစ့ၢ်ကီးလီၤ.

နမ့ၢ်အဲဉ်ဒီးလၢနကသုကသံဃ်အံၤယံာ်ယံာ်အ
ဂီၢ်န့ဉ် မၤန့ၢ်ကသုဂ်ခိဉ်မ့ဉ်ဒီး, တအုတၢ်လိယုအီၤဒီး
တီၢ်ကမုဉ်အီၤ ဟံဃာ်အီၤလၢပလီပူၤဂ့ၤတက့ၢ်. ကျဲ
အီၤက့ၤအီၤဒီးထံချီမံတဘျီနီတၢ်ဖိတဘျီ, မၤန့ၢ်ထံချီ
မံခုဉ်ပျဲထံအီၤခွးတဖျါ, မၤအီၤအီၤဂီၤတဘျီ ဟါတဘျီ
တုၤအပျဲထီဉ်တန့န့ဉ် တၢ်ဗဲဉ်ချံဆါကဘျါက့ၤန့ဉ်လီၤ.

(င) ကသံဃ်ကွၢ်တၢ်ဖျါဆံ (ကသံဃ်ဗဲဉ်ကဒု)

- ၁. ပဉ်ဒုးထုဉ် (ပါဓဒုတထတ္တၢ)
- ၂. လုညုဖီ (လေညုဉ်းပွဉ်)
- ၃. လၢဆံဉ်ဝါ
- ၄. ခါတီးမ့း (ခါးဒေါက်မြစ်)
- ၅. ပျဲခိဉ်တံာ်
- ၆. တကွံဝါဒုဉ်အထံ
- ၇. မုခိဉ်ထံလၢအလီၤစီၤလၢမုခိဉ်

တၢ်ဒုးကဲထီဉ်ကသံဃ်အကျိၤအကျဲ

မၤန့ၢ်ပဉ်ဒုးထုဉ်အစီၤလီၤတသံး လုညုဖီအ
ဖီခံဖီးဖိ, လၢဆံဉ်ဝါအစီၤလီၤခံဘး, ပျဲခိဉ်တံာ်တုၤ
စုနာတဘိ ဒီးခါတီးမ့းတုၤစုနာတဘိဝံၤ မၤဘျးကမုဉ်
အီၤခဲလၢဒီးကျဲကျိၤအီၤခဲလၢတပူၤယီတက့ၢ်. ထၢနဉ်
အီၤလၢပလီပူၤဝံၤ လုလီၤမုခိဉ်ထံတခွးဒီးတကွံဝါဒုဉ်
အထံတခွးဝံၤ တံာ်တံာ်အခိဉ်ပံးပံး, ဟံဃာ်အီၤလၢဘု
သးအကျိၤပျဲထီဉ်တန့တက့ၢ်. ထုးထီဉ်ပျဲန့ၢ်အထံဆံ
လၢတၢ်ကံးညုဉ်အကဆီဝံၤဟံဃာ်က့ၤအီၤပလီလၢအ
ကဆီဒီး လုဉ်ကလံၤဂ့ၤဂ့ၤတဖျါအပူၤတက့ၢ်.

တၢ်သူကသံဃ်အကျိၤအကျဲ

ထီဉ်လီၤစီၤလၢဗဲဉ်ချံအပူၤတဘျီသၢလီၤစီၤလၢ
ဗဲဉ်ချံတကမၤအဂီၢ် ဖဲတချုးမံအဆၢကတီၢ်န့ဉ်တက့ၢ်.
မၤအီၤဒီးန့ဉ်ကိးဟါဒီး တုၤအပျဲထီဉ်တဆံယဲာ်သီတက့ၢ်.

ဘဉ်လိာ်တၢ်ဆါအဂ့ၢ်

ပုၤလၢအဗဲဉ်ချံပူၤဂီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဗဲဉ်ချံပူၤဝါယးမ့ၢ်
ဂ့ၤ, ဗဲဉ်ချံပူၤဆိးယဲဒ်တၢ်ဆူဉ်မဲအိဉ်အသိးဒီးဗဲဉ်လၢအ
ကွၢ်တၢ်တဖျါရဲရဲဘဉ်တဖဉ်န့ဉ် စီၤလီၤအီၤလၢကသံဃ်
အဝဲအံၤ ကဘဉ်လိာ်ဘဉ်စးက့ၤဝဲဒုဉ်န့ဉ်လီၤ.

ဖဲကသံဃ်သရဉ်တအိဉ်ဘဉ်အလီၤ, နမ့ၢ်အိဉ်
ဒီးတၢ်ဗဲဉ်ချံတၢ်ဂ့ၢ်ကိးဒီးတၢ်ဂ့ၢ်လၢအဖီခိဉ်သုဂ်တဖဉ်
အံၤအသိးန့ဉ် မၤကွၢ်ဘဉ်အီၤတက့ၢ်ဒီးနကသုဂ်ညါ
ဘဉ်အတၢ်လီၤဆီသုဂ်တဖဉ်န့ဉ်လီၤ. ■

ကိုးသုလှေမှန်နု

လာ-ဘိန်လှ (အီးစတု)

- ကညီဖိဂုကွေအခံ
ဖဲတံးဒုးလာအုစွာ်ဝံး.
- ကိုးသုလှေအလီၢ်ခါးသး
ဆူဝုာ်တီအူတံးကွေဟံး.
- ဖဲခရံၣ်နံၣ် ၁.၉.၄.၉
လါယု-၁၄ သီနံး.
- ကိုးသုလှေအတံးအိၣ်ဖျိၣ်
တံးမ.ဖဲတီအူဝုာ်ခိၣ်.
- ဇံးသိးတံးကဒုးအိၣ်ထီၣ်
ကိုးသုလှေပဒိၣ်အဂီၢ်.
- ဖဲန့ၣ်ခါ-စီဘးအူကွံ
လဲထီၣ်တီအူတတုးဒီး.
- တံးအိၣ်ဖျိၣ်ကရီကဒုး
တံးရဲၣ်ကျဲဆိတအိၣ်ဟံး.
- ခါးသးဟဲထီၣ်တံးအိၣ်ဖျိၣ်
အါကတံးပုတီအူဖိ.
- လါခါးလွံၢ်ထူၣ်တကယ
ခါးစးဟဲထီၣ်ထဲစ့ၤဂေ.
- ဒူသတုာ်ကိုးရဲၣ်ခါးစး (သထံ)
(အုန်းဖေညွနံ) ပၣ်ထဲတကယ.
- တံးအိၣ်ဖျိၣ်အဂုာ်ခိၣ်သ့ၣ်
မ့ၢ်တံးသ့ၣ်ထီၣ်ကိုးသုလှေ.
- ကိုးသုလှေပဒိၣ်အဂီၢ်
ကိတိာ်ဘၣ်တံးဒုးအိၣ်ထီၣ်
- ပု - ၁၂, ဂအမံထီၣ်
လာကိတိာ် - ၈ ခါအဂီၢ်.
- တံးယုထာထီၣ်ကိတိာ်ခိၣ်
လာကိတိာ်ဝဲကျိ ၈ ဘိ.

- လာကိတိာ်- ၈, ဂအကျါ
(ဦးလှေ) တံးဖးန့ၢ်အါ.
(ပဒိၣ်လှေ)
- ကိတိာ်ခိၣ်ကျိမုဒါအံး
တံးဟ့ၣ်ဆူ-စီဘးအူကွံ.
- (ဦးလှေ)လာကိသထီၣ်(သထံ)
မ့ၢ်ဝဲကိာ်ဂေကိတိာ်ခိၣ်.
- စီဖိမိၣ်, လါခါးလွံၢ်ထူၣ်
ကိတိာ်ခိၣ်ထံလီၢ်ကိုးပု
(ပြည်ထဲရေး)
- ဒီသအကိတိာ်တခီ
(ကာကွယ်ရေး)
ကိုးကစၢ်ရှ့ၣ်လုဖိၣ်ထီၣ်
- ကျိၣ်စ့ဝဲကျိတကယ
(ဘဏရေး)
(တူရါအူ) ဘၣ်ဟံးမုဒါ.
- သ့ၣ်ပုာ်ဒီးစံးပဲၤဝဲကျိ
(လယ်ယာ-သစ်တော)
စီစ့ၣ်တုာ်-မ့ၢ်ကိတိာ်ခိၣ်.
- ဘၣ်ထွဲလာကျိသ့ဆဲးလာ
(ပညာရေး)
စီဘးထူ-ဘၣ်ဟံးမုဒါ.

- (ကိုးကံးတံးမ့ၢ်) အမုဒါ
လာဝံးစိာ်တီဆုတယ.
(သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး)
- လါခံ-ကိုးကစၢ်ရှ့ၣ်လု
ဖိၣ်ကွဲတီအူသုးကွဲ.
- ဒီသအဝဲကျိတခီ
သုးခိၣ်ကျိမုမိၣ်ဖိၣ်ထီၣ်.
- အယိလါယု-၁၄ သီ
ကိုးသုလှေပဒိၣ်အိၣ်ထီၣ်.
- အခီပညီမ့ၢ်စုာ်ကီး
တံးဒုးအိၣ်ထီၣ်ကညီကိုး.
- မ့ၢ်တံးဒုးအိၣ်ထီၣ်ဟံးပျါ
ကိုးသုလှေတံးပတံးပြး.
- လါယု-၁၄ သီဟါခီ
တံးဂ့ၢ်အံးဘၣ်တံးရါလီ.
- ဟါခီ-၇ နံၣ်ရံၣ်ကတီာ်
ကွဲလုလီၤရေလီၤတံးကစီၣ်.
- လါကိုးသုလှေပဒိၣ်ပု
အိၣ်ဝဲဒီးကိတိာ်တဖ.
- တုာ်မ့ၢ်မ့ၢ်ဆ့ၣ်ထီၣ်တနံး
လာအဘၣ်ထွဲတဂ့ၢ်အံး.

- ကီဂါကွေ့လှလီသန့
ဒီသါရလီဝဲတံဂ်ဂါ.
- Radio Pakistan
ဟ်ယုဒီး Australia
Broadcast.
- All India Radio
BBC လာဝ်လိဒိန်.
- အပရလကီအါဘုန်
(သတင်းစာ)
ကွေးဖျါကီသုလုအဂ်.
- မုနံလတင်ဒုးအိန်ထီန်
ကီသုလုကဒိန်ဂ်ဂါဝီ.
- တံဆါတံအါစးထီန်လါ
လါအုဖြှိန် ၁.၉.၅.၁.
- င် KGBတံအိန်ဖျိန်
စံင်ညီန်ဆါတံဝဲအသိး.
- လါယု (၁၄) သီအနံ
မုဝဲကီသုလုမုနံ.
- လါကညီဒီကလုဂ်ဂါ
ကီသုလုပဒိန်အိန်ထီန်.
- မုဝဲတံဟ်ဖျါထီန်စုဂ်ကီး
ပကီသုလုကညီကီ.
- ဆါကတီခွါဖဲနံ
တံဂုကုသးလါအုစုဂ်.
- ကီပယါအါဖဲနံ
(ဦးနု) ပဒိန်- ဒီး (နေဝင်း)
- လါကညီမိတကပ
ဘးအုကွဲဘုန်မုဘုန်ဒါ.
- ဖဲနံခါ-ဂါသးမုတူ
အိန် (၁၆) နံနံလီသုး.
- လဲခီဖျိတံဒုးအုစုဂ်
သုညါတံခဲလါခဲဆု.
- (ဦးနု) မပတုတံခး

- (ceasefire)
အဝဲထံင်ပဲမဲင်ပဲနါ.
- ဖဲနံခါသုးခိန်ကီနံ
လါနုလါခိန်တအိန်ဒီး.
- မင်းဘူး-မင်းအောင်လှိုင် စုဂ်ကီး
အိန်ဆိးဒီးဒုလါပျုကီ.
- ဖဲလါအုစုတံဒုးဝဲ
ကညီမိဂုကုအခဲ.
- ဂုကုသးတဆီတဆီ
အုစု-တီအု-ဖျိပျုကီ
- လါခဲကတံဟ်လါကု
လါခဲသးလါဖျိပျုဂ်.
- ဖဲခရံနံ ၁.၉.၅.၀
တံမခီကရဲးတခါ.
- တံမဝဲဝဲ-ဝဲဖျိပျု
ဖဲလါယုလံအတီပု.
- ဘုန်တံမအါလါသါ
၁၇ သီတု ၁၉ သီ.
- လါတံအိန်ဖျိန်ဒီကတီ
ဘးအုကွဲဟါလါဆုနီ.
- င်ပုဟါလါဆုနီအသိး
အဝဲဒုစးထီန်ကတံ.
- ကညီမိအတံဟ်ဆါ
မုတံခိန်ထံးဒီးအကတံ.
- မုတမုတံဟ်ဆါမိ
ဆု-နေပြည်တော်-လဲဒီးလါ
အကီဘိ.
- လါ (မင်းအောင်လှိုင်) ကကျီ
တံဂ်ဂါ
ဆုယုတသုနီတဘျီ.
- င်ကညီကီကနံကု
ကျဲအိန်သါဘိမုတံဂ်.
- (၁) တဘိ, ဒုဒါဟုန်ပု
(မဖြေနိုင်ပါ)

- (၂) မု, ပဒုးနုဒုဒါ
(Impossible)
- မုမုကျဲသါဘိတဘိ
တံအိန်သးဆိန်သနံးအယိ
(international Pressure)
- တံဟ်ဆါဂံဘါခိန်ကျဲ
မုထံမိကီမိကမု.
- လိန်ဝဲဒုကမုတဖျိ
အိန်ပု ယိန်ပု ပးကပု.
- ပဘုန်ကွဲယုထံင်သုညါ
တံဂံစါလါအိန်ဒီးပု.
- င်အလါအိန်ဝဲအသိး
ကျဲးစးဘျီဂုထီန်သကီး.
- ကွေးစုဂ်ကီးတံဂ်လွံဘိ
င်သိးတံကရလါအါ.
- ဘုန်ထွဲတံဂ်လွံထံင်အါ
တံဆုထီန်ဝဲဆုမိခဲ.
- ဆုကွဲလုလါ-ကီသုလု
မိခဲတံရလါသန့.
- တံရလါအါလါကျိန်ဆါကျိန်
ကညီ, အဲကလံး, ပယါ.
- ယုလံ (၃၁) သီဟါ
အီကး ၁ သီ, ၂ သီဟါ.
- တုတံခဲလါဝဲတစု
လဲသကီးတံကစုဒု.
- လဲတုထီန်ကီးကိသဝီ
တံစု, ထံဒိန်ခါကတီ.
- ဖဲလါအီကး (၁၂)
လါထံကီဂါမုဒါဝဲ. ■

လါ-ဘီနံလု (အီးစကြု)
ဝဲဘဲဒါကီ
(၁၄.၆.၂၁) မုဆုန်

ဝဲင်ဖိကလးလဲဒီးနု

လှေသီသွန်ဖိ

၁. နုလားလါဟုလးယွာတု
ကညီကလုာ်ကြားအိန်သု
လားခိန်ယံလးလးယွာဘိ
ကညီကလုာ်ကြားအိန်ကီ

၂. လိန်ထီန်နုလားမုာ်ကညီ
စံန်စီးအိန်ပွဲဒီးတံာ်ကီ
လားခိန်ကညီတံာ်အိန်မူ
သွန်ဂီဒိန်လီစားအိန်မူ

၃. တံာ်အိန်မူထူထံးသုန်လီ
နုလားကီလါကိးတုာ်အီ
နုလားကီလါသုန်လီဝဲ
ဒိန်စိအာဟဲဂုာ်နုာ်ဝဲ

၄. သုးပယီဝါယံအာသီ
မးသံကညီခွန်ဟံန်ယီ
ထံန်ဖိသုန်တံာ်ဆဲးဘိ
စံန်စီးမဲာ်ထံအိန်တုာ်ထီ

၅. အာသီဒိန်စိသုးဝါယံ
ထံန်ကညီခဲလားမးသံ
မဲာ်ထံတံာ်ဖျိန်ဟုန်ကညီ
မးတရီပါမုာ်ကညီ

၆. စံန်စီးကညီအိန်တုာ်အါ
စံန်မုံဟးဖျိးလးပုာ်ကါ
ဖိဆံးမိာ်ဒီးသးပုာ်
ကိာ်ဂီကီခဲတုာ်သပုာ်

၇. လီာ်မံဖိလးကမံဂီာ်
လုပုာ်ဟိန်ခိန်မုာ်အဂီာ်
အိန်ကနုဟံန်ဖိတံာ်စူ
တထံန်လးသုကုာ်တံာ်ပုာ်

၈. မုာ်ဝါဖိလးကအိန်ဝဲ
ယုတထံန်အိန်ကုာ်ဖဲလဲာ်
ဖဲပုာ်ပုာ်ပွဲဒီးတံာ်ဆါ
ကသံန်စူးကါတအိန်အါ

၉. မုာ်တီကညီလဲဒီးဖျိ
တမုာ်တံာ်တဲမုာ်နုာ်ဖိ
မုာ်ခုန်ပုာ်ဖျိးဒီးတံာ်ကီ
မုာ်လားမံမိာ်ပွဲကညီ

၁၀. အိန်ဖျိန်ကညီမုာ်တုာ်ယဲ
မိာ်ဖိကညီတြီဆာယဲ
မိာ်ဖိကညီတြီဆာကုာ်
စုကဝဲဖိစိာ်ထီန်ကုာ်

၁၁. စုကဝဲဖိစိာ်ထီန်လံ
ကညီသိန်နုစံန်စီးလံ

သိန်နုစံန်စီးလးသုလုာ်
ဘုန်တံာ်ကညီသုန်ထီန်ကုာ်

၁၂. ကသုန်ထီန်ကညီဘုန်တံာ်
သွန်ဂီဂီဖိဘုန်သုန်ထီန်
သးသွန်ဂီလးမိာ်သုလုာ်
သဘျာ ကညီလုာ်ထီန်ကုာ်

၁၃. သးသွန်ကညီလုာ်ထီန်လံ
အိန်တုာ်သးဘိပွဲမဲာ်ထံ
မဲာ်ထံလီဆူယသးဘိ
မုာ်နယုထာသိန်နုဖိ

၁၄. သယုာ်မဲာ်ထံဒုးလီဆူ
သးပုာ်ပုာ်သယုာ်ခဲးသု
နးနးခဲးသုတံာ်တုာ်ဘုန်
သုလုာ်နုယီစံန်စီးဘုန်

၁၅. သုလုာ်သိန်နုစံန်စီးလံ
လုာ်ထီန်ကုာ်သးဒီးသွန်ထံ
သးဘိပွဲသယုာ်သတုာ်
ဝဲင်ဖိကလးလဲဒီးနု ■

မှပျာလှိုဖိထိဖိလှာနဂီၢ်

ဘွၢ်ကနာ - လှိုသီဖိဒု

ပျာ မှပျာလှိုလှာပျာလှာသီတဖၣ် စံၣ်ယဲၤတဲယဲၤ
ဒီးသုၣ်လီၤမၤလိာ်ကတိၤအဖိအလံၤလှာတၢ်
ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအါမံၤအါကလုာ် စံးဝဲ, ဖိလံၤခဲ
လၢာ်သုၣ်ဒါ မုၢ်မဆါတနံၤညါအံၤ တၢ်ကဟဲကိးမံၤကိး
စ့ၤ, တၢ်ကဟဲလၢစုစုၣ် တၢ်ကဟဲလၢစုထွဲ, တၢ်ကဟဲ
ဒီးကီၤကရူ တၢ်ကဟဲဒီးကီၤကဒိၣ်, တၢ်ကဟဲဒီးတၢ်
ဝံ တၢ်နါ, တၢ်ကဟဲဒီးတၢ်ယုၣ် တၢ်ကဟဲဒီးတၢ်ပျဲ,
တၢ်ဝံကံၣ်န့ၢ်သု တၢ်နါကနါန့ၢ်သု, တၢ်ယုၣ်ကယုၣ်န့ၢ်
သု တၢ်ပျဲကပျဲန့ၢ်သု, ကီၤကရူကရူန့ၢ်သု, ကီၤကဒိၣ်
ကဒိၣ်သုကိာ်, ကျဲစုထွဲကဒုးန့ၣ်သုဆူစုစုၣ်အကျဲ, မုၢ်
ဟဲထီၣ် ကကိးယုၤသုမုၢ်လီၤန့ၢ်, သုၣ်အထံးကကိးန့ၢ်
သုလၢသုၣ်အစိးလီၤ. ဒီးစံးဝဲဖိလံၤသုၣ်ဒါ...ထၢၣ်လီၤ
သုသး မၤမးသုသး, ထၢၣ်လီၤသုသး ဂီၤလီၤသုသး,
တၢ်န့ၢ်မိၢ်ကလုာ် စူၢ်လီၤပၢ်ကထါ, တၢ်သုကအိၣ်သု
ဒၣ်ဝဲ, တၢ်ဝါကအိၣ်ဝါဒၣ်ဝဲ ပျာလှာအတစူၢ်မိၢ်ကလုာ်
ပၢ်ကထါန့ၣ် မၤအိၣ်ဝဲလၢထါဒီးစံးဝဲ-

နတစူၢ်နမိၢ်ကတိၤ နယုၤသံၣ်ကိးကျဲအဘိ

ဆုးလီၤနခိၣ်ဒိကနၣ်ထံကနၣ်ဆးတၢ်, ပျာ
ယိာ်ကိာ်န့ၣ် ပျာခၢ်အီၤ ပျာယိာ်ကိာ်န့ၣ် ပျာဘါမူ စံးက
ဒီးဝဲ တၢ်ကကံၣ်လၢအသု တၢ်ကကံၣ်လၢအဂီၤ, တၢ်
ကအိၣ်နၤ တၢ်ကအီၣ်နၤ ဘၣ်သုမဲၣ်စံးကနၣ်တဂ့ၤ,
ဘၣ်စီၣ်ဘၣ်စီၣ်သုမဲၣ်တက့ၢ်. ဒီးစံးကဒီးဝဲ-

တၢ်ဟဲလၢစုစုၣ်တၢ်ဟဲ နဝံထီၣ်ကုနမုၢ်လဲၤ
တၢ်ဟဲလၢစုထွဲတၢ်ဟဲ ကမၢ်တၢ်ကဆံးကဆဲ
ဟဲတစုၣ်ရံးဒိမိကဲ တၢ်ဟဲပၢ်ကိးမံၤကိးစ့ၤ
ဟဲတထွဲရံးဒိမိကဲ ပၢ်ပျာလံာ်ပျာကွၢ်အဘ့ လီၤ.

ဖိလံၤသုၣ်ဒါ, တၢ်ဟဲပၢ်ကိးမံၤကိးစ့ၤလံ. တၢ်
ဟဲလၢစုစုၣ် တၢ်ဟဲလၢစုထွဲလံ. တၢ်သုၣ်တဖၣ်အံၤသု
မုၢ်စူၢ်ထွဲန့ၣ်ထွဲအီၤဘၣ်ဆၣ် ကနၣ်ထံကနၣ်ရီၤတၢ် ယု

သုၣ်ညါဒ်အယုၤလၢာ်ခိၣ်ထံးတက့ၢ် မ့ၢ်တၢ်တီ တမ့ၢ်
တၢ်တီလဲၣ်. စံးကဒီးဝဲ

နမ့ၢ်ဖိသုနပိာ်ကျဲ
နမ့ၢ်ဖိညါနပိာ်ကျဲ
တ့ၢ်နမဲၢ်ကျဲခိၣ်ရဲၣ်ရဲၣ်
တ့ၢ်နမဲၢ်ကျဲလၢရဲၣ်ရဲၣ်
နအ့ၣ်တၢ်ပျဲအ့ၣ်မ့ၢ်ပျဲ
နမံၤကသါဒၣ်နဝဲ

ထံၣ်ရၢၢ်ကီၢ်သးတၢ်အိၣ်သးလၢတကၢ်တကျၢၤ စး
ထီၣ်လၢတခီမ့ၢ် ဒီးတုၤလီၤခဲအံၤ ပျာလှာအအိၣ်ဒ်လၢတၢ်
သးစွံကတုၤအပူၤ ဒီးတဒ်မ့ၢ်ဖိဖျိးဒ်ဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်ခဲအံၤ
ခီဖျိ တၢ်မုၢ်တၢ်ခၢ်ကရၢၢ်အုၣ်အသးလၢပမဲၣ်ညါဒီးကဲ
ထီၣ်တၢ်မံၤသုၣ်တၢ်ကျၢၤသးဒိၣ်ဒိၣ်လံအယိ ကျဲးစး
တုၤတၢ်အဖျိအသၣ်အိၣ်ထီၣ်တစုတက့ၢ်. စံးကဒီးဝဲ-

ကျဲဆါခိၣ်ထူပျိာ်တဘိ
ကျဲဆါလၢာ်ထူပျိာ်တဘိ
နမ့ၢ်လဲၤသုတက့ၢ်ဒီး
နမ့ၢ်က့ၤသုတက့ၢ်ဒီး
နမ့ၢ်လဲၤလီၤမ့ၢ်က့ၤလီၤ
ဘိၣ်နၤတၢ်စံးတၢ်ကတိၤ

ပျာတနီၤနီၤကဟဲပျိာ်လဲအသးဒ်ထူကစၢ်စုက
စၢ် ကအိၣ်အူအိၣ်ကတိၤ ကလံၣ်န့ၢ်နၤ ကလဲၣ်န့ၢ်နၤ
ကလံၣ်န့ၢ်နၤ ကတလိာ်နယံ ကလဲၣ်န့ၢ်နၤ ကလဲၣ်ဝဲလၢ
နညၣ်နသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.

နမ့ၢ်တအိၣ်အူအိၣ်ကတိၤဒီးအီၤ ဘၣ်န့ၣ်က
မ့ၢ်တၢ်အဘိၣ်တလီၣ်လၢနဂီၢ် ကပူၤနၤဒီးတၢ်စံးတၢ်က
တိၤန့ၣ်လီၤ. စံးကဒီးဝဲ

၁. နှင်ဒိန်အူတူလလါလါပူ ညှင်ဒိန်အူကွဲလလါလါပူ
 ညှင်ဒိန်အူကွဲလလါလါပူ ပျိုနုပျိုပျိုမုန်ဖိမာ
 အူတူမုန်တူမုန်ဒေတူ ခိန်သျှင်ပျိုအလါဝါသး
 အူကွဲမုန်ကွဲမုန်ဒေတူ ပျိုနုပျိုပျိုမုန်ဖိခွါ
 ယစံးမုန်အပူမုန်ပူသူ
 အပူမုန်ထံကလူတူ

ကီလလါဝါ၊ ဝါယးမဲာ် ဂဲကလံာ်ဒီးစံးဝဲ သးခု
 သးခုဟီာ်ခိန်ဖိခဲလါာ်သးခု၊ မ့မုန်ကီလလါသူထီနါဒုတ
 ခီ ဂဲကလံာ်ဒီးစံးကဒီးဝဲ သးမုန်သးခုသးဟဲးဟိး
 ဟီာ်ခိန်ဖိခဲလါာ် ကစါကျိစံးကဒီးဝဲ တါသူကစါ တါ
 ပျိုကစါ တါမုန်တါတီ ဆဲးတနာ် ခးတဖျိ မာစူမူခိန်
 သု မယီမူခိန်သု ဂုဒေကယာ်ခဲလါာ်လီ၊ ဘာ်ဆာ်
 ကွဲဖးထီနုာ်တါအူအီတတူတတီလါဘာ်၊ ကြးဒု
 ကြးလါပဝဲပုကညီဖိ ပကဘာ်ထီာ်ဘာ်စီဘာ်ပသး
 နုာ်လီ၊ ကွဲဖးဒိန်ဂုဂု၊ ကွဲဖးထီဂုဂု၊ ဂုဝဲဒေဒိန်
 မးလီ၊ ဘာ်ဆာ်ဒီးပုဘီဖံးဖိအထူသနူ ဘာ်ကမုန်ဖိ
 ပုဝါဖံး ပုသူဖံးအထူသနူတါဆဲးတါလပျာ်လဲ။

စံးကဒီးဝဲ-တါသူအိန်သူတကျတူ
 တါဝါအိန်ဝါတကျတူ
 သူကွဲာ်ပြိန်ဝါကံာ်ကွဲပြု
 ကတါတါပုနာ်တသု

ပုကညီအပူမုန်ပုပျို အဝံးဖိန် စီတဘိာ်
 မူ စံးဝဲ၊ မုန်ကအိန်ဝဲတနု ပုကညီဖိကဝဲထီာ်နါထီာ်
 ကိးဂုဒီးလီ၊ လှိုအမုန်ကတါ လှိုကသျှင်ဂုာ်လိာ်၊
 ဒံအမုန်ကတါ ဒံကသျှင်ဂုာ်လိာ်၊ နှင်သကိးနှင် ကအိန်
 လိာ်အသး၊ ညှင်သကိးညှင် ကအိန်လိာ်အသး၊ နှင်
 တဟုအဒိန် ညှင်တလါအဖိလါဘာ်၊ နွဲလှိုနွဲကွာ်တ
 ဟိဖါကကိးကုဒေထဲတဒုလီ၊ ခဲကါာ်မုန်တနုထွဲာ်
 ဒီးတအုးကအိန်လီယုာ်မုန်တကျိးယီလီ၊ ပိာ်မုန် တ
 နာ်နုာ်သိ ပိာ်ခွါ တနာ်ယီသျှင် ပိာ်မုန်တနာ်နုာ်သိအ
 ဆးအိန်တုာ်ဒေထဲသတလီ၊ ပိာ်ခွါတနာ်ယီသျှင်အ
 ဆးအိန်တုာ်ဒေထဲသဖျာ်နုာ်လီ၊ အယီဒီပုာ်ဝဲပုက
 ညီဖိခဲလါာ်သျှင်စ၊ မုန်သူကမုန်တအုးခါ (မ့) သုက
 မုန်ထွဲာ်ခါ၊ ထွဲာ်အတါစံာ်စီကဟဲလါထွဲာ်အတတပူ
 နုာ်လီ၊ တအုာ်အတါဂုာ်ထံးကဟဲဒေလါတအုးအ

တတပူနုာ်လီ၊ မုန်စံးဒီးနုာ်ဒီး ဝဲအတါစံးဟဲဝဲလါ ထွဲာ်
 ဒီးတအုးကအိန်လီမုန်တကျိးယီနုာ် ပတူာ်လိာ်ဘာ်
 ကသုခါ၊ နုာ်သိအဆးသတလီ၊ ယီသျှင်အဆးသ
 ဖျာ်အစီနုာ်တူယီနီနီလဲခါ။

ထွဲာ်ဒီးတအုး ကထွဲာ်ဒေဝဲ ကတအုးဒေ
 ဝဲ၊ နုာ်သိအဆးစူ ဂုဒေဝဲ ယီသျှင်အဆးသဖျာ်
 ဘာ်လီ၊ တလိာ်ဘာ်၊ ပုသးပုာ်စံးဝဲ ညှင်လိာ်လါအ
 ကါ၊ ပုကညီလိာ်လါအသးလီ၊ ပုကညီအဝဲလါအ
 ဆိာ်ယီာ်နုာ်ဒီးယအံာ် ထဲယတဂယတအိန်လါအတါ
 တါယုအပူဘာ်၊ ယကမလီဆာ်ဒေယသး ဒ်ယသး
 ဆာ်ဒေယဲအသိး ယအိန်မုဒီးထွဲာ်ဒီးတအုးတကျိး
 ယီတဘဲဘာ်၊ ယခိန်အနုာ်အိန်၊ ယမဲာ်အကွဲာ်အိန်၊
 ယနါယဲာ်နါအိန်လီ၊ နါနာ်တါ၊ နါလုာ်တါ၊ နါထံာ်
 တါ၊ နါနါဟူတါ၊ နါဖိာ်တါ၊ ဒ်ယမုန်ပုကညီထူလံာ်
 နီနီတဂအသိး ယနါယဲာ်နါအံာ် ယကသူအိန်အီလါ
 ယတါအိန်မူတစီဒီးတူလါယဖိ၊ ယလံာ်၊ ယလိာ်၊
 ယလါနုာ်လီ၊ ကညီဖိသျှင်စ အဝဲအံာ်မုန်တါအရဒိန်
 လါနုာ်ဒီးယအဂီာ်နုာ်လီ၊ အဝဲအံာ်မုန်ယတါဘိးဘာ်ရ
 လီဆူ ကီာ်သူလုအပူ၊ ဆူကီာ်ပုကီာ်ချာ်၊ ကီာ်ရုာ်၊
 သုးကု၊ တကးဘာ်ဆူယိာ်လိာ်တါမုန်တါခုာ်ကရါဒီ
 တဘျှင်ညါလါပုကညီမုန်ခွါ ၇၀,၀၀၀ ဂါ ကပဲာ်ထံနီ
 ဖးအီအဂီာ်နုာ်လီ၊ အဝဲအံာ်မုန်ယတါမလိသုယသး
 လါတါကွဲအပူနုာ်လီ၊ ပုလါအမုန်အိန်ဒီးဆဲးကျိးဆဲး
 ကျါကျါယမုန်ဂု၊ အဲာ်ဒီးပဲာ်ထံနီဖးယမုန်ဂု ယတူာ်
 လိာ်ဘာ်အီခိဖျိ စါဘိအမံာ် ဘျှင်ကနတါကွဲနုာ်လီ။

ဝဲသးစူယကမကတါအီလီ၊ ကွဲာ်ဘာ်မိာ်
 ပါဖဲဖုအတါသိာ်တါသိဘာ်ပးဒီးလှိုဖိထိဖိတနီအံာ်
 မိာ်...အဂုာ်ဒ်အံာ် ယိာ်လိာ်အတါမဲမိာ်ဒီးကီာ်သူလုအ
 တါသဘျှာ်ဘူးထီာ်လံ။ ပုမုန်ပုပျိုမလိာ်ဝဲ-

ဘျီပလီာ်သူလါမုန်ဂု
 မုန်အါယဘျီသူတသု
 မုန်ဂုယဘျီသူဒုးဒုး
 မုန်အါယဘျီသူဘာ်ချုး
 တါကွဲာ်ကွဲမုန်ကွဲာ်နီာ်စါ
 တါဘျီယဘျီတမုန်လါ

ကညီဖိခိန်ဃာဒီးပှာဂ်ဝိတင်မပှ်ဘျးစဲကရ (ခုစ်)

ခုစ်မုဂ်ဂ်ခိန်ထံးကမုဂ်ကရ၊ ပဒိန်စီစဲကရ (ကရသဘျူ), ဒီးမုဂ်တင်ကရကရိတဖုလု အတကွန်နီကစ်တင်ဘုဒျးဘုဒျိုင် လုအဂဲလိင်မဂုထီင်ကုနီခိတင်လုအိန်သးသမုတင်ဘု တင်ဘာ ဒီးတကတီဟီ ဂဲလိင်ဒ်သိးတင်ကသုညါဟ်ကဲကုကညီပှာတဝထုလံး လုအအိန်ဖဲကီသု လုအပှာတဖုတင်သုညါထုလံး ဒီးတင်ခွဲတင်ယင်အဂီနုနီလီ.

တင်ထံင်စိ

တင်ထံင်စိမုဂ်ဝဲ တင်ဟုဂ်စိဟုဂ်ကမီပှာတဝ, အုဂ်ကီကုတင်မုဂ်တင်ခုင်လုအဂါအကျ, ဒီးဒီ သဒကုခိန်ဃာနုဆါ, ဟီဂ်ခိန်ကပံင်ဒီးတင်လုအိန်သးသမုလုကီသုလုအပှာနုနီလီ.

တင်မမိပှ်

တင်မမိပှ်မုဂ်ဝဲ တင်မဆုင်ထီင်ကညီပှာတဝကံစိတင်သုတင်ဘု လုတင်ကယင်ကုယုင်က တင်လုအိန်သးသမု, တင်အိန်မုအိန်ဂဲအကျိအကျ, ဒီးဒီသဒကုတင်မဲလင်ဆင်ဖဲကီဖိဒီးတင်မုအါ ကလုလုကီသုလုအပှာနုနီလီ.

ဂ်ခိန်ထံးတင်ဘျးခိန်သုဒ်ဒီးတင်ပင်လုပင်ပှ

ယုင်ကတင်ဖဲတင်မ, တင်ဟုဂ်စိဟုဂ်ကမီကုတင်, တင်ပင်ယုင်မသကိးတင်, တင်ဖဲတင်မတင် သုးဘုးယီသးအကျ လုအဒီးသနုထီင်အသးလုပှာတဝတင်လိဂ်ဘုဒျိုင်နီနီ, မုဂ်ခွါတင်ယုယီထဲသိး လိင်သး

တင်ပညိန်တိဟ်

- ၁. ဆိန်ထွဲမစာလုတင်ကဒီးနုဘုကုဟီဂ်ခိန်ကပံင် ထံနိ, သုဂ်ပှ, ဒီးတင်သုဂ်တင်ဖျးတင်မုအါ ကလုဒ်အမုဂ်ကညီဖိအတင်အိန်မုခိန်တယင်တခါအသိး,
- ၂. ဆိန်ထွဲမစာကုပှာလီအိန်ကမု ဒီးလီကဝီကမုဂ်သုဂ်တဖု ခိဖျိတင်မဂုထီင်ကုကံစိတင်သု တင်ဘုဒီးသးလုအတုဂ်နီခိန်ကဲ လုအဝဲသုဂ်တင်လုအိန်သးသမုအဖိခိ..
- ၃. မဆုင်ထီင်ဒီးဒုးသုဂ်ညါပှပတီမုဂ်ဖိကရဘျးစဲလုတင်ကတိနုခဲးတင်လုတင်ပတင်ပြးခိန်ဃာနု ဆါသနုလုအဂု, ဒီး
- ၄. ကတိနုခဲးတင်လုလီကဝီ, ကီစဲဒီးထံကီဒီတဘုဂ်ပတီတင်မကျဲသနု (ဖိလ်စဲ) ဒီးတင်

မၤအလုာ်အလၢ်သ့ၣ်တဖၣ် လၢတၢ်ဒီးသၤအက့ၢ်ခိၣ်ယၤန့ၣ်ဆၢၣ်ဒီးပုၤလီၢ်ကဝီၤဖိတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်, ဒီးတကတီၢ်ယီၤတြီဆၢထီၣ်ဒါက့ၢ်တၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်လၢအတတူၢ်ယံၣ်ခိၣ်ကျၢၤ ဒီးမၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ခုစဲင်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤသ့ၣ်တဖၣ်

၁. ပုၤတတၢ်လုာ်အိၣ်သးသမူစုလီၤဆိတၢ်မၤ-မ့ၢ်ခုစဲင်တၢ်မၤမ့ၢ်ကျၢ်တခါလၢပုၤတတၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ ဒီးမ့ၢ်တၢ်လုာ်အိၣ်သးသမူစုလီၤဆိတၢ်မၤတခါ လၢအဘျးစဲလိာ်အသးဒီးပုၤဂ့ၢ်ဝီ-မ့ၢ်ကျိၤဝဲကွၢ်တၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ် လၢလီၢ်ကဝီၤကညီပုၤတတၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအံၤအပူၤ တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢတၢ်ဒုးလိာ်ထီၣ်ဖးထီၣ်အိၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ဝဲ တၢ်မၤဆူၣ်ထီၣ်က့ၢ်လီၢ်ကဝီၤတၢ်လုာ်အိၣ်သးသမူဒီးတၢ်အိၣ်ကူအိၣ်လၢ, တၢ်ဟံးယၢ်ယၢ်ဒီးတၢ်စိာ်ကဖိထီၣ်က့ၢ်ထူလံၤတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၢ်, တၢ်ရဲၣ်သဲကတီၢ်က့ၢ်လီၢ်ကဝီၤတၢ်မူအါကလုာ်, တၢ်ဟ့ၣ်စိဟ့ၣ်ကမိၤက့ၢ်ပိာ်မုာ်ပိာ်မၤသ့ၣ်တဖၣ်, ဒီးတၢ်မၤဆူၣ်ထီၣ်က့ၢ်လီၢ်ကဝီၤတၢ်မၤလီၤကဆၢၣ်ဒီးတၢ်ဒီးသးတၢ်မၤအကျိၤအကွၢ်လၢန့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်တတၢ်တနါဒီးတၢ်သ့တူၢ်န့ၢ်ခိၣ်ကဲတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

၂. တၢ်ပၤဆုၤရဲၣ်ကျဲၤဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ဒီးသ့ၣ်ပုၤတၢ်အိၣ်ယၤတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ-မ့ၢ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတခါလၢအဟ့ၣ်စိဟ့ၣ်ကမိၤလီၢ်ကဝီၤပုၤတတၢ် လၢတၢ်ကၤယၢ်က့ၢ်အဝဲသ့ၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ခွဲးယၢ်, ဒီးတကတီၢ်ယီၤပၤဆုၤရဲၣ်ကျဲၤအဝဲသ့ၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ဒီးန့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်အိၣ်ယၤလၢကီၢ်ရၢၣ် (၇) ဘ့ၣ် လၢကီၢ်သုလုၤအပူၤ ဒ်ကီၢ်သုလုၤဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ဒီးသ့ၣ်ပုၤတၢ်မၤကျဲၤသန့ (ဖိလံစံာ်) အသိး လၢကျဲၤလၢအတုၤလီၤတီၤလီၤဒီးယုာ်ကၤန့ၣ်လီၤ.တၢ်ပၤဆုၤရဲၣ်ကျဲၤဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ဒီးသ့ၣ်ပုၤတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအံၤ ပာ်ဖျိာ်မၤသကိးတၢ်ဘျးဘျးတံာ်တံာ်ဒီးခ့ၣ်အဲၣ်ယုာ်-ကညီဒီကလုာ်စၢဖျိာ်ကရၢဝဲကျိၤဘၣ်ထွဲ ဒ်အမ့ၢ်ကီၢ်သုလုၤသ့ၣ်ပုၤဝဲကျိၤဒီးစံာ်ပုၤသ့ၣ်ဖျးဝဲကျိၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတခါအံၤအပူၤ, တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢတၢ်ဒုးလိာ်ထီၣ်ဖးထီၣ်အိၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်ဟ့ၣ်တၢ်သိၣ်လိဘၣ်ထွဲဒီးဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ဒီးသ့ၣ်ပုၤတၢ်မၤကျဲၤသန့ (ဖိလံစံာ်), ပုၤတတၢ်သ့ၣ်ပုၤတၢ်မၤ, ယုာ်ကၤတၢ်ပၤဆုၤရဲၣ်ကျဲၤန့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်အိၣ်ယၤ, တၢ်လီၤထီၣ်မၤနီၣ်မၤယါက့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ဒီးဖျိတၢ်ဆိးကါဝဲဒၣ်က့ၣ်ဖံာ်အဲးစံ (GPS) ဒီးက့ၣ်အဲးစံ (GIS) သ့ၣ်တဖၣ်, ဒီးတၢ်ပာ်ကီၤဒီးတၢ်ပၤဆုၤရဲၣ်ကျဲၤဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်တၢ်ဂ့ၢ်ထၢဖျိာ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

၃. တၢ်ပၤတၢ်ပြးထံနိတၢ်အိၣ်ယၤတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ-မ့ၢ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတခါလၢအဟ့ၣ်စိဟ့ၣ်ကမိၤပုၤတတၢ်လၢအဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးညီတဖၣ် လၢကသ့ကတီၢ်န့ၢ်ခဲးတၢ်လၢတၢ်ပၤတၢ်ပြးထံနိတၢ်အိၣ်ယၤလၢအဂ့ၢ်, လီၤဆိဒၣ်တၢ်တၢ်လီၢ်လၢတၢ်က့ၢ်ပညိၣ်အိၣ်ဖဲယိာ်လိာ်ကျိၤဟီၣ်ကဝီၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤခိၣ်သ့ၣ်လၢတၢ်ပၤတၢ်ပြးထံနိတၢ်အိၣ်ယၤတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤဒုးလိာ်ထီၣ်ဖးထီၣ်အိၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်ဒုးစိၣ်ခဲာ်စိၣ်နါဒီးတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ကံာ်စိတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢလီၢ်ကဝီၤပုၤတတၢ်အဂီၢ် ဒိဖျိတၢ်ကူၣ်လိာ်

တပ်ပိတ်သကင်းတစ်ဦးလီကဝီကမ္ဘာ၊ ရှည်ကျဲးဒုးအိတ်ထိတ်ကံစိတ်သုတ်ဘတ်အတ်သိတ်လိ၊ ဒီး တ်ထုးထိတ်ကူတ်သုပိညါလံာ်လဲာ်ပီးလီဒီးတံာ်ဂီမု၊ တ်ရဲတ်ကျဲးမၤစၤကၤလီာ်ကဝီပုတတတ်ယု သုတ်ညါ (တံာ်ပိထံ) လၢတံာ်မုအါကလုာ်အဖိခိတ်၊ တံာ်ကတိၤန့ၢ်ခဲးတံာ်၊ တံာ်ဘျးစဲလိာ်သး၊ ဒီးတံာ် ရီၢ်ဖျိတ်ကၤလီာ်ကဝီ၊ ဟိတ်ကဝီဒိတ်ဒီးထံကီာ်ဘီမုာ်ပတီာ်ကမ္ဘာတံာ်ပတ်ဖျိတ်မၤသကင်းတံာ် လၢတံာ်ပတ်ဖျါ ထိတ်တံာ်ဘတ်သးတံာ်ရဲတ်တံာ်ကျဲး (public demonstrations) တဖၣ်န့ၣ်လီၤ။

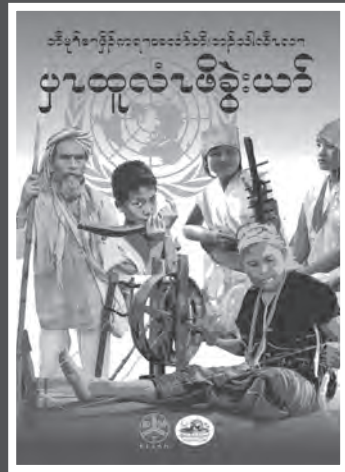
၄. ခိတ်ယၤန့ၣ်ဆၢတ်ကူတ်သုပိညါတံာ်ရဲတ်တံာ်ကျဲး-မုာ်တံာ်ရဲတ်တံာ်ကျဲးတခါလၢအတီခိတ်ရိတ်မဲရဲတ်ကျဲးဒီး ဒုးအိတ်ထိတ်ခိတ်ယၤန့ၣ်ဆၢတ်ကူတ်သုပိညါတံာ်ခုတ်ပုတံာ်မၤ (environmental education services) ဒီးလံာ်လဲာ်တံာ်ပီးတံာ်လီလၢအအိတ်ဒီးတံာ်ပညိတ်ကွာ်စိလၢတံာ်သုတ်ထိတ်ကံစိဒီးတံာ်ဒုးစိတ်မဲာ်စိတ် နါသုတ်ဘိတ်သးစၢ်၊ ကွီဖိမုာ်ခွါ၊ လီာ်ကဝီကမ္ဘာဒီးခိတ်န့ၢ်၊ ဒီးဂံာ်ခိတ်ထံးကမ္ဘာကရၢလၢအအိတ်ဖဲ ကီာ်သုလုာ်ဒီးကီာ်ကွီာ်တဲာ်-ကီာ်ပယီကီာ်ဆၢသုတ်တဖၣ်အတ်သးဂဲၤဒွဲ ဒီးတံာ်ပတ်ယုာ်မၤသကင်း တံာ်တုၤလီၤတံာ်လီၤလၢ တံာ်ဒီသဒါကၤခိတ်ယၤန့ၣ်ဆၢတ် ဒီးတံာ်ဟံးယာ်ပယာ်ဒီးစိတ်ကဖိထိတ်ကၤက ညီပုတတထုလံာ်တံာ်သုတ်ညါန့ၢ်ဟံာ် လၢတံာ်ရဲတ်သဲကတိၤကၤဟိတ်ခိတ်ကပံာ်ဒီးန့ၣ်ဆၢတ်တံာ်အိတ်ယၤ ဘတ်ထွဲတဖၣ်န့ၣ်လီၤ။ ခိတ်ယၤန့ၣ်ဆၢတ်ကူတ်သုပိညါတံာ်ရဲတ်တံာ်ကျဲးတံာ်ဟူးတံာ်ဂဲၤတဖၣ်မုာ်ဝဲ တံာ်ဒုး စိတ်မဲာ်စိတ်နါဒီးတံာ်ဟ့ၣ်တံာ်သုတ်ညါန့ၢ်ဟံာ်၊ တံာ်သုတ်ထိတ်ကံစိတ်သုတ်ဘတ်၊ တံာ်ရဲတ်ကျဲးဒုးအိတ် ထိတ်ခိတ်ယၤန့ၣ်ဆၢတ်ဒီးတံာ်ဆဲးတံာ်လၢတံာ်ဟ့ၣ်ခိတ်ဟ့ၣ်နီၤအပျဲာ်စိာ်၊ တံာ်ပတ်ဖျိတ်မၤသကင်းတံာ်ဒီးကညီ ကူတ်သုဆဲးလၢဝဲကျိာ်လၢတံာ်ကွဲးဒုးအိတ်ထိတ်ခိတ်ယၤန့ၣ်ဆၢတ်လံာ်ညိတ်သိတ်ဒိတ်၊ ဒီးတံာ်ယုသုတ်ညါဒီးထုး ထိတ်ခိတ်ယၤန့ၣ်ဆၢတ်ဘတ်ထွဲလံာ်စိတ်စုဒီးဂီၤပတံာ်ဂီၤ (posters) တဖၣ်န့ၣ်လီၤ။

၅. ကွဲးပရၢ၊ တံာ်ဘျးစဲလိာ်သး၊ ဒီးတံာ်ကတိၤန့ၢ်ခဲးတံာ် တံာ်ရဲတ်တံာ်ကျဲး-မုာ်တံာ်ရဲတ်တံာ်ကျဲးတခါလၢ အတ်ဖျိတ်မၤသကင်းတံာ်တပူၤပိဒီးကရၢဘျးစဲလၢကီာ်ပယီပူၤဒီးထံဂုၤကီာ်ဂၤသုတ်တဖၣ် လၢတံာ်က တိၤန့ၢ်ခဲးတံာ်လၢတံာ်ဒီသဒါကၤပုဟိတ်ခိတ်ဖိဒီးပုထုလံာ်ဖိခွဲးယာ်၊ တံာ်ဒီသဒါကၤခိတ်ယၤန့ၣ်ဆၢတ် ခိဖျိတ်ထိတ်ဂဲၤသဆၢတ်ထိတ်တံာ် (campaign), ကမ္ဘာတံာ်ပတ်ဖျါထိတ်အတ်ဘတ်သး၊ ဒီးတံာ်ဘျးစဲ လိာ်သးလၢကွဲးပရၢတံာ်ကရၢကရိတ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ။ ခုစစ်တံာ်ကတိၤန့ၢ်ခဲးတံာ် တံာ်ဟူးတံာ်ဂဲၤလၢအကွီၤ ပညိတ်တံာ်တဖၣ် ပတ်ယုာ်ဒီးတံာ်ဒုးအိတ်ထိတ်တံာ်မၤကျဲးသန့ (ဖိလံစံာ်) လၢခိတ်ယၤန့ၣ်ဆၢတ်၊ တံာ် သုတ်ထိတ်တံာ်မုာ်တံာ်ခုတ်၊ တံာ်ပတံာ်ပြးလၢန့ၣ်ဆၢတ်တံာ်အိတ်ယၤ၊ ဒီးတံာ်ခိတ်ခိတ်ဟံးမုာ်ဒါလၢတံာ်ဘျာ လီၤကျိတ်စုတံာ်ဖဲးတံာ်မၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ။ တံာ်ဟူးတံာ်ဂဲၤလၢတံာ်ဒုးလိတ်ထိတ်ဖးထိတ်အီတဖၣ်မုာ်ဝဲ တံာ် ထုးထိတ်ရၢလီၤသုလုာ်ကီာ်ဝုၤလၢအမုာ်ခိတ်ယၤန့ၣ်ဆၢတ်ပျဲာ်စိာ်အပရၢ၊ ခိတ်ယၤန့ၣ်ဆၢတ်ဒီးပုၤဂ့ၢ်ဝီဘတ်ထွဲ တံာ်ဂီၤမု၊ တံာ်သုတ်ထိတ်ကံစိတ်သုတ်ဘတ်လၢကွဲးပရၢတံာ်သုတ်ညါန့ၢ်ဟံာ်တကပၤ၊ တံာ်ရၢလီၤခိတ် ယၤန့ၣ်ဆၢတ်တံာ်ကစိတ်ခိဖျိတ်ကွဲးလုလီၤ ဒီးတံာ်ထုးထိတ်ခိတ်ယၤန့ၣ်ဆၢတ်လံာ်စိတ်စု၊ ဂီၤပတံာ်ဂီၤဒီးလံာ်စီ ဖျါတဖၣ်န့ၣ်လီၤ။

၆. တ်ရဲဒဲကတီတံးမံလင်ဆဲဒဲဖိကီဖိဒီးတံးမူအါကလုာ်တံးရဲဒဲတံးကျဲ-မ့ာ်တံးရဲဒဲတံးကျဲ တခါလါအပာ်ဖျိဒဲမသကိးတံးဘူးဘူးတံာ်တံာ်ဒီးလီာ်ကဝီပုတတ၊ ကီာ်သူလုာ်သ့ဒဲပုာ်ဝဲကျိ၊ ဒီးတံးရဲဒဲကတီန့ဆဲဒဲကရု လါတံးယုသ့ဒဲညါပာ်ဖျါထီဒဲ၊ တံးပါဆုာ်ရဲဒဲကျဲဒီးတံးရဲဒဲက တီကတံးမူအါကလုာ်လါအလီတံာ်လီဆီလါအအိဒဲလီတံာ်ဒဲဖဲကီာ်သူလုာ်အပူန့ဒဲလီ၊ တံးဟူး တံးဂဲလါတံးဒုးလိဒဲထီဒဲဖးထီဒဲအါတဖာ်မ့ာ်ဝဲတံးယုသ့ဒဲညါမနီဒဲမယါကတံးမူကလုာ်လါအ လုာ်ဒိဒဲပူဒိဒဲ ဒီးအိဒဲလါတံးလီဘဲဒဲယိဒဲအပူတဖာ်၊ တံးလီထီဒဲမနီဒဲမယါကတံးပူပူတံးမံ လင်ဆဲဒဲဖိကီဖိသ့ဒဲပုာ်၊ ဟ့ဒဲတံးသိဒဲလိဆုာ်လီကဝီဂါပုာ်၊ ဒီးတံးယုသ့ဒဲညါကတံးဒီသအတုာ် လီတီလီအကျိအကျဲလါသ့ဒဲပုာ်ဒီးတံးမူအါကလုာ်အဖိခိဒဲန့ဒဲလီ၊

၇. ယိဒဲလိာ်တံးမုာ်တံးရဲဒဲကရုာ်တံးရဲဒဲတံးကျဲ-မ့ာ်တံးရဲဒဲတံးကျဲတခါလါအအိဒဲဒီးတံးထံဒဲစိလါ အဒုးအိဒဲထီဒဲပျဲစိလါတံးစိကဖိထီဒဲကတံးမုာ်တံးရဲဒဲ၊ တံးပာ်ဖျိဒဲမသကိးတံး၊ တံးပံးယာ် ပါယာ်ကတံးဆဲးတံးလါ၊ ဒီးတံးရဲဒဲကတီကတံးခိဒဲယါန့ဆဲဒဲဒီးန့ဆဲဒဲတံးအိဒဲယါခိဖျိတံးမ ဝှုလီလီာ်ခါဒဲသးတံးရိဖျိပါဆုာ်တံးသန့လါအဒီးသန့ထီဒဲအသးလါလီကဝီကမုာ်အတံးဆိဒဲ သခုထီဒဲ (ပညိဒဲတံးလီလီလါလီကဝီကမုာ်အဂီ) တံးသုးဘူးယီသးတံးဖဲတံးမအကျိအ ကျဲတဖာ်န့ဒဲလီ၊ တံးရဲဒဲတံးကျဲကတံးယံာ်အတံးပညိဒဲတခါ မ့ာ်ဒဲဒီးကဒုးနဲဒဲဖျါထီဒဲယိဒဲ လိာ်တံးမုာ်တံးရဲဒဲကရုာ်မ့ာ်တံးပါတံးပြးသန့လါအဂုာ်နီာ်နီာ်တခါ လါယိဒဲလိာ်တြိခိဖျိတံးမလဲာ် ထီဒဲတံးရဲဒဲကတီတံးပါတံးပြးအတံးကီာ်လါကီာ်ပယီပူ၊ တံးယုဒဲလီဘျါလီကွံာ်ဂုာ်ဝီဒဲအမ့ာ် တံးမအါထီဒဲသုးမုာ်သံဒဲဘိအတံးလီာ်တံးကျဲ၊ တံးသဘံဒဲသဘုာ်၊ တံးယုဒဲမုာ်ဖျိဒီးတံးသုး လီာ်သုးကျဲ၊ ဒီးတံးဂုာ်ထီဒဲပသီထီဒဲတံးတိာ်ကျဲလါအဒုးအိဒဲထီဒဲတံးဟးဂုာ်ဟးဂီ၊ ဒီးဒုးအိဒဲ ထီဒဲတံးကဲဘျါကဲဖျိလါတံးပျိာ်လဲကွံာ်တံးသဘံဒဲသဘုာ်ကွံာ်ဂီအဖိခိဒဲန့ဒဲလီ၊ တံးဟူးတံးဂဲ လါအဘဲဒဲတံးဒုးလိဒဲထီဒဲဖးထီဒဲအါလါယိဒဲလိာ်တံးမုာ်တံးရဲဒဲကရုာ်အတံးရဲဒဲတံးကျဲပူတဖာ် မ့ာ်ဝဲ တံးလီထီဒဲမနီဒဲမယါကတံး “ကီာ်”， တံးဒုာ်တံးထုအလီအကျဲ ဒီးသ့ဒဲပုာ်၊ တံးယုသ့ဒဲညါ ဒီးမမူမဲာ်ထီဒဲကတံးလုာ်လါထုသန့ဒီးတံးဆဲးတံးလါ၊ တံးကူဒဲလိာ်တံးပိဒဲဒီးကမုာ်၊ တံးသုာ် ထီဒဲကံာ်စိတံးသုတံးဘဲဒဲတံးသိဒဲလိ၊ တံးဘူးဖဲလိာ်သးဒီးပုထုလံဖိ (မ့တမ့ာ်) န့ဒဲကလုာ်အဂါ လါအအိဒဲဖဲကီာ်ပယီပူမ့ာ်ဂုာ် လါထံဂုာ်ကီာ်ဂါမ့ာ်ဂုာ်၊ တံးကတီန့ဒဲဒဲတံးဖဲလီကဝီ၊ ဟီာ်ကဝီ နီာ်၊ ဒီးထံကီာ်ဘိမုာ်ပတီာ်၊ ဒီးဘျိဒဲဒိဒဲတံးအိဒဲဖျိဒဲသ့ဒဲတဖာ်န့ဒဲလီ။ ■

မလိက်ကလီ

ထံတံကဆဲကဆီဒီးတံအိဉ်ဆူဉ် အိဉ်ချ။

ပရိတ်ယောနုဆာဉ်မာ်တကဆီဘဉ်န့ဉ် ကဆးဆိဉ်ထီဉ်တံဂဲဉ်ကံ လာပုတုထာဝတဝါအိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ။ ဆဲဉ်န့ဉ်လိ။

ထံ	တံကဆဲကဆီ	တံအိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ
<p>“ထံတံကဆဲကဆီဒီးတံအိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ။ ဆဲဉ်န့ဉ်လိ။”</p>	<p>“တံကဆဲကဆီဒီးတံအိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ။ ဆဲဉ်န့ဉ်လိ။”</p>	<p>“တံအိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ။ ဆဲဉ်န့ဉ်လိ။”</p>

တံဂဲဉ်ကံလိဉ်သ့ဉ်လးဆးအိဉ်ထီဉ်ထံ၊ တံကဆဲကဆီဒီးတံအိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ တံဂဲဉ်ကံလိဉ်

မာကဆီပရိတ်ယောနုဆာဉ်

မာကဆီပရိတ်ယောနုဆာဉ် ဒီးတံအိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ ဆဲဉ်န့ဉ်လိ။

မာကဆီပရိတ်ယောနုဆာဉ် ဒီးတံအိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ ဆဲဉ်န့ဉ်လိ။

ပိဉ်လိဉ်တံဂဲဉ်ကံတံဆူဉ်ကရဲဉ်

တံဂဲဉ်ကံတံဆူဉ်ကရဲဉ်ဒီးတံဂဲဉ်ကံလိဉ်သ့ဉ်လးဆးအိဉ်ထီဉ်ထံ၊ တံကဆဲကဆီဒီးတံအိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ တံဂဲဉ်ကံလိဉ်

“ဒီးတံအိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ။ ဆဲဉ်န့ဉ်လိ။”

<p>ပျဲပုတုထာဝတဝါ ဆူဉ်အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ</p> <p>၃ ဘဉ်</p> <p>အလိဉ်အထီ - ၁၀၉-၃၈၃ အုကကံ</p>	<p>သ့ဉ်ပုတုထာဝတဝါ ဆူဉ်အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ</p> <p>၈ ဘဉ်</p> <p>အလိဉ်အထီ - ၁၂၃-၃၇၃ အုကကံ</p>
<p>ပုတုထာဝတဝါ ဆူဉ်အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ</p> <p>၃၄ ဘဉ်</p> <p>အလိဉ်အထီ - ၃၆-၅၈၀ အုကကံ</p>	<p>မိဉ်ပုတုထာဝတဝါ ဆူဉ်အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ</p> <p>၂၄ ဘဉ်</p> <p>အလိဉ်အထီ - ၁-၁၆-၂၃၃ အုကကံ</p>

“ကဘီယူဟဲခးလီတော်သတူကလင်ဒီး
 ယဘန်ယုပုယဖိတဂါတွံအီတဂါလာတော်ခံးတန်ကျါအံ၊
 မှ်တော်ကီတင်ခဲဖခိန်လီ။ ကဘန်ယုဖဲလဲဉ်တသုဉ်ညါ၊
 ဆိမိဉ်လာတဘျီအံဒေသံလီ။ ကလာဂုးဒံး
 ပဟံဉ်ဖိဃီဖိကိးဂယုဖျဲးဂုဂုလီ။”

—နီၤခွဲဉ်ရံၤ—

